

Boran, Kışlalı, Kayra,
Babüroglu Yanki'da

YANKI

“CHP SOLA
GÜVENCE
VERMELİ”

Tercüman

1001 TEMEL ESER

SERİSİNDE ÇIKAN

- 1-YUNUS EMRE
- 2-HUZUR
- 3-18. YÜZYIL TÜRK ÖRF VE ADETLERİ
- 4-EŞREFOĞLU DİVANI
- 5-ORUÇ BEĞ TARİHİ
- 7-MEVLÂNA
- 8-EMİR SULTAN
- 9-BUHRANLARIMIZ
- 10-TÜRKLERİN MANEVİ GÜCÜ
- 11-BİR ZAMANLAR İSTANBUL
- 12-TÜRKİYE MEKTUPLARI
- 13-NECATİ BEY DİVANI
- 14-BARBAROS HAYRETTİN PAŞA I
- 15-BARBAROS HAYRETTİN PAŞA II
- 16-SOSYALİST ÜLKELERDE FİKİR SANATIN KADERİ
- 17-TEŞRİFAT VE TEŞKİLATIMIZ
- 18-TÜRKİYE'NİN DÖRT YILI
- 19-KİTAB-I BAHRİYE I
KİTAB-I BAHRİYE II
- 20-GECE HİKÂYESLERİ
(Müsameretname)
- 21-FATİH'İN TARİHİ
- 22-RAMAZANNAME
- 23-GAZİ MUSTAFA KEMAL
- 24-ZAĞRA MÜFTÜSÜNÜN HATIRALARI
- 25-EVRAK-I PERİŞAN
- 26-KARACAOĞLAN
- 27-CAN ÇEKİŞEN TÜRKİYE
- 28-BUDİN KANUNNAMESİ
- 29-İSLÂM MEDENİYETİ
- 30-AHLAK
- 31-TÜRKİYE'Yİ BÖYLE GÖRDÜM
- 32-LEHÇETÜ'L HAKAYIK
- 33-TÜRKLERİN SOY KÜTÜĞÜ
- 34-AHMET HARAMİ DESTANI
- 35-A'MAK-I HAYAL
- 36-KÂBUSNAME I
KÂBUSNAME II
- 37-MÜNECCİM BAŞI TARİHİ I
MÜNECCİM BAŞI TARİHİ II

- 38-AŞİRETEN DEVLETE
(Türkiye Tarihi)
- 39-İMPARATORLUK TARİHİ
(Türkiye Tarihi II)
- 40-CİHAN HAKİMİYETİ
(Türkiye Tarihi III)
- 41-OLGUNLUK ÇAĞI
(Türkiye Tarihi IV)
- 42-SONUN BAŞLANGICI
(Türkiye Tarihi V)
- 43-SONA DOĞRU
(Türkiye Tarihi VI)
- 44-DÜŞERKEN
(Türkiye Tarihi VII)
- 45-BÜYÜK SANCAĞIN GÖLGESİNDE
- 46-BİZANS TARİHİ I
- 47-BİZANS TARİHİ II
- 48-ENVARU'L AŞIKIN I
- 49-ENVARU'L AŞIKIN II
- 50-ENVARU'L AŞIKIN III
- 51-1001 HADİS I
- 52-1001 HADİS II
- 53-MEVLÂNA CELEDDİN RUMİ
- 54-İSTANBUL TÜRK KALELERİ
- 55-MUHAMMEDİYE I
- 56-MUHAMMEDİYE II
- 57-MUHAMMEDİYE III
- 58-MUHAMMEDİYE IV
- 59-TÜRKİYE'DE SANATLAR VE ZENEATLAR
- 60-DELHİ TÜRK İMPARATORLUĞU
- 61-MİR-AT-ÜL MEMALİK
- 62-TASVİR-I AHLÂK
- 63-TÜRKİYE 1850 CİLT I
- 64-TÜRKİYE 1850 CİLT II
- 65-ESLAF
- 66-SÖMÜRÜLEN MİLLETLER SOVYET İMPARATORLUĞU
(2 CİLT)
- 67-SÖMÜRÜLEN MİLLETLER
- 68-ZAFERNAME
- 69-DEVLET VE AİLE AHLÂKI

- 70-VAKA-I CEDİD
- 71-HUZUR-U AKLÜ FENDE MADDİYUN MESLEK-I DELALETİ
- 72-KOCA SEKBANBAŞI
- 73-HAYDAR ÇELEBİ RUZNAMESİ
- 74-TARİHİ GILMANI
- 75-GİZLİ NOTLAR
- 76-FATİH SULTAN MEHMET'E NASİHATLER
- 77-KIRIM HARBI
- 78-ÇANAKKALE İÇİNDE VURDULAR BENİ
- 79-ESİR ORTA ASYA
- 80-YÖNETENLERİN YÖNETİMİ
- 81-TÜRKLERİN SİYASİ DÜSTURLARI
- 82-YİRMİSEKİZ ÇELEBİ MEHMED EFENDİ
- 83-TÜRK İSLÂM TARİHİNDEN
(CİLT I)
- 84-TÜRK İSLÂM TARİHİNDEN
(CİLT II)
- 85-ESKİ YURT
- 86-YENİKAPI MEVLEVİHANESİ
- 87-MARKOPOLO SEYAHATNAMESİ
(CİLT I)
- 88-MARKOPOLO SEYAHATNAMESİ
(CİLT II)
- 89-TÜRKLER
- 90-TUT-İNAME
- 91-BAŞIMIZA GELENLER
(CİLT I)
- 92-BAŞIMIZA GELENLER
(CİLT II)
- 93-BAŞIMIZA GELENLER
(CİLT III)
- 94-ESKİ ESERLER ANSİKLOPEDİSİ
(CİLT I)

YANKI

Genel Yayın Müdürü
Mehmet Ali Kışlalı

Yazı İşleri Danışmanı
Nihat Subaşı

Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Yılmaz

Yazı İşleri Md.Teknik Yd.
Yalçın Karac

HABER MERKEZİ

Vecdi Seviğ, Nursel Baktır, Serhat Hürkan, Yusuf Bakırcı, Ayşe Öğüş, Avni Özgürel, Mahmut Kışlalı.

AKDENİZ HABER AJANSI-YANKI

Fotoğraf Servisi Şefi
Sungar Taylaner

YURT DIŞI BÜROLARI

Bonn (Fuat Emircan), Brüksel (İlhan Banguoğlu), Atina (Özdemir Kalpakçioğlu), Frankfurt (Muzaffer Aşkın), Lahey (Şadi Tatlı), Londra (Ural Arıncı-John Dickey), Newyork (John Donovan), Paris (İlhami Şükri Polatay-Eduard Sablier), Studgard (Tuncer Balkan), Roma (Bojana Zivković), Viyana (Bora Karatay), Washington (Donalt Dresden).

YURT İÇİ BÜROLARI

Ankara (Aydın Erdoğan), Adana (Taner Ünal), Antalya (Şemsi Sıkım), Edirne (Tolon Arlıhan), Eskişehir (Sadedtin Küsmel), Gaziantep (Kamil Arol), İzmir (Orhan İlhan), Kayseri (Mehmet Kiracioğlu), Konya (İhsan Kayseri), Sakarya (Necdet Çardak), Samsun (Adem Bilir), Trabzon (Cihat Yenidoğan), Zonguldak (Ali Bahadır).

DİZGİ VE BASKI

Tercüman Web-Ofset Tesisleri

Genel Dağıtım:GAMEDA

ADRES

Yankı Dergisi

Konur Sokak 27/7-ANKARA

Posta Kutusu 210-Kızılay

TELEFON:

18 55 24-18 68 39-17 77 30

	ABONE	YURT İÇİ
Yıllık	175 TL.	
6 Aylık	90 TL.	
	AMERİKA	
Yıllık	500 TL.	
6 Aylık	250 TL.	
	AVRUEA	
Yıllık	300 TL.	
6 Aylık	150 TL.	
	UZAK DOĞU	
Yıllık	600 TL.	
6 Aylık	300 TL.	

ILAN FIYATLARI

Kapak renkli	5000 TL.
Kapak Siyah-Beyaz	4000 TL.
İç Sayfalar	3000 TL.
Santim-Sütun	50 TL.

YANKI'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilmeden ıktibas edilemez. Her hakkı mahfuzdur.

Yeni YANKI Basın-Yayın Anonim Şirketi adına imtiyaz sahibi:
M.ALI KIŞLALI

OKUYUCULARIMIZA

Seçimler yaklaşırken solda bir endişe ortaya çıktı. Acaba CHP seçimleri kazanıp da ne kadar sözünde duracak, şimdi çekingen davrandığı bazı çevrelerin baskısıyla iktidar olduğu zaman vaatlerinden bir kısmını yerine getirmezlik edecek mi? Yankı iktidarın geçen hafta Türkiye'nin en güçlü Marksist partisi TİP'in liderleriyle CHP liderlerinin görüşmelerini de en soldaki gelişmeleri izleyen en azından TİP'in CHP kadar Türkiye'de özgürlükçü demokrasinin yaşaması için gayret sarfettiğini tesbit etti. İç Olaylar bölümümüzde bu gelişmelere büyük yer ayırdık. TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın portresi ve TİP'in kuruluşu ile ilgili yazıların hazırlanmasında bu konularda uzman meslekdaşlarımızın yardımlarından yararlandık. Yankı'nın incelemesi ise tüm haber merkezimizin topladığı intibalar üzerine kuruldu. Sanıyoruz bu haftaki kapağımız, son zamanlarda hiç bir yayın organına demeye vermeyen Behice Boran'ın sorularımıza verdiği cevaplarla tamamlanmış oldu. Alışılmış Yankı kapak yazıları çerçevesini aşan bu sayımızın da ilgi ile okunacağını umuyoruz.

Clifford'un Ankara'da başta Demirel olmak üzere yetkililere "mutlaka Kıbrıs konusunda bir şeyler yapmalısınız.. Yoksa Türk-Amerikan savunma anlaşmasının Amerikan Kongresi'nden geçmesini kimse garanti edemez." dediği, buna karşın yetkililerin de Viyana görüşmelerinde elle tutulacak husus ve gelişmelerin ortaya çıkacağı vaadinde buldukları özellikle Amerikan kaynaklarından anlaşılması bulunuyor.. Bu duruma ilaveten iç gelişmeler ve AP'nin bazı çevrelerinin de ileri sürdüğü "tahkikat komisyonu" nun seçimler ekime kaldığı takdirde işleme ihtimalinin Demirel'i hazırlarda erken seçime ittiği anlaşılacak. Bu hafta içinde yapılacak AP grup ve temsilciler meclisi toplantılarının konuya AP açısından büyük açıklık getireceğini sanıyoruz. Bu takdirde iç politikada olaylar birden gelişecek ve kanımızca Necmettin Erbakan şimdiye dek görülmemiş bir şiddetle AP'ye ve Demirel'e saldırıya geçecektir. Ama bunu yaparken de hükümetten çekilmeyecektir.. Bu takdirde CHP ile MSP yaklaşabilir mi? Sorusuna bu sayımızda cevap aradık. Ayrıca seçimler yaklaşırken AP artık MHP kamburunu sırtından atabilir mi? Bu soruyla da ilgili olarak bir yazıyı İç Olaylar'da bulacaksınız...

Bu sayımızda Doç. Ahmet Taner Kışlalı, Cahit Kayra ve Selahattin Baburoğlu ile uzmanlık konuları üzerine yapılmış konuşmalara da yer verdik. İlgiyle okuyacağınızı sanıyoruz.

Saygılarımızla..

Mehmet Ali Kışlalı

İÇİNDEKİLER

İç Olaylar	4	Radyo-TV	24
Ekonomi	14	Sanat	26
Kitap	16	Tiyatro	26
İnsanlar	18	Toplum	27
İşçi	20	Spor	29
Sinema	21	Dış Olaylar	29
Seks	22	Yankı'nın İncelemesi	34
Kadın	23		

CHP-TİP

Seçim pazarlığı değil

"Sayın Başkan, Türkiye İşçi Partisi, kitle tabanı ve politik ağırlığı olan demokratik nitelikteki partiler arasında dayanışma, güç ve işbirliği oluş turulmasını zorunlu bulmakda, bunun başarısını toplumsal ve tarihsel bir görev olarak bilmektedir." diye başlayan mektup, "Sizi ziyaretten memnunluk duyuyorum" diye bitiyordu. Mektubu TİP Genel Başkanı Behice Boran CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e yazmıştı.

TİP, 1. Büyük Kongresinin "demokrasinin geliştirilmesi için faşizme ve emperyalizme karşı ortak bir platformda CHP ile güç birliği yapılması"na karar vermiş ve Genel Başkan Behice Boran, Ecevit'e bir mektup yazarak bu konuyu karşılıklı görüşmekten memnunluk duyacağını bildirmişti.

"Tarihi buluşma" 7 Mart günü CHP'nin Çankaya Farabi Sokaktaki Genel Merkez binasının üçüncü katında gerçekleşti. Ecevit ve Boran CHP Genel Sekreter Yardımcıları Hasan Esat Işık, Ali Topuz ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ile birlikte görüştüler. İki tarafın yaptıkları açıklamaların da gösterdiği gibi buluşmada seçim pazarlığı yapılmadı. Behice Boran "Kesinlikle böyle bir şey söz konusu değildir" dedi ve ekledi: "Biz buraya memleketin demokrasininin geliştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi sorununu görüşmek, bu konuda neler yapılabilir onu görüşmek üzere geldik. "Ecevit de Boran'ın söylediklerinin benzerini söyledi. "Türkiye'de demokrasinin gelişmesi ve demokratik rejim içinde ilerici hareketlerin ge-

leşebilmesi, varlıklarını sürdürebilmeleri bakımından gerekli koşullar üzerinde durduk." dedi.

Ecevit ve Boran, kesinlikle seçim konusu üzerinde durmadık derken, dışarıda ve özellikle sağ çevrelerde bu görüşmenin "seçim pazarlığı" olduğu kanısı yaygındı. Öyleki daha Boran ile Ecevit konuşurken Akajans "TİP, CHP'den 10 milletvekili kontenjanı istedi" şeklinde haber geçti. Buna Politika gazetesinin dışındaki gazeteler pek itibar etmediler.

TİP çevresi, diğer solcular tarafından "revizyonist, CHP kuyrukçusu" şeklinde yapabilecekleri suçlamaları göze alarak CHP'ye güç birliği önerirken CHP yöneticileri çekingendiler. Öyleki eskiden her türlü açıklamayı rahat rahat yapan CHP Genel

İdare Kurulu üyeleri, bu konuda kendilerine sorulan soruları cevaplandırmaktan kaçındılar. Bir CHP yetkilisi Yankı'ya "Bu konuda Genel İdare Kurulu'ndaki diğer arkadaşların görüşlerini almaktan açıklama yapamam" dedi.

BEHİCE BORAN

"CHP hareketsiz ve çekingen"

TİP Genel Başkanı Behice Boran YANKI'nın sorularını cevapladı:

YANKI—TİP'in Türk Siyasal yaşamındaki yeri ve sınıflar karşısındaki tutumu nedir?

BORAN—Türkiye İşçi Partisi'nin ülkenin siyasal yaşamındaki yeri, işçi sınıfımızın burjuva partilerinden bağımsız ve burjuva ideolojilerinin etkilerini dışlayan partisi olmasıdır. Partiler toplumdaki sınıf ve tabakaların iktidara gelmeyi, muhalefette oldukları zamanda iktidarı kendi doğrultularında etkilemeyi hedef alan politik örgütlerdir. Türkiye İşçi Partisi de işçi sınıfımızın işçi sınıfı iktidarı hedef alan partisidir. Bunu söylemek, Türkiye İşçi Partisi, yalnızca işçi sınıfına yönelik, onunla sınırlı bir parti demek değildir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist ideolojisine daha geniş kol ve kafa emekçisi kitleler içinde tanıtmak ve yaymak, onların sorun ve isteklerinin bilimsel sosyalizm açısından somut koşulların somut tahliline dayalı gerçekçi çözümler, yanıtlar getirmek ve bu kitleleri işçi sınıfının politik hareketi ekseninde çevresinde toparlayıp harekete geçirmek, sınıfsal ittifaklar kurmak Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfının partisi olarak başta gelen işlevi ve görevidir.

Y—Türkiye'de sosyalist olduğunu

söyleyen dört siyasal partinin bulunmasını nasıl yorumlarsınız?

B—Kapitalist dünyanın çok partili parlamenter rejimli bütün ülkelerinde, sol kanatta, işçi sınıfının partisi olma iddiasında birden fazla parti vardır. Bunun temel nedeni, burjuva ideolojisinin sol hareketlere hatta işçi sınıfı adına ortaya çıkan hareketlere dahi sızması, onları etkilemesi, bilimsel sosyalizm çizgisinden saptırmasıdır.

Y—141, 142'ye rağmen en legal bilimsel sosyalist parti kurulamayacağı görüşüne ne dersiniz?

B—141 ve 142. maddelere rağmen, bilimsel sosyalizmi kılavuz edinen, işçi sınıfının, emekçi sınıf ve tabakalarla en geniş bir ittifakına dayalı iktidarını ve Kapitalizmden sosyalizme geçişini hedef alan

Türkiye İşçi Partisi kurulmuş ve kuruluşundan bu yana hızlı ve sağlam bir gelişme kaydetmiş, ülkenin politik yaşamında nitel ağırlığını duyurmuştur.

Partinin bu gelişmesi yükselen tempoda devam etmektedir. Bu nesnel durum sözünü ettiğimiz görüşü çürütmeye yeterlidir. Bu görüşü savunanlar birbirleriyle bağıntılı iki yanlış içindedirler. Birincisi toplumu durağan, değişmez bir varlık gibi, ikincisi

yasa maddelerini mutlak, değişmez veriler gibi ele almalıdır. Türkiye 15, 20 yıl öncesine kıyasla çok değişmiştir ve bu değişmeye paralel olarak 141 ve 142. maddeler eskisi gibi uygulanamaz hale gelmiştir. Bununla beraber bu ve diğer antidemokratik yasa maddeleri işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesini ve bu mücadelenin en üst düzeyde örgütlenişi olan Türkiye İşçi Partisi hareketini tehdit altında tutmaktadır. Keza, demokratik kitle örgüt ve hareketleri, ülkenin bilim, düşünce, sanat, yazın, basın ve yayını yaşamı da aynı tehdit altındadır. Toplumsal demokratikleşme sürecinin tam açıklığa kavuşabilmesi ve serbestçe gelişebilmesi

Behice Boran

Şair İlhan Berk 1973'lerde Cezaevindeki solcuları anlatan bir şiirinde Behice Boran için:

"Bir suyun elinden tutup geliyor Behice Boran" der.

1973 seçimlerine girerken Boran, Cezaevi'ndeydi. Seçimlerde sol, CHP'ye oy verdi Bunda Behice Boran'ın cezaevinden mektuplarla ve özel konuşmalarla verdiği yönergenin (talimatın) büyük katkısı oldu.

Cezaevi'nde koğu arkadaşısı Sevgi Soysal, onun için, şöyle yazdı anılarında:

—Enerjisini çok iyi kullanır, saklar. Boşa enerji harcamaz.

Behice Boran, şimdi 67 yaşında Sevgi Soysal'ın yargısını haklı çıkarmak isteyen bir yaşantı içinde.

Çok katı, bağışlamaz görünür. Gerçekte öyle değildir. Yumuşak bir sanatçı yanı gizlidir. Yolculukları sırasında güzel türküler söyler, tükenmeyen bir enerjisi var. İnsanlara çok

güvenir ama, güveni yıkıldığında, güvenine ters düşüldüğünde, bunları kolay unutmaz. En çok güvenini sarsanlara kızar. Öfkesini içinde saklar.

İlkokuldan başlayarak, bütün öğrenimini Amerikan okullarında yaptı. Amerikan Koleji'ni bitirdikten sonra, Amerikalılar, burs verdiler. Amerika'da Sosyoloji doktorası yaptı. Türkiye'ye döndü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde öğretim üyesi yaptı. Doçent oldu, Dil—Tarih'teki derslerini öğrenciler kadar, okul dışından gelip izleyenler vardı.

Varlıklı bir aileden gelmiş ama, yaşantısı büyük sıkıntılarla geçti. Üniversitede öğretim üyesi, lise-lerde dersler verdi, geçinebilmek için. Çeviriler yaptı. Behice Boran'ın şiirçevirileri de var.

Fakülte'de öğretim üyelerinin en solcusu, Muzaffer Şerif'ti, katıydı. Hemen kimseyi solcu bulmaz beğenmezdi Muzaffer Şerif de, öbür arkadaşlarının çoğu da yurt dışına gidip, daha iyi koşullara kavuşmalarına karşın Behice Boran, Türkiye'den ayrılmayı kabul etmedi. Türk Sosyaliz-

minin dışardan değil, Türkiye'de çalşarak kurulabileceğine inanmıştı. Dışardaki T.K.P. mensuplarının da, Türkiye'ye gelmelerinden yana olduğunu, TİP Birinci Kurultay kararlarını açıkça gösterir.

Dil—Tarih'te öğretim üyesi olduklarında, Muzaffer Şerif, Niyazi Berkes, Pertev Naili Boratav'la birlikte dergiler çıkardılar. "Adımlar", "Yurt ve Dünya" belli başlılar.

Bu solcu öğretim üyelerini Üniversiteden uzaklaştırmak isteyen İnönü'nün CHP iktidarı, kadrolarını kaldırdı, dergilerini kapattı. Tümünü açıkta kaldılar.

Behice Boran, Ankara'da DTCF'de öğretim üyesi, Basın—Yayın Genel Müdürlüğü'nde çalışan Nevzat Hatko'yla evlendi. Nevzat Hatko, Behice Boran'ın büyük desteği oldu. Nevzat Hatko, halen felçli, hastadır.

Üniversiteden bir daha dönmek üzere uzaklaştırılınca, İstanbul'da çeviriler yaparak, yazılar yazarak hayatını kazanmaya başladı.

İstanbul'daki "ABC"yi kurdu eşyle, Tapu senetleri, vekaletnameler

için bu maddelerin yasalardan çıkarılması şarttır. Y—Bugünkü CHP demokrasinin faşizme karşı savunulması için sosyal demokrat bir partinin yapabileceği çabaların tümünü yapıyor mu?

B—Daha önce de defalarca belirttik: Cumhuriyet Halk Partisi parlamento dışındaki ve içindeki nicel, yani sayısal gücünü nitel güce gereğince dönüştürebilmiş değildir. Parlamento dışında demokratik kitlesel mücadeleden geri durmuştur. Parlamento içinde de 190 milletvekiline sahip bir muhalefetin yapabileceği muhalefeti yapmamıştır. Bunun bir nedeni örgütsel ve yönetsel koşullardan kaynaklanıyor olabilir de diğer bir nedeni sağdan gelen ve durmadan tekrarlanan "CHP aşırı solu, anarşiyi koruyor yollu suçlamalar karşısında çekingen kalışıdır. "Provokasyona, oyuna gelmemek" bu çekingenlik ve hareketsizlik için gerekçe olarak kullanılmıştır.

Bu gerekçe geçersizdir.

Y—CHP ile hangi koşullarda güçbirliği yapılabilir?

B—CHP ile güç ve işbirliği yapabilmeyen geniş çerçevesi Partimizin Demokrasî Bildirgesinde ve 1. Büyük Kongresi kararlarında ortaya konmuştur. Bu çerçeve içinde karşılıklı temas ve diyalog ile ortak bir platform oluşturulabilir. Böyle ortak bir platform üzerinde anlaşılıp bunu kamuoyuna açıklamadan ve ona bağlı kal-

madan gerçek bir güç ve işbirliği gerçekleştirilemez. Ancak genel bir paralellik oluşabilir. Başlangıçta böyle bir paralellikle yetinilebilirse de bugünkü koşullarda ve aşamada faşist tımanışın geriletilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilebilmesi için, bu, yeterli değildir.

Y—DİSK'in CHP'yi şartsız desteklemeye kararını nasıl yorumluyorsunuz?

B—Bir önceki sorunuza verdiğim cevaptan da anlaşılacağı üzere, CHP'nin kayıtsız şartsız desteklenmesi kararı doğru bir karar olarak kabul edilemez. Ancak, DİSK üst yönetim kadrosunun son dönemde genel olarak izlediği politika gözönüne alınınca, CHP'nin kayıtsız şartsız desteklenmesi kararı da, devrimcilik ve sınıf sendikacılığı iddiasındaki sendikalar ile işçisınıfı partisi arasında bulunması gereken uyumun yokluğu da anlaşılabilir değildir.

Y—CHP'nin TİP'in güçbirliği çağrısına olumlu cevap vermesi halinde, seçimlerde birlikte hareket edilirse bundan sosyalist bir partinin bugün için parlamentoya girme gereği olmadığı sonucu çıkarılabilir mi?

B—Ortak bir platform üzerinde güç ve işbirliği yapmak, mutlak surette Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılmaması anlamına gelmez, zorunlu olarak o sonucu doğurmaz. Seçimlere ilişkin olarak birkaç seçenek, alternatif vardır. Seçimlere hiç girmemek—bunlar dan ancak birisidir. Belirli

koşullarda bu da olabilir, ama olduğu takdirde, gerekçesi, sizin sorunuzda belirttiğiniz, "sosyalist bir partinin bugün için parlamentoya girme gereği olmadığı" düşüncesi olamaz. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin parlamento da temsilinin gereği her zaman vardır. Demokratik toplumsal muhalefeti en tutarlı, sebatlı ve etkin biçimde işçi sınıfının partisi temsil eder.

Sırası gelmişken şunu da belirtelim ki, CHP'nden aday kontenjani istemek ve almak Türkiye İşçi Partisi'nin öngördüğü seçenekler arasında değildir.

Y—Faşizm karşısında CHP ile güçbirliği yapmayı gerekli kılan nedenleri teorik açıdan irdeler misiniz?

B—Faşizm en başta işçi sınıfının politik ekonomik ve ideolojik hareketini tehdit eder ve iktidara el koyduğunda hemen işçi sınıfına vurur. Çünkü demokrasinin ve toplumsal demokratikleşmenin, öncü, motor gücü, temel gücü işçi sınıfıdır. Ama faşizm demokratik toplumsal muhalefeti tümüyle yok etmeden edemez. Diğer yandan, işçi sınıfı ne denli güçlü olsa da faşizme karşı diğer demokratik, ilerici güçleri, kitleleri de harekete geçirmek, onlarla ittifak kurmak durumundadır. Faşizm ancak böyle alt edilebilir. Bilimsel sosyalist teoride bu çoktan saptanmış, açıklanmış ve pratiğe geçirilmiş bir doğrudur.

Bülent Ecevit—Behice Boran

sız ve demokratik yoldan Sosyalizmi gerçekleştirmenin ilk örneğini verme şerefini de eklemiş olacaktır. Bunu başarmak, Türk Sosyalist hareketinin hem Türk halkına karşı milli görevi, hem de yeni bağımsızlığına kavuşmuş veya kavuşmakta olan dünya milletlerine ve Sosyalizme karşı tarihsel görevidir."

TİP

Nasıl kuruldu? Nasıl gelişti?

Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay, Ecevit—Boran görüşmesinden bir gün sonra TİP'li bir arkadaşına "Bravo doğrusu, CHP'nin dışında solda en büyük parti olduğunuzu herkese kabul ettirdiniz" dedi. Önceki hafta toplanan TİP Birinci Büyük Kongresi'nden sonra geçen hafta başında yapılan Ecevit—Boran görüşmesi, solda tüm dikkatlerin TİP üzerinde toplanmasına yol açtı. Ecevit—Boran görüşmesini elli kadar gazeteci nin izlemesi, TİP'ne kamuoyunun verdiği ağırlığın bir işareti oldu.

Ecevit—Boran görüşmesi, TİP'in Birinci Büyük Kongresi'ni izledi. Bu kongreyi izleyen sempatican ve parti-

tercümeye etti burada, 1950'lerde, "Barış Severler Demeği"ni kuranlar arasındaydı. Kore savaşına katılmaya oraya asker gönderme kararına karşı çıkınca, dernek yöneticileri tutuklandılar. Behice Boran, Cezaevindeyken oğlu Dursun daha karındaydı. Doğum yapması için kısa bir süre serbest bıraktılar. Sonra, yeni doğan oğlu ile birlikte Cezaevi'ne döndü. Melih Cevdet An day'ın "Dursun Bebek" şiiri, Cezaevi'ndeki Behice Boran ile oğlunu anlatır. Ruhi Su, şiiri türkileştirdi. Türkü yayıldı.

TİP'e girişi, 1962 yıllarında oldu. Mehmet Ali Aybar, yakın arkadaşındı. 1965 yılında Urfa Milletvekili seçildi. Bu 4 yıl sürdü. Yıllar sonra Aybar'la aralarında görüş ayrılıkları çıkacak, Sadun Aren'le birlikte Aybar'a karşı savaşım vereceklerdi.

12 Mart öncesinde TİP'in 4. Büyük kongresinde TİP Genel Başkanlığı'na seçildi. Arkasından 12 Mart geldi. Kongrede alınan kararda "bölücülük-kürtçülük" yapıldığı gerekçesiyle TİP Anayasa Mahkemesince süresiz kapatıldı. Başbakan Nihat Erim idi.

12 Mart yönetimi, TİP'in bütün yöneticilerini gözaltına aldı, tutuklandı. Sıkıyönetim Mahkemesi 141. maddesine dayanarak ağır hapis cezalarına çarptırdı.

CHP—MSP ortaklığı sırasında çıkan aftan yararlanıp özgürlüklerine kavuştular.

Cezaevinden çıktuktan kısa bir süre sonra TİP'i bazı arkadaşlarıyla birlikte yeniden kurdu.

Boran'ın bir sosyolog olarak Ankara köylerinde yaptığı araştırmaları, 1968 yılında yayınlanan "Türkiye ve sosyalizm sorunları" adlı bir kitabı, pek çok çeviri yazıları var. Boran "Türkiye ve sosyalizm sorunları" kitabının sonunda şöyle der:

SAYFA ALTI

Türk sosyalist hareketi başarıya ulaşır ve Türkiye'yi sosyalizme götürecektir bir kalkınma rotasına oturabilirse, Türkiye, dünyadaki sömürülen, ezilen Milletler arasında ilk Milli Kurtuluş Savaşını vermiş olmanın şerefine, kendi şartlarına özgü, bağım-

İŞKENCECİLER

12 Mart sonrası hesaplar

"Beyefendi size Paşa'nızdan haber getirdik."

Evinde çalınan kapısını açmakta tereddüt eden bir eski MİT mensubu bu söz üzerine kapının aralığından uzatarak sormuştu "000.. Cihat Paşa'dan mı?" Böylece 12 Mart sonrası hakkı-haksız birçok kişiye uygulandığı ileri sürülen işkence yöntemcilerinin arasına bir isim daha katılmış oluyordu. Bu dönemde canı yanmış olanlar başlarına haksız gelenleri unutmak istemiyor, suçlu bulduklarını hiç olmazsa basında teşhire devam ediyorlardı.

12 Mart'tan sonra ilan edilen sıkıyönetim idarelerinde yakalanan sanıkların soruşturmalarında özel olarak yetiştirilmiş elemanların kullanılmasını gerektirdiği öne sürülmüştü. Sıkıyönetim savcılılarıyla işbirliği yapmak üzere bir yandan Milli İstihbarat Teşkilatı'nın diğer yandan da Genel Kurmay Başkanlığı bünyesinde yıllardan beri mevcut "Özel Harp Dairesi" uzmanlarının istihdamı düşünülmüştü.

Özel Harp Dairesi'nin kuruluşu ağır şartları içinde en büyük başarıları gösteren çete savaşları esnasında göre çalışmalar yapan, üstün vasıflı subay ve assubayları organize eden bir kuruluştur. Düzenli kuvvetlerle birlikte ülkenin savunulması için gerilla savaşı da sürdürecektir tam milli bir kuruluş ortaya çıkarılacaktı. Türkiye'ye topundan tüfeğine herşeyi verip, Türkiye'nin bütün gücünü avuçlarının içi gibi bilenler bile bu teşkilatın içine sızamayacak, gücünü bilemeyeceklerdi.

12 Mart geldiği zaman bu dairenin başında henüz kurmay albay olan Kemal Yamak vardı. Soruşturmalarda kendi örgütüne bağlı uzmanların kullanılması görüşünü benimsemeyen Yarıak 1971 Ağustosunda tuğgeneral olacak ve bu son derece önemli örgütü 12 Mart sonrası dedikodulu havasının dışında tutmaya muvaffak olacaktı. Ama soruşturmalarda sürdürülmesi konusunda "özel harp" uzmanlarından yararlanılması gerektiğine inananlar bu örgütten emekli olmuş bir kısım subay ve assubayları bulup, ders notlarından kurslar düzenleyerek kendi özel soruşturmacılarını yetiştirme gayreti içinde olacaktı. Bu kaynaklardan yetişen soruşturmacıların uyguladıkları metodlar üzerinde tartışmalar vardı. Özellikle İstanbul'da 1. Ordu Komutanlığı bünyesinde Erenköy'de ki bir köşkte özel metodlarla soruşturma yapıldığı basında defalarca yer aldı. Sorumluluğun ordu komutanı Faik Türün'e ait olduğu ileri sürüldü. Oysa Faik Türün 1973 Ağustosunda

lilerin sayısının, 1971 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan 1961-1971 dönemi TİP Kongrelerini de geride bırakması, solda bir çokları için şaşırtıcı oldu. Fakat TİP yöneticileri hem Birinci Büyük Kongre'ye hem de Ecevit-Boran görüşmesine gösterilen ilginin büyüklüğünün normal olduğunu ileri sürdüler. TİP'e göre bu ilgi TİP'nin "gücünün kabul edilmesinden başka bir anlama gelmiyordu."

12 Mart döneminde Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan TİP'in yeniden kurulması için başta Behice Boran olmak üzere TİP'li liderlerin hapisten çıkmaları beklendi. Behice Boran ile sıkıyönetim mahkemelerinde Boran ile birlikte hareket eden TİP'li liderler, hapisten çıkarılmaz yeniden parti kurmak için hazırlığa başladılar. 1974 sonbaharında başlayan hazırlıklar, 1 Mayıs 1975 tarihinde sonuçlandı. Bu tarihte Türkiye İşçi Partisi, 1971 Temmuz ayında kapatılan TİP'nin başkanı Behice Boran'ın başkanlığında yeniden kuruldu.

TİP'nin yeniden kuruluş hazırlıklarının bu kadar uzun sürmesinde yeni TİP'in mümkün olduğu kadar geniş

TİP'in amblemi

bir kurucu kurul ile ortaya çıkmaya çalışmasının rolü büyük oldu. Boran ve arkadaşları yeni program ve tüzüğü hazırladıktan sonra bugün TİP içinde bulunmayan bazı solculara da birlikte hareket etmeyi önerdiler. Bu önerilerde, kendisine öneri yapılan kişinin 1961-1971 dönemindeki TİP'ne karşı olup olmasına bakılmadı. Birlikte hareket edilmesini öne-

renlerin bir bölümü "Biz grubumuzla geliriz" dediler. Bu tür cevaplar derhal ve kesinlikle reddedildi. TİP, yeniden kurulurken her türlü grupçuluğu reddederek işe başladı.

Kuruluş hazırlıkları sırasında birlikte hareket edilmesi önerilmemekle birlikte kendileriyle görüşülen bir başka grup daha oldu. TİP'nin kurucuları, kuruluş hazırlıklarının belli aşamalarında hemen hemen tüm ilerici yazarlarla görüşmeler yaptı. Tüm ilerici ve demokrat yazarlara, yeniden kurulmakta olan TİP'nin programı ve kuruluş ilkeleri konusunda bilgi verildi. TİP'nin kurucuları, demokrat ve ilerici yazarlara saygılı bir ilişki kurmak istediklerini göstermek istediler. Bunların hiç birine kuruculuk önerilmedi. Kendileriyle görüşme yapılanların hepsi Boran ve arkadaşlarının kuracakları partinin "ciddi ve başarılı olacağı" konusunda hiç bir kuşkuları olmadığını söylediler. Fakat bunların çoğu TİP'nin kurulmasının "ertelenmesini" önerdiler. Boran ve arkadaşları bu konuda hiç bir tartışmaya girmeden kararlılıklarını tekrarladılar. 1 Mayıs 1975 tarihinde Türkiye İşçi Partisi kuruldu.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş döneminde gelişme çizgisi üç yönde oldu. TİP, Türkiye düzeyinde batıdan doğruya doğru, sınıf düzeyinde işçiden emekçiye doğru, işçi düzeyinde ise fabrikadan sendika yönetimine doğru örgütlenmeyi tercih etti. Gelişmesini bu ilkelere dayandırdı. Her örgütünde işçi üye oranını belli bir düzeyin altına düşürmemek için çok titiz davrandı. Öyle ki öğrencilerin yoğun olduğu Çankaya gibi yerleşme yerlerinde öğrenci üye sayısını sınırlı tutmaya çalıştı. Öğrencilere temel çalışma alanı olarak Üniversite ve Yüksek okulların dışındaki yerleri gösterdi. Birinci Büyük Kongre'den önceki aylarda TİP'sine önemli ölçüde yeni işçi üye geldi. Şimdi TİP, bütün sınıf ve katmanlarda ve Türkiye'nin her bölgesinde örgütlenmesini hızlandırma ve üye sayısını artırma aşamasına gelmiş bulunuyor. Birinci Büyük Kongre'de bu konuda karar alındı. Geçen hafta alınan bu kararları uygulamaya geçirmek için TİP'nin yetkili kurulları toplandı ve uygulama başladı.

TİP'in şu anda iki resmi yayını var. Birisi onbeş günlük Çark-Başak diğeri ise iki ayda bir Çark Araştırma-İnceleme-Teori Dergisi olan Yurt ve Dünya. Çarkbaşak daha çok fabrikalarda satılıyor ve tirajı onbeş bini bulmuş durumda. Yurt ve Dünya'nın ilk sayısı ise ikinci baskı yaptı. Türkiye ölçüsünde büyük sayılabilecek olan ilk sayı 7 bin adet basıl-

emekli olduktan hemen sonra Yankı'nın savunma yazarıyla yaptığı konuşmada "Bu konulardan sorumlu General Memduh Ünlütürk idi. Eğer işkence yapılmışsa bunu Ünlütürk'e sormak gerekir. Bana intikal eden şikayetlerin hepsini inceledim" demişti.

İsmi üzerinde çok durulan ve halen Ereğli Demir Çelik yönetim kurulu üyesi Memduh Ünlütürk daha önce araştırma ve soruşturmalar için özel olarak yetiştirilmiş bir subay değildi. Ama kendisini tanyanların Yankı'ya belirttiklerine göre 12 Mart sonrası hava içinde daha sonra tartışılır bir hal alan görevlere büyük bir hevesle talip olmuştu. Son zamanlarda basında ismine rastlanan emekli tümgeneral Cihat Akyol ise sınıf arkadaşlarının arasında "Son derece ciddi. Bilgili ve çalışkan" bir kişi olarak tanınan bir askerdi. Özel Harp Dairesinin başında kaldığı süre içinde bu örgütün amaçları dışında kullanılma ihtimallerini ortadan kaldırmaya dikkat etmiş, ma iyetindekilere yüksek rütbeli generaller tarafından uygulanmak istenen "iltimas-himaye" teşebbüslerini göğüslemiş ve gerilla savaşının Türkiye için önemini zamanın Genel Kurmay Başkanı Memduh Tağmaç'a anlatmaya çalışmış bir askerdi. 12 Mart'tan hemen sonra 1. Orduya bağlı Lüleburgaz'daki tümenin komutanlığına tayin edilerek emekliye ayrıldığı 1973 tarihine kadar orada kalmıştı. Bu sırada 1. Ordu içinde sürdürüldüğü iddia edilen soruşturma faaliyetlerine katıldığı hakkında bir işarete de rastlanmadı. Akyol'un talihsizliği geçen sene içinde MİT Müsteşarı Org. Hamza Gürgüç'ün yerine tayin edileceği hakkında bir söylentinin çıkmamasıyla olmuştu. Oysa emekliye ayrılmasından burukluk duyan Akyol İçişleri Bakanı Asiltürk'ün davetiyle yeniden düzenlemek üzere başına getirildiği Sivil Savunma Teşkilatındaki görevinden memnun olmalıydı.

12 Mart sonrasında, kötü muamele görenlerin kolay unutamayacakları isimlerinden biri olan MİT İstanbul Bölgesi Başkan Yardımcısı Eyyüp Özalkuş'un soruşturmalarsırasında kendisini albay olarak ve özel harp dairesi mensubu olarak gösterdiği ileri sürülüyordu. Bu söylentiler halen THY'da 15 bin lira aylıkla sivil savunma uzmanı olarak istihdam edilmesiyle birleşmiş "işkence" dedikodusunun içine Türkiye'nin milli savunma stratejisi içinde çok önemli bir yeri olan bir güzide örgütünün ve onun eşi başkanının karışmasına yol açmıştı. Oysa Özalkuş'u THY'na tayin eden THY Genel Müdürüydü ve Özalkuş'un İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Örgütü ile hiç ilgisi yoktu. Özalkuş 12 Mart sonrasında Memduh Ünlütürk ve dolayısıyla Faik Türein ile sıkı işbirliği yapmıştı. Bu devirde acı çekenler ile acı çektiği kabul edilenden tartışması herhalde hiç olmazsa basında bir süre daha sürecekti.

mıştı. Ankara'da TİP'li üyelerin çıkardığı ve bir resmi yayın sayılmayan Yürüyüş Dergisi ise solda şimşekleri en çok çeken haftalık dergi olarak yayını sürdürüyor.

TİP, 1975 seçimini bir "referandum" olarak değerlendirdi ve üyelerinden oylarını CHP'sine vermelerini istedi. Soldaki tüm akımlar TİP'nin bu kararını "CHP kuyrukçuluğu" olarak nitelendiler. TİP şimdi Haziran'da yapılacak bir erken seçim de dahil, 1977 seçimine girebilmek için gerekli örgütlenmesini tamamlamış durumda. AP de CHP de TİP'nin kararının ne olacağını bekliyor.

SEÇİMLER

...Ve sol gruplar

—Demokratik sol parti CHP'nin iktidar olunca gerçekleştireceğini belirttiği özgürlükçü ilkeler DİSK'in Genel Kurul kararlarına uyduğu için ve ilke olarak, DİSK mebus pazarlığı, kontenjan pazarlığı yapmayı red ettiği için CHP'yi koşulsuz destekleme kararı aldık.

Bu sözler DİSK'in CHP'yi koşulsuz destekleme kararı almasından sonra DİSK Genel Başkan Vekili Mehmet Kılınc tarafından Yankı muhbirine söylendi. DİSK bu kararı alırken diğer demokratik kuruluşları da CHP'yi desteklemeye çağırıyordu. YANKI sol siyasal yelpazede yer alan grupların bu konudaki görüşlerini saptadı:

Soldaki en güçlü kuruluşlardan biri Türkiye Birlik Partisiydi. 35 ilde örgütlenmesini tamamlamış TBP 10 ilde de örgütlenme çalışmalarına başlamıştı. 1975 senato seçimlerinde CHP'ye işbirliği öneren ve bu kabul edilmeyince seçime giren TBP, CHP'nin Ankara'da çıkaracağı bir senatöre engel olmuştu. TBP'nin bu seçimlere katılıp katılmayacağı henüz belli olmamıştı. Genel Başkan Mustafa Timisi, Yankı'ya "Siyasi gelişmelere bağlı kalarak yetkili kurullarımız seçimlere girip girmeyeceğimizi kararlaştıracaktır" dedi. Timisi'ye göre ülkeyi ağır bir bunalım içine iten MC iktidarına demokratik yoldan 1977 seçimlerinde son vermek acil bir görevdi. "Bu nedenle görüş farklılıklarımızı ve kendi örgütsel bağımsızlığımızı korumak kaydıyla CHP'ye seçim ittifakı yapılmasını TBP ilke olarak kabul etmektedir." dedi. TBP, DİSK'in CHP'yi destekleme kararı almasını olumlu karşılamıştı.

Bir diğer sol kuruluş, Türkiye Sos-

Mustafa Timisi

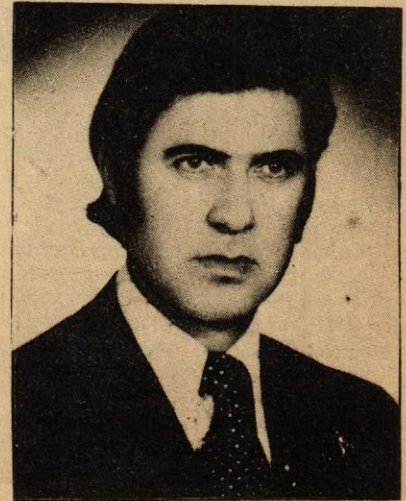
yalist İşçi Partisi seçimlere girme kararı aldı. 29 il ve 163 ilçede örgütlenen TSİP oy bakımından büyük bir önem taşıyordu. 1975 yılında Kartal ilçesinde Belediye Başkanlığı seçimlerine katılan TSİP 40'a yakın üyesine karşılık 33 oy almıştı. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz "TSİP bağımsız bir partidir. İşçi sınıfının bağımsız çisini korumak titizliğini gösterecektir. Kendi dışındaki bir partiyi desteklemesi söz konusu olamaz" dedi. TSİP partilerin eşitliği ilkesine dayalı olarak diğer partilerin faşizme karşı birleşmeleri gerektiği kanısındaydı. DİSK'in CHP'yi destekleme kararı hakkında Genel Başkan Ahmet Kaçmaz Yankı'ya "DİSK'in alelacele aldığı bu karar hem işçi sınıfının çıkarlarına hem de anti-faşist birliğin oluşturulması bakımından zararlı olmuştur." dedi. TSİP'e göre CHP, işçi sınıfının çıkarlarına program ve politika olarak uygun bir parti değildi.

Örgütlenmemeli ni tamamlamadıklarından seçimlere giremeyen Vatan Partisi ve Türkiye Emekçi Partisi diğer iki sol örgütler. Vatan Partisi bir süre önce TSİP'den ayrılan Hikmet Kıvılcımlı taraftarlarınınca kurulmuştu. Seçimlerde CHP'yi destekleyeceklerdi. Ancak bu "destekleme" CHP'yi pek ilgilendirmiyordu. VP Genel Başkanı Mehmet Özler "Bizim desteğimiz CHP'nin biran önce halkın dişine düşmesini sağlamak yönündedir" dedi. DİSK'in CHP'yi desteklemesi kararı hakkında da Özler Yankı'ya "Bu karar işçi sını-

fı partilerine acı bir uyarı olmalıdır" dedi. Türkiye Emekçi Partisi (TEP) ise Ankara, İstanbul, İzmir olmak üzere üç ilde örgütlenmişti. Seçimlere girmesi hukuken olanak dışıydı. Bunda İstanbul DGM'nin TEP'in örgütlenmesini yasaklamasının da etkisi vardı. TEP Genel Başkanı Mihri Belli CHP'nin desteklenmesi konusunda "Eğer CHP sağa kayış sürecini frenleyebilir, siyasi demokrasiyi içtenlikle savunduğunu kanıtlayabilirse, seçim kanununun özelliği göz önüne alınarak oy bölünmeleriyle AP'nin ekmeğine yağ sürmekten kaçınılır" dedi. DİSK'in CHP'yi destekleme kararı alması ise Belli'ye göre DİSK yönetiminin sağa kayışının bir sonucu idi.

Liderliğini Mehmet Ali Aybar'ın yaptığı Sosyalist Devrim Partisi (SDP) ise seçimlere katılacağını açıkladı. Ancak bu, büyük bir önem taşıyordu. Mehmet Ali Aybar, 1973 seçimlerinde TBP desteğine rağmen İstanbul'da ancak 15 bin oy alabilmişti. SDP'nin ise bu seçimlerde bir varlık gösterip CHP'ye rakip olabilmesi imkansızdı!...

Parti örgütlenmesinin dışında örgütlenen sol gruplarının seçimlerde nasıl bir tavır alacakları henüz belli değil. Ama, en azından seçimleri boykot etmeyecekleri bir gerçek. Çalkantılı geçeceği şimdiden belli olan bir seçim ortamında saldırılara karşı militan baraj görevini yerine getirebilirler. Tabii, CHP ve diğer sol kuruluşların seçim mitinglerine katılıp can sıkıcı sorular ve sloganlarla ortaltığı karıştırabilirler de. Görünürde, yaptıkları keskin devrimci edebiyata rağmen, CHP'nin MC iktidarında n daha iyi olduğu görüşünü de içten içe kabul ediyorlar.

Mehmet Kılınc

CHP ve dışındaki sol

SBF Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Taner Kışlalı, Yankı'nın sorularını cevaplandırdı.

YANKI—Ecevit'in TIP ve TBP liderleri ile yaptığı görüşmeleri nasıl yorumluyorsunuz? Fransa'dakinin benzeri bir sol cephe kurulabilir mi?

KIŞLALI—Ancak benzer koşullar benzer sonuçları yaratabilir. Oysa Fransa ve Türkiye'deki siyasal güçler dengesi arasında bir benzerlik bulabilmek çok zor. Fransa'da güçleri birbirine oldukça yakın olan iki sol parti, seçim sistemi nedeniyle yapmak zorunda kaldıkları işbirliğini, zamanla ortak bir program oluşturmaya kadar götürdüler. Seçimlerde işbirliği yapmadıkları zaman, aldıkları oyla kıyaslanmayacak kadar az sayıda parlamenter çıkmak durumundaydılar. Bu ilk adımdı. Sonra kökleşmiş bir sağ iktidarı yıkabilmenin yolunun, halkın karşısına ortak bir programla çıkmak olduğunu anladılar. Ortak program ve özellikle Komünist Partisi'nin, proleterya diktatörlüğünden vazgeçerek çoğulcu demokrasinin kurum ve kurallarına saygı göstereceğini açıklamaları çok önemliydi. Böylece bir yandan seçmenin bir kesiminde komünistlere karşı duyulan gelenekselleşmiş korku ve kuşku dağılıyor, öte yandan da, artık düzende köklü değişiklikler yapılması gerektiğine inanan büyük bir kitlenin beklentilerine cevap veriliyordu. Başka bir deyişle, bu güç birliği, hem düzen değişsin hem de demokrasi sirsün isteklerinin somutlaşmasıydı.

Y—Türkiye'deki koşulları Fransa'dakinin ayıran en önemli farklılıklar nelerdir?

K—Bir kere seçim sistemi çok farklı. Fransa'da uygulanan iki türlü çoğunluk sistemi ikinci turda partilerin kendi aralarında cepheler kurmasını adeta zorunlu kılmaktadır. CHP ile kendi solundaki partilerin ortak bir program üzerinde anlaşmalarını zorlayan bir durum ise hiç yok. Ancak CHP dışı solun ilerde büyük bir güç olması halinde bu tür sorunlar gündeme gelebilir. Şu anda Ecevit, hem düzen değişikliği, hem de demokrasi umutlarını kendinde birleştirmiş durumda. Tek başına iktidara gelip de, Türkiye'nin koşullarına uygun olarak sentezini yaptığı bu iki şeyden birisini gerçekleştirme konusunda yeterince başarı sağlayamazsa koşullar değişmeye başlar. Ancak o zaman, başarılı olamadığı alandaki umutları kendisinde toplayabilen sol parti ile bir güç birliği anlamlı ve geçerli hale gelir.

Y—Bu seçimlerde CHP ve diğer sol partilerin bir güçbirliği yapmalarında zorunluk yok mu?

K—Boyle bir işbirliği, ancak iki tarafta da yarar sağladığı zaman etkili olabilir. CHP bazı bölgelerde TIP, bazı bölgelerde de Birlik Partisi adaylarına listesinde yer verdiği takdirde, TIP ve TBP'nin Meclislere temsilci sokabilme olanağı doğar. Fakat bu aşamada, CHP dışı solun bazı adaylarının CHP listesine girmesinin belirli bir seçmen kitlesinin CHP'ye kuşku ile bakmasına neden olacağı açıktır. Bu durum sağ partilerce sonuna kadar istismar edilecektir.

Y—Diğer sol partilerin ayrı ayrı seçimlere girmesi halinde, CHP bundan da zarar görmez mi?

K—1973 ve 1975 seçimlerinde,

TBP'nin birçok ilde aldığı oylar, kendi adaylarının seçilmesine yetmedi, fakat CHP'nin Meclislerdeki birkaç sandalyesine mal oldu. CHP dışı soldaki en güçlü örgüt olan TIP'in seçimlere katılmasının daha da olumsuz etkiler yapması beklenebilir. Oysa bu seçimlerde kazanılacak veya kaybedilecek birkaç sandalyenin, hükümetin belirlenmesi açısından büyük önem taşıması olasıdır. Sonuç belki de rejimin kaderini etkileyecektir. CHP tek başına iktidara olup da, rejim içindeki anti-demokratik uygulamalara son verdiği takdirde bundan birçok yararlanacaklar arasında diğer sol partiler de vardır. MC benzeri bir sağ ortaklığının seçimlerden sonra da oluşabilmesi olasılığı düşünülen solun, bu seçimlerde CHP'yi desteklemesi en akılcı yol görünüyör.

Y—CHP dışı solun bu desteği karşılıksız olarak vermesi beklenebilir mi?

K—Marksist partiler için seçim bir amaç değil, araçtır. Şu andaki amaç ise, en yakın tehlike olan faşizmin önlenmesidir. Onların seçim desteğine karşılık CHP'den seçim sonrasında ilgili bazı taahhütler istemeleri doğaldır. Örneğin ceza yasaındaki, düşünce özgürlüğü ile çatışan anti-demokratik hükümlerin temizlenmesi bu taahhütler arasında yer alabilir. 141-142 ve 163. maddeler gibi.

Y—İki tarafın da işine gelebilecek böyle bir işbirliği gerçekleşmezse ne olur?

K—MC hükümetinin faşizme tımanışının yarattığı kuşku ve tepki o kadar büyük ki, "korkulu niya görme-mek" için CHP dışı sol militanların bir kesimi bile oylarını gene Ecevit'e vermek gereğini duyacaklardır. İki yıllık MC döneminin, ortadaki kararsız birçok vatandaş için bile Ecevit'i tek seçenek haline getirdiği kanısındayım.

MİLLETVEKİLLİĞİ

Hangi illerde arttı

Son sayım sonuçlarına 18 ilin milletvekili sayısı değişirken, CHP kurmaylarının yaptığı hesaplar, bu değişmeden kendilerinin 9 milletvekilliği kazanabilecekleri sonucunu veriyordu.

1975 nüfus sayımının resmi olmayan ilk sonuçları, CHP'nin son yıllarda büyük ilerlemeler gösterdiği büyük kentlerin nüfuslarında yüksek oranda artışlar olduğunu gösteriyordu. Kesin sonuçların aradan geçen zamana rağmen bir türlü açıklanmaması ise, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün MHP denetiminde olmasına bağlan-

maktaydı.

CHP'nin çeşitli girişimleri üzerine, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, çalışmaların Haziran başında bitmek üzere planlandığını bildirdi. Çünkü seçimlerin Ekim ayında yapılacağını düşünen Yüksek Seçim Kurulu, kesin sonuçları Haziran başında istiyordu. Fakat erken seçim olasılığı ortaya çıkınca, Yüksek Seçim Kurulu yeniden harekete geçti. Kesin sayım sonuçları, yasal şüphe olan 10 Mart gününe kadar saptanarak Yüksek Seçim Kurulu'na verilmeliydi. Bunun üzerine bir hafta fazla mesai yapan DİE elemanları, sonuçları istenen günde Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı'na verilecek hale getirildi. Ancak İçişleri Bakanlığı'ndan "tef ve ihaklar" listesi gelmediği için resmen

Yüksek Seçim Kurulu'na bildirilemedi. Yapılan gayri resmî hesaplar da, milletvekili sayısı birer adet azalan 12 ilin adları şöyleydi: Afyon, Burdur, Çorum, Çanakkale, Erzurum, Eskişehir, Giresun, Gümüşhane, Kastamonu, Muğla, Ordu ve Sivas.

Altı ilde ise milletvekili sayısı artıyordu. Bu artışta İstanbul 38'den 43'e çıkarak başta gelmekteydi. İkinci sıradaki ise, 26 milletvekilinden 29'a çıkan Ankara vardı. Adana, İzmir, Hatay ve İçel'de de 1'er milletvekili kadar artış söz konusuydu.

Milletvekili sayısı toplam olarak 12 artan bu altı ilin tümünde de, 1973 genel seçimlerinde CHP, AP'ye oranla çok daha iyi sonuç almıştı. Bu illerden AP'nin çıkardığı toplam 34

milletvekiline karşılık, CHP'nin çıkar-
dığı milletvekillerinin toplamı 56'yı
buluyordu. 1975'deki kısmi seçimler
ise, CHP'nin büyük kentlerdeki iler-
lemesinin devam ettiğini göstermek-
tirdi.

Oysa milletvekili sayısı azalan iller-
de durum farklıydı. AP bu illerde 26,
CHP ise 28 milletvekili çıkarmıştı.
Milletvekili sayısı artan illerde fark
CHP lehine 22 iken, milletvekili sayısı

CHP-MSP

Nereye kadar işbirliği?

MSP Genel İdare Kurulu'nun
Hoca'ya yakın üyelerinin son za-
manlarda hazırlayıp da sundukları bir
özel raporda şu cümleler vardı:

"Bu seçim AP'nin, Demirel'in ge-
nel başkanlığında gireceği son yarış
olacaktır. AP'nin oylarında sayıca
kayba uğraması bir yana, yerinde say-
ması veya büyük bir artış sağlaya-
maması dahi, Demirel'in sonu demek-
tir. Demirel AP'nin tek başına iktidar
olamayacağını bilmektedir. Zaten
AP'nin çabası da tek başına iktidara
gelmek değil, CHP'yi tek başına
iktidar etmemektir."

MSP'nin Erbakan'a yakın olan
kurumları, AP'nin tüm çabasının
MSP'dışında kalan koalisyon partile-
rini güçlendirmeye çalışılmak oldu-
ğunu söylüyorlardı. Amaç seçimlerden
sonra bir AP-MHP-CGP koalisyonu-
nu sürdürülebilmektir. Demirel, MSP
içindeki muhalif bazı parlamen-
terlere, Hoca ile birlikte olmanın do-
ğurduğu sakıncaları anlattıktan sonra
şöyle demişti:

"Size AP'ye gelin demiyorum.
Ama MSP içinde mücadelenizi
sürdürebileceğiniz ortam kaybolmuş-
tur."

Bu parlamenterlerin MSP'den ayrı-
lılmaları halinde AP'ye değil de
MHP'ye gitmelerinin, Demirel'in he-
sapları açısından fazla birşeyi de-
ğiştirmeyeceği kanısı yaygındı.

Fakat MSP'li kurumlar, seçim so-
nuçlarının bu üç partiye ortak iktidar
olanağı vermeyeceğine inanıyorlardı.
AP seçim sonrasında gene MSP ile
koalisyon yapmak zorunda kalabile-
ceğini düşünerek, bugünkü hareket-
lerinde ölçülü davranmak zorundaydı.
Bu nedenledir ki, Demirel, MSP ile
doğrudan polemige girmiyor ve bu iş
için genel başkan yardımcılarını
kullanıyordu.

AP'nin MSP'nin kendisi karşısında
güç kazanmasını önlemeye yönelik
tedbirleri ise belli olmaya başlamıştı.
Erbakan'ın şampiyonluğunu yaptığı
yatırımların önlenmesi, gerekirse

SAYFA ON

azalan 12 ilde sadece 2 idi.

1975'de, bu kez milletvekili sayısı
birer artacak olan İzmir, İçel ve Ha-
tay illerinde seçim yapılmamıştı. Fa-
kat toplam milletvekili sayısında 8
artış olan İstanbul ve Ankara'da,
1975 seçimleri CHP'nin oy oranının
hızla yükseldiğini gösteriyordu. Artış
aynı oranda olmamakla birlikte Ada-
na'da da vardı.

Necmettin Erbakan

bütün temel atmalara Demirel'in
bizzat giderek Erbakan'ı ikinci plana
atması planlanıyordu. Ağır sanayi ko-
nusunda düzenlenen brifingde Demirel'in,
"Bu tesislerin gerçekleşmesinin
teminatı benim, kararname alın-
da benim imzama var" şeklinde ko-
nuşması da bunun belirtisiydi. Maliye
Bakanı Ergenekon'un, MSP'li bakan-
lıkların yapacakları yatırım harcamaları
denetim altına almak amacıyla
aldığı kararın anlamı ise, kimsenin
yanlış anlamasına meydan vermeye-
cek kadar açıktı.

MSP yöneticileri, AP'nin ekme-
ğine yağ süreceğine inandıkları erken
seçimin gerçekleşmeyeceğini öne
sürüyorlardı. Yankı Haber Merkezi'nin
topladığı bilgilere göre, bu konu-
daki güvence kaynağı olarak CHP'yi
ve özellikle Ecevit'i görmekteydiler.
CHP ve Ecevit ile ilişkileri son günler-
de çok iyi bir düzeydeydi. Şayet Ece-
vit sözünde durursa, bu hükümetin yı-
kılması halinde bir MSP-DPkoalis-
yonu, CHP'nin de desteklemesi ile ku-
rulabilirdi. Bu takdirde Adalet ve
İçişleri Bakanları, Ecevit'e yakın
bilinen kişilerden seçilecekti. Hatta
diğer bakanların seçimi konusunda
bile, Ecevit'e büyük söz hakkı tanına-
caktı. Bir hafta öncesine göre çok rahat
ve neşeli olan bazı MSP yöneti-
cilerinin ağzından şu cümleyi sık sık
işitmek olanaklıydı:

"Ecevit söz verdi mi yapan bir
adamdır, biz öyle tanıdık.."

Aynı kişiler, CHP Genel Yönetim
Kurulu bildirisinde, erken seçim için
öne sürülen koşulların AP'nin kabul
edemeyeceği şeyler olduğu kanısın-
daydılar. AP yöneticileri, amaçlarına
ulaşmak için CHP'yi pohpohla-
yacaktı. Ama Ecevit gibi bir lide-
rin bu oyuna düşmesi beklenemezdi.
AP'liler CHP'nin koşullarını kabul e-
demezlerdi, ama CHP'nin isteklerinin
önemli bir kısmının MSP tarafından ye-
rine getirilmesi olanaklıydı. MSP'liler
örnek olarak, son zamanlarda İçişleri
Bakanı Asiltürk'ün Ülkü Ocakları'na
karşı açtığı savaşı gösteriyorlardı.
Türkes'den emir alan bu dernek
yöneticilerinin son zamanlardaki fer-
yatlarının nedeni, bu kesin tutumun
sonucuydu.

MC'yi oluşturan parti liderle-
rinin toplantısına Erbakan'ın katıl-
mayış nedenlerini açıklarken MSP
Genel Başkan Yardımcısı Fehmi Cu-
malıoğlu'nun kullandığı cümleler bu
çerçeve içinde değerlendirilmeliydi:

"Hoca'nın çok önemli, memle-
keti ilgilendiren işleri var. Onun için
özel olan bu toplantıya katılmadı.
Herhalde katılanlar özel meselelerini
kendi aralarında görüşmüşlerdir. CGP
Hükümetten ayrılırsa ve giderken
Türkes'i de beraberinde
götürse, hayırlı bir iş yapmış olur.
Hiç merak etmeyin, kısa sürede yeni
hükümet kurulur."

MSP Genel İdare Kurulu'nun etki-
li üyelerinden birisi ise, Yankı'nın,
CHP ile işbirliği yapıp yapamayaca-
kları yolundaki sorusunu şu şekilde
cevaplandırıyordu:

"Zaten son günlerde, bu işbirliği
bir anlamda kuruldu bile.."

Oysa CHP cephesinde, yetkililerin
konuşmaları biraz daha ihtiyatlıydı.
Belediye Gelirleri Yasası'nın çıkarıl-
ması konusunda yapılan anlaşmaya
MSP'nin son dakikada uymaması, es-
ki koalisyon ortaklarının bazı kötü
alışkanlıklarının hatırlanmasına vesile
teşkil etmişti. Ama gene de AP'nin
ekmeğine yağ sürmek istemiyorlardı.

CHP Yönetim kadrosu, MSP'nin
büyümesinden kuşku duymuyor, ka-
yacak oyların AP tabanından kopara-
cağını biliyordu. MSP'nin "Temeller
furyası" nı gerçekleştirmesi, AP'yi eri-
tecek bir etken olarak değerlendiriliyordu.
CHP'nin en üst düzeyden
bir yetkilisi, Yankı'ya şunları söyledi:

"MSP de Erbakan da bir tehlike
değildir. Olsa olsa, bazı MSP'liler için
böyle düşünülebilir. Biz toplantıla-
rımızda, (Halklara özgürlük) diye ba-

ğırınları kovuyoruz, hatta dövüyoruz. Onlar da (şeriat) diye bağırnlara karşı aynı tavrı alsalar, sorun kalmayacak."

Demirel'in MSP'yi parçalama taktiğine karşı CHP'nin bu partiyi bir ölçüde himaye etmesi doğaldı. Ama bu himayenin şekli konusunda CHP yöneticileri henüz bir görüş birliğine varmamışlardı. En iyimserleri bile, bir CHP-MSP koalisyonundan söz edemiyorlardı. Akla gelebilen tek çözüm, bir bağımsız başkanlığındaki MSP-DP koalisyonunun, bazı teknokratların da katılımıyla, seçim hükümeti olarak görev yapmasıydı.

CHP yöneticilerinin, bazı şeylerin açıklığa kavuşabilmesi için, Cumhurbaşkanı'nın parti liderleriyle yapacağı görüşmeleri bekledikleri anlaşılıyordu. Fakat Ecevit'in, CHP Gençlik Kolları'nın eğitim çalışmalarını açışta yaptığı konuşmasında ilginç bazı belirtiler vardı. AP'nin erken seçim isteğinin altında başka amaçlar yattığı kuşkusunu özellikle vurgulamasının bir anlamı olsa gerekti.

Demirel'in Yüksek Planlama Kurulu toplantısında, seçimlerin Ekim ayında yapılması olasılığının güç kazandığını söylemesi de, bu çizginin devamı olarak değerlendirilmeliydi. Ayrıca TV'de yaptığı konuşma da erken seçime hazırlanan bir hükümet liderinin konuşması olmaktan uzaktı.

MSP Genel İdare Kurulu Üyesi Mustafa Arafatoğlu ise YANKI'nın sorularını şöyle cevapladı:

Y-Necmettin Erbakan'ın "Erken seçim önergesini veren, ortaklıkta da kalabilir." sözünü nasıl yorumluyorsunuz?

A-AP'nin bir erken seçim önergesi hazırladığını haber almıştık. Demirel'in demeçlerinde de bir erken seçime gitme arzusu sezilmekteydi. O sebeple Sayın Erbakan bir çıkış yaptı. Demecini AP dışında kimsenin böyle bir önergeye oy vermeyeceği şeklinde anlamak lazım.

Y-CHP'nin erken seçim önerisi karşısında tavrı ne olacak?

A-Bizim kanaatimiz CHP'nin de böyle bir önergeye olumsuz oy vereceği istikametindedir.

Y-AP Genel Başkan Yardımcılarının erken seçimle ilgili beyanları kesine yakın ifadeler taşıyor. Hükümet ortağınızın tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

A-Memleketimiz iktisadi sıkıntılar içindedir. Bu durumda AP'nin çıkışını hamamın namusunu kurtarma çabası olarak görüyorum.

Y-Koalisyonun bugünkü ortaklarının uyuşum sağlayıp sağlaya-

Tabii dedikodular artar...

TRT'de basit mantığın kolay almayacağı olaylar cereyan etmektedir...

Genel Müdürün meşruiyeti Yüksek Mahkeme kararıyla ortadan kalkmış, aylardır çalışmalar, incelemeler yapan TRT Hakem Kurulunun çalışmalarını bitirdiği haberleri yayılmıştır. Ama bu arada Karataş TRT'inde süratli bir operasyona girişerek yıllardır büyük çabalarla yetişmiş elemanlardan kendi görüşüne uygun düşmeyenleri son zamanlarda moda olan deyimle kıyıma uğratmakta, başka yerlere tayin etmektedir.

CHP yetkililerine ulaşan haberlere göre TRT'de seçim kampanyaları sırasında AP lehine kullanılmak üzere on adet propaganda filmi hazırlanmıştır. Bu önemli kamuoyu oluşturuvcu kurumun seçimlerde AP'ye faydalı olması için gerekenin yapılmakta olduğu kanısı birçok kimsede yerleşmiştir.

Anlaşılan Koalisyon hükümetinden, bugünlerde yerini boşaltması beklenen Şaban Karataş yerine bir tayin yapılması umulmamalıdır. Bir kere koalisyon ortaklarının aralarında bir aday üzerinde anlaşmaları zor bir ihtimaldir. İkinci herhalde Cumhurbaşkanı bu kadar tartışmalı bir konuda hükümet bir kararname getirse bile bunu ıslamazayacaktır. Kaldı ki CHP'nin en üst kademe yöneticileri Cumhurbaşkanı'nın başka türlü hareketi halinde çok açık ve ağır eleştirilere girişeceklerini gizlemeye gerek de görmemektedirler.

TRT ile ilgili bu tatsız gelişmelerin bir de TRT Hakem Kurulu üyelerini ilgilendiren kısımları vardır. CHP ve DP'nin Karataş aleyhine yaptıkları müracaatların incelenmesinin bu kadar uzun sürmesinin eleştirilmesi bir yana, son haftalar içinde ileriye sürülen hususlar TRT'nin çerçevesini de aşmış bulunmaktadır. Ülkenin en dokunulmaması, en dil uzatılmaması gereken kurumlarına kadar uzanan söylentilerin kapsamına "Üst kademedeki görev vaadi"nde bulunduğu, bu vaatler dolayısıyla işlerin sürüncemede kaldığından tutun da Üniversite temsilcileri arasında şu ya da bu şahsın nelere alet olduğu gibi ağır iddialar da girmiştir.

Ankara kulislerinde Hakem Kurulu Başkanı Org. Ersin'in tutumu, Ege Üniversitesi Rektörü'nün Üniversitesi'nin öğretim üyelerince benimsenmediğinin hikayeleri dolaşmakta, en azından bu iki şahsın üstü kapalı söylentilerle yıpratılması bahis konusu olmaktadır.

TRT Hakem Kurulu gerçekten 3-2 oyla Şaban Karataş'ın görevinden alınması kararına varmış mıdır? Bu karara rağmen dıştan baskılar ile ittifakla alınacak bir karar sağlanması için çabalar mı devam etmektedir? Yoksa bütün bunlar tamamen asılsız söylentiler midir? Açıklama yapılmadıkça dedikodular tabii artacaktır.

madıkları konusunda ne düşünüyorsunuz?

A-Bir tabakta iki elma, iki armut, iki muz, iki ayva bulunabilir. Ama bunlar hiçbir zaman sekiz etmezler. Yani ayrı cinsten oldukları için toplanamazlar.

MHP

Kapatılacak mı?

Başbakan Yardımcısı ve MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş son günlerde bir hayli huzursuz. Bir taraftan hukuk danışmanları ile Cumhuriyet Başsavcısı Kazım Akdoğan'ın MHP'nin kapatılması sonucunu doğurabilecek son girişimi karşısında alınacak tavrı ve tedbirleri görüşürken, diğer taraftan da partisine katılma isteğini gösteren eski ve yeni parlamenterler karşısında nasıl bir yol izleyeceğini belirlemeye çalışıyor.

Cumhuriyet Baş Savcılığı geçtiğimiz hafta, MHP hakkında Siyasi Par-

tiler Kanunu'na aykırı faaliyetlerinden dolayı kendiliğinden soruşturma açtı. Ahmet Ağaoğlu isimli bir generi öldürenlerin MHP'li olduklarının açıklanması üzerine yapıldığı ifade edilen Başsavcılık girişimiyle ilgili olarak, İstanbul Savcılığundan bilgi istendiği, gelecek bilgiler yeterli olması halinde Başsavcının "Kapatma istemi" ile Anayasa Mahkemesi'ne dava açacağı ifade edilmişti.

Siyasi Partiler kanununa göre, seçimlere altı ay kala bir partinin kapatılmayacağına Baş Savcılığa da bilinmesine ve bu süreye bir ay kalmasına rağmen, ortaya çıkan durum doğuracağı sonuçları tesbit etmeye çalışan Türkeş, hafta başında haber aldığı savcılık girişimini ilk önce pek ciddiye almamıştı. Türkeş: "Bu da Almanya'da teşkilat kurduğumuz iddiası gibi, sonuçsuz kalacak bir aşırı duyarlılık eseri" şeklinde düşünüyordu. Gerçekten de MHP'nin Almanya'da kurduğu söylenen örgütlerle ilgili olarak savcılık, Anayasa Mah-

kemesi'ne yaptığı başvuruda fazlaca maddi delil sunamamış ve "Eyleme dönük örgütlenme yapıldığına kanaat getirildiğini" ifade etmekle yetinmişti. O günlerde Baş Savcının İçişleri Bakanı Asiltürk'e hitaben ağır bir yazı yazdığı ve Bakanın da cevabının aynı sert üslubu kullandığı bilinmekteydi. Ancak sonraki günlerde MSP ile MHP'nin arası iyiden iyiye açılmış ve iki parti birbirlerine karşı soğuk savaşa girmişlerdi. MHP'ye bağlı Ülkü Ocakları'nın ağır şekilde suçlandığı "Anarşi Rapor"ları Milli

Güvenlik Kurulu'na sunulurken, diğer taraftan "Görünmez eller"bu raporu basına da aktarmayı başarmıştı.

Savcılığın bundan önceki çıkışında ayağına kadar gelen fırsatı MSP açısından değerlendiremeyen Asiltürk için, İstanbul'da öldürülen Ahmet Ağaoğlu adlı öğrencinin katillerinin MHP'li olduklarını açıklamaları ve Emniyet Genel Müdürü'nün üst üste iki demeç vererek bunu kamuoyuna duyurması, MHP çevrelerinde Asiltürk'ün MHP'nin başına çorap örmek-

te bu kez kararlı olduğu şeklinde yorumlandı. Bir MHP üst kademe yöneticisi, "MSP'den MHP'ye bazı iltihakların söz konusu olduğu bugünlerde MHP hakkında, geleceğinin kararlık olduğu intibamın yaratılmaya çalışılması manidardır. Elbette bu savcılık koşturmasından da bir sonuç çıkmayacak. Ama ilk soruşturma ile sağlanamayan MHP hakkında istifam yaratma gayretinin bu defa hedefini bulması mümkündür." dedi.

Gerçekten de geçtiğimiz hafta ortalarında MHP'ye katılmaları beklenen bazı parlamenterler ve Celal Yarıdıcı gibi eski silahşörler "Biraz daha beklemeyi" tercih ettiler.

Şu ana kadar savcılığın girişiminden MHP reşmen haberdar değil. Ama parti yöneticileri bir taraftan Ahmet Ağaoğlu'nun katilleri ile ilgili olarak bilgi toplamaya, şayet Emniyet Genel Müdürü'nün açıklamasını doğrular sonuç sağlarsa, bu

YANKI'NIN YANKILARI

BİR DERGININ MSP İLE İLGİLİ İFŞAATI: «MSP SERİATÇI VE TARİKATÇI DEĞİLDİR»

■ HAFTALIK YANKI DERGISİNİN SON SAYISINDA MSP GENEL BAŞKANI NECMETTİN ERBAKAN'IN TÜRKİYE DE KOMÜNİST PARTİSİNİN KURULMASI NA TARAFTAR OLDUĞU BELİRTİLMİŞTİR.

■ DERGININ BU AÇIKLAMASI MİLLİYETÇİ DERNEK PARTİ MENSUPLARI ARASINDA BÜYÜK İNFIALE SEBEP OLDU. ERBAKAN'IN BU KONUDA KAMUOYUNA AÇIKLAMA YAPMASI İSTENDİ.

Erbakan: «Komünist partisi kurulmalı» dedi

TURT AYANSI
MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın Türkiye'de komünist partinin kurulmasına taraftar olduğunu belirtmektedir. Haftalık Yankı dergisinin son sayısında bu konu ile ilgili söyleşilerde Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir.

«Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir. Erbakan şöyle diyor: «MSP bir seriataçtı, rekeli, bir tarikatçı değildir. Milli Selamet Partisi'nin kuruluşu bir parti değil, bir hareketin doğmasıdır. Bu parti komünist partinin kurulması için kurulmamıştır. Zira tarikatçı değildir»

«Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir. Erbakan şöyle diyor: «MSP bir seriataçtı, rekeli, bir tarikatçı değildir. Milli Selamet Partisi'nin kuruluşu bir parti değil, bir hareketin doğmasıdır. Bu parti komünist partinin kurulması için kurulmamıştır. Zira tarikatçı değildir»

«Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir. Erbakan şöyle diyor: «MSP bir seriataçtı, rekeli, bir tarikatçı değildir. Milli Selamet Partisi'nin kuruluşu bir parti değil, bir hareketin doğmasıdır. Bu parti komünist partinin kurulması için kurulmamıştır. Zira tarikatçı değildir»

«Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir. Erbakan şöyle diyor: «MSP bir seriataçtı, rekeli, bir tarikatçı değildir. Milli Selamet Partisi'nin kuruluşu bir parti değil, bir hareketin doğmasıdır. Bu parti komünist partinin kurulması için kurulmamıştır. Zira tarikatçı değildir»

«Erbakan'ın ağır konuşmaları yapılan suçlamalara da çok sert cevap vermiştir. Türkiye'de komünist partinin kurulmasına karşı olan iddialarını red ettiği de tesbit edilmiştir. Erbakan şöyle diyor: «MSP bir seriataçtı, rekeli, bir tarikatçı değildir. Milli Selamet Partisi'nin kuruluşu bir parti değil, bir hareketin doğmasıdır. Bu parti komünist partinin kurulması için kurulmamıştır. Zira tarikatçı değildir»

«Erbakan, erken seçim için, "Korkunun ecele faydası yoktur" dedi

ANKARA (Günaydın) - MSP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, erken seçim için, "Korkunun ecele faydası yoktur" derken, ambargo içinde, "Hayırsız komünist partiye karşı" şeklinde konuşmaktadır. Erbakan bugün yapılacak olan Haftalık Yankı dergisinin verdiği söyleşide, erken seçim konusunda, "Milli Selametin herhanjinde bir rakibimiz, MSP'den fazla çabalamadan seçimi yapmak, acaba daha kötü çıkar mıyız diye bir hesap yapabilir. Fakat bu sorulara hepimiz cevap verelim. Kendi harp sanatını kuruyoruz. Türkiye kendi geleceğini kendileri belirleyeceklerdir ve hepimizin de dikkatli olmaları gerekir. Hayırsız komünist partiye karşı, "Korkunun ecele faydası yoktur" dedi.

ANKARA (Günaydın) - MSP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, erken seçim için, "Korkunun ecele faydası yoktur" derken, ambargo içinde, "Hayırsız komünist partiye karşı" şeklinde konuşmaktadır. Erbakan bugün yapılacak olan Haftalık Yankı dergisinin verdiği söyleşide, erken seçim konusunda, "Milli Selametin herhanjinde bir rakibimiz, MSP'den fazla çabalamadan seçimi yapmak, acaba daha kötü çıkar mıyız diye bir hesap yapabilir. Fakat bu sorulara hepimiz cevap verelim. Kendi harp sanatını kuruyoruz. Türkiye kendi geleceğini kendileri belirleyeceklerdir ve hepimizin de dikkatli olmaları gerekir. Hayırsız komünist partiye karşı, "Korkunun ecele faydası yoktur" dedi.

ANKARA (Günaydın) - MSP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, erken seçim için, "Korkunun ecele faydası yoktur" derken, ambargo içinde, "Hayırsız komünist partiye karşı" şeklinde konuşmaktadır. Erbakan bugün yapılacak olan Haftalık Yankı dergisinin verdiği söyleşide, erken seçim konusunda, "Milli Selametin herhanjinde bir rakibimiz, MSP'den fazla çabalamadan seçimi yapmak, acaba daha kötü çıkar mıyız diye bir hesap yapabilir. Fakat bu sorulara hepimiz cevap verelim. Kendi harp sanatını kuruyoruz. Türkiye kendi geleceğini kendileri belirleyeceklerdir ve hepimizin de dikkatli olmaları gerekir. Hayırsız komünist partiye karşı, "Korkunun ecele faydası yoktur" dedi.

AP Genel Başkan Yardımcısı: "Bütçe yağmacılığı ancak erken seçimle kırılır"

ANKARA (Günaydın) - AP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yıldıırım, bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenilebileceğini belirtti. "Bütçe yağmacılığından Erbakan kaçsın mı?" sorusuna "Kimi kestirelimiz" dedi.

ANKARA (Günaydın) - AP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yıldıırım, bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenilebileceğini belirtti. "Bütçe yağmacılığından Erbakan kaçsın mı?" sorusuna "Kimi kestirelimiz" dedi. Yıldıırım, bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenilebileceğini belirtti. "Bütçe yağmacılığından Erbakan kaçsın mı?" sorusuna "Kimi kestirelimiz" dedi.

ANKARA (Günaydın) - AP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yıldıırım, bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenilebileceğini belirtti. "Bütçe yağmacılığından Erbakan kaçsın mı?" sorusuna "Kimi kestirelimiz" dedi. Yıldıırım, bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenilebileceğini belirtti. "Bütçe yağmacılığından Erbakan kaçsın mı?" sorusuna "Kimi kestirelimiz" dedi.

Alpaslan Türkeş

kez alınacak tedbirleri araştırmaya çalışırken, diğer taraftan da hukuk danışmanları ile toplantılar yaparak, izlenecek yolu belirlemeye gayret ediyorlar.

MHP'nin kapatılması gerçekleşirse MHP'nin AP'ye zaten iyi olan ilişkilerinin daha geniş bir işbirliğine dönüşeceği ileri sürülüyor. Hatta AP'nin MHP'nin kapatılması girişimlerine kayıtsız kalacağı ve MHP'nin kapatılması ile aradığı taze kana kavuşacağı ileri sürülen iddialar arasında. Konunun hukuki yanından çok, siyasal yönü daha ilgi çekici geliyor!..

Bunlar olurken MHP'de emniyet Genel Müdürü'nün açıklamasının yasalara aykırı olduğu gerekçesiyle Metin Dirimtekin hakkında dava açtı. Ancak, MHP yetkilileri Cumhuriyet Baş savcısının Anayasa Mahkemesi'ne kapatma istemiyle başvurması halinde ne yapacaklarını açıklamıyorlar. Bir MHP yöneticisi "Ne yapacağımızı söylersek, alacağımız tedbirin, önceden engellenmiş ortamını yaratamaz" dedi.

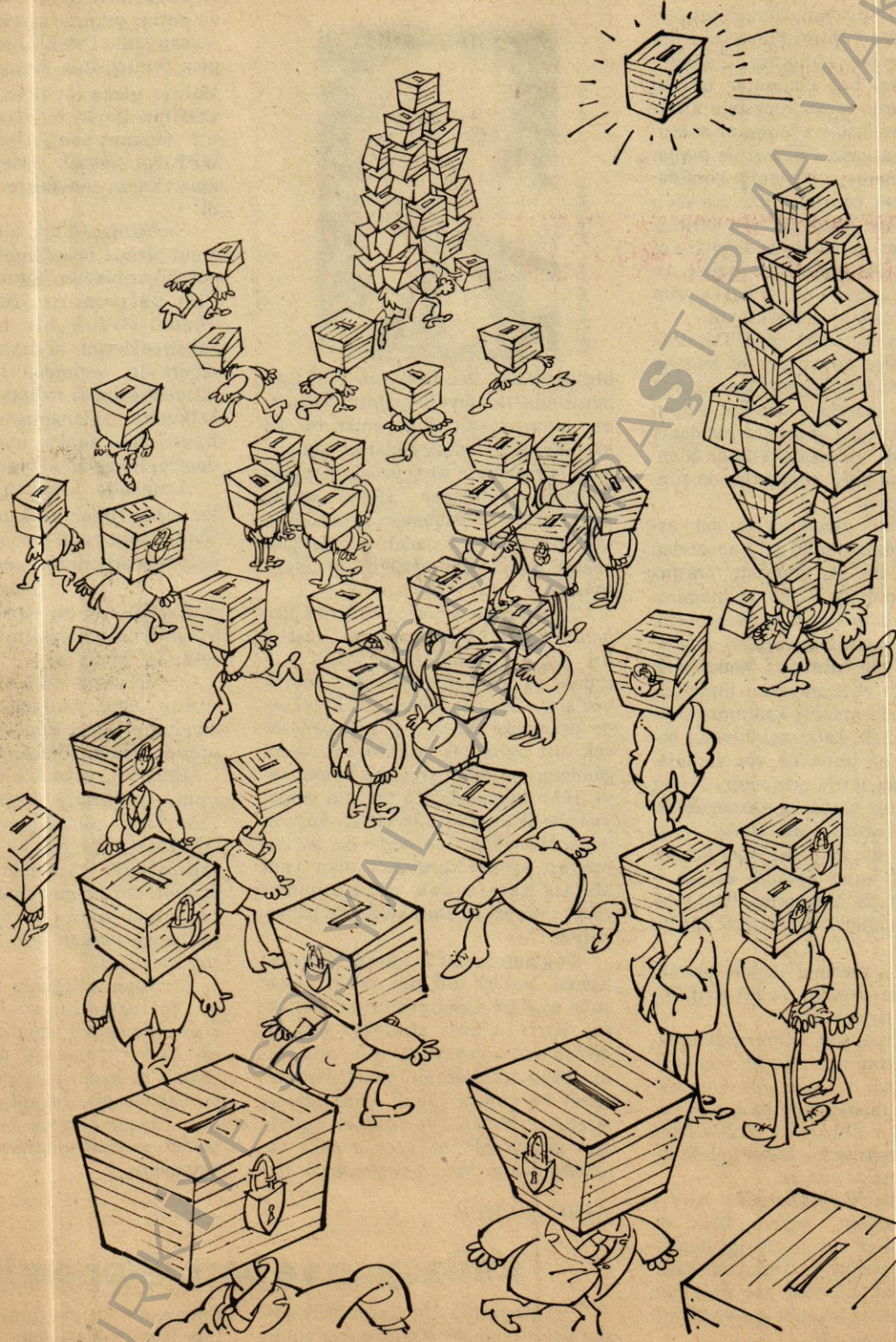
Tan "ODTU"de eğitim ve öğretimin devamı mutlaka sağlanacak

ANKARA (Günaydın) - ODTÜ Rektörü Hasan Tan, "Üniversitemizde, Milli birlik ve beraberlik ruhu içinde, kamuoyumuzun yararına ve milletimizin çıkarına, eğitim ve öğretimin devamı mutlaka sağlanacaktır" dedi.

ANKARA (Günaydın) - ODTÜ Rektörü Hasan Tan, "Üniversitemizde, Milli birlik ve beraberlik ruhu içinde, kamuoyumuzun yararına ve milletimizin çıkarına, eğitim ve öğretimin devamı mutlaka sağlanacaktır" dedi. Tan, "Üniversitemizde, Milli birlik ve beraberlik ruhu içinde, kamuoyumuzun yararına ve milletimizin çıkarına, eğitim ve öğretimin devamı mutlaka sağlanacaktır" dedi.

Semih Balcıoğlu

4. BEŞ YILLIK PLAN

Kağıtları çiğneyen adam

Madeni sesli adam, cümlelerin üzerine basa basa yaptığı konuşmasının belirli bir yerine geldiğinde, U şeklindeki masanın baş köşesinde oturan şişman adamın saçsız tepesinin kızardığı ve bükerek sigara biçimine soktuğu kağıt parçasını, dişleri ile parçalayarak çiğnemeye başladığı görüldü. Biraz ötesinde oturmuş olan, kır saçlı genç adam ise, gözlüklerini çıkarmış, sırtını masaya dönerek güldüğünü konuşmacıya göstermemeye çalışıyordu. Ondan cesaret alan bir başka grup da, "çaktırmadan" gülmekteydi.

Kağıtları çiğneyen adam Demirel, sırtını masaya dönüp yüzünü kapatarak gülen Yılmaz Ergenekon, Maliye Bakanı'nın hareketi üzerine gergin sınırları gevşeyen grup da planlama uzmanlarıydı. Erbakan, Yüksek Planlama Kurulu (YPK) toplantısında şunları söylüyordu:

"-% 10'luk kalkınma hızı dahi azdır. 1983 yılında, milli gelir açısından dünyanın ilk on ülkesinin arasına girmek zorundayız. Daha da önemlisi, 1983 yılında nüfus açısından Avrupa'nın 5. ülkesi olmamızdır. Planlarınızı buna göre hazırlayın. Manevi kalkınmanın da önemini ihmal etmeyin. Planda manevi kalkınma mutlaka yer almalı, kalkınma hızının hesaplanmasında buna da yer verilmelidir. Refahla iktifa edemeyiz. Refah içinde olmak saadet getirmeyebilir. İnsanın evi vardır, ama saadeti yoktur. Saadet de kafi değildir. Saadet bir anlıktır, bunu devamlı kılmak icabeder. Bu da selamettir. Plan selameti sağlamalıdır. Bu hususa ağırlık vermelisiniz."

O andaki duruma ilişkin olarak, bir planlama uzmanı Yankı muhabinine şunları söyleyecekti:

"-Şimdiye dek, hiçbir Bakanlıklararası Ekonomik Kurul toplantılarında böyle bir durumla karşılaşmamıştık. Erbakan kendini seçim alanında sanıyor olmalıydı. Yoksa daha önceki toplantılarda, kendi içinde tutarlı konuşmalar yapardı."

Aslında Erbakan'ın böyle konuşmasının nedeni, belki de biraz önce Demirel'in yaptığı konuşmaydı. Feyzioğlu ve Türkeş'in katılmadığı, birbuçuk saat geç başlayan YPK toplantısındaki içinde tutarlı konuşmalar yapardı."

Aslında Erbakan'ın böyle konuşmasının nedeni, belki de biraz önce Demirel'in yaptığı konuşmaydı. Feyzioğlu ve Türkeş'in katılmadığı,

SAYFA ONDÖRT

Süleyman Demirel

birbuçuk saat geç başlayan YPK toplantısında Demirel'in yaptığı uzun açış konuşmasını dinleyenler bir an için Erbakan'ı dinlediklerini sanmışlardı. Erbakan'ın söyleyeceği her şeyi Demirel söyleyince "Hoca" açıkta kalmıştı. Ya Başbakan'ın sözlerini tekrarlayacak, ya ondan da ileri gidecekti. İkinci yolu tercih ettiği anlaşılıyordu.

Toplantının amacı, Dördüncü Beş Yıllık Planın hazırlanmasıydı. Yasalar bu planın Meclisler'den 1977 yılı içinde geçirilmesi gerektiğini belirtiyorlardı. Oysa 1976 yılı 15 Eylül'ünde başlaması gereken çalışmalar, ancak altı aylık bir gecikmeden sonra gündeme gelebilmişti. (Bkz. Yankı, sayı 311) önümüzdeki 5 yıl içinde bağlayıcı nitelik taşıyacak böyle bir kararın bugünkü hükümetçe değil de, seçimlerden sonra kurulacak olan yeni Meclis tarafından oluşturulması görüşü ise başka zorlukların da habercisiydi.

Toplantıda DPT adına Müsteşar Kemal Cantürk ve Uzun vadeli planlar şube müdürü Necati Özfratlı, Bakanlar Kurulu'nun stratejiyi hazırladıktan sonra, ancak 3 ay içinde planın hazırlanabileceğini anlattılar. Demirel bu görüşü kabule yanaşmıyor, stratejiyi birkaç gün sonraki toplantıya getireceklerini, gece gündüz çalışarak planın Mart ayı sonuna kadar

GENEL DURUM

"Enflasyon ve borç ekonomisi"

"-Türkiye'nin ekonomik gelişmesini uzun dönemli olarak değerlendirdiğimizde, gerçekleştirilen hamlelere saygı duyuyor ve ekonominizin geleceğine güvenle bakıyoruz."

Bir süre önce, Amerika'nın ünlü

hazırlanmasını istiyordu. Fakat planlama yetkililerinin kendi aralarında yaptıkları kısa bir "fiskos", bunun olanaksızlığı üzerinde birleştikleri sonucunu verecekti.

Planın bu kadar kısa bir sürede hazırlanabilmesi için, DPT kadrosunun üç katına çıkması gerekiyordu. Bu ise olanaksızdı. Üstelik her şeyden önce plan Stratejisinin kuruldan geçişi pek kolay olmayacaktı. En azından CGP'nin böyle bir stratejiye olumlu oy vermeyeceği bekleniyordu. DPT'den yüksek düzeydeki bir uzman, Yankı muhabinine şunları söyledi:

"-Yüzde 10'luk bir kalkınma hızının planda belirtilmesiyle, iki amaç güdümlü olabilir. Bunlardan birisi seçim yatırımıdır. Türkiye'yi yılda yüzde 10'luk bir hızla kalkındırabileceklerini söyleyeceklerdir. Bir diğeri de, seçimden sonra CHP'nin iktidara gelmesi halinde, bu hızda bir kalkınma sağlanamayınca, biz planı hazırladık, bunlar uygulamadılar, demeyi hesaplamaktadırlar."

Uzmanlar Erbakan'a hatırlattılar ki, yüzde 10'luk bir kalkınma hızı için Türkiye'nin yıllık ihracatını yüzde 165 oranında arttırması gerekiyordu.

Oysa bu kolay gerçekleştirilecek bir hedef değildi. Erbakan'ın bu yoldaki uyarılara verdiği cevap ise ilginç oldu:

"-Siz yüzde 16.5 artış hızı diyorsunuz. Ben, bununla da kalmayalım, derim. Sizin istediğinizin üstünde isterim. Yüzde 20 olsun."

Erbakan, yüksek bir kalkınma hızının gerektirdiği kaynağı bulmanın "mesele" olmadığını belirtiyordu. Mevzuatta da gerekli değişiklikleri yapacaklardı. (Uzmanlar, bundan Maliye'nin durumunda değişiklik yapılabileceğini sonucunu çıkardılar.) "Hoca" planlamacılarından son isteklerini de şöyle sıraladı:

"-Köye gittiğimiz zaman, planın ne getireceğini söyleyebilmeliyiz. Plan döneminin sonunda, köylünün ne kadar zamanda neler yiyebileceğini, ne kadar zamanda bir ayakkabı alabileceğini hesaplamamız istiyoruz. Hangi bölgeye ne kadar refah, saadet, selamet götürüleceği de hesaplanmalıdır."

finansman kuruluşları Koç Holding İcra Komitesi Başkanı Rahmi Koç'a görüşlerini böyle açıklıyorlardı.

Ünlü finansman kuruluşları arasında yer alan Morgan Guaranty'de geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin kullandığı

"Savurganlık ekonomisi"

CHP Ankara Milletvekili, eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra, Yankı'nın, ekonomik duruma ilişkin sorularını cevaplandırdı:

YANKI—Bir seçim arifesinde bulunduğumuz bir sırada, Türkiye ekonomisinin seçimi öncesi ve sonrasında sorunları hakkında görüşleriniz?

KAYRA—İçinde bulunduğumuz dönemin sorunları, seçim sonrasında kısa vadeli sorunlarının nedenini oluşturuyor diye düşünmekteyim. Cephe Hükümeti iki yıllık uygulamaları ile, bir tür seçim isterisi ve fobisi içinde kendini akıl, havsala almaz bir savurganlığa kaptırmış görünüyor.

Tarım ürünleri alanında şu örnekleri verebilirim. Türkiye içinde neredeyse boğulma derecesine geldiği bir döviz darlığına karşın elindeki bir milyon ton, ihtiyaç fazlası patatesi, kuraklık yüzünden büyük açıklar veren Alman ve Fransız piyasalarına satamamış, yaklaşık 3 milyar liralık dış gelirden yoksun kalmıştır. Bu patatesler şimdi üretici elinde çürümektedir. Ayçiçeği ve zeytin yağı üreticisi de cezalandırılmış buna karşın bu döviz kıtlığında dışardan ham yağ ithal edilmiştir. Anason üreticisi de 200 milyon liralık malını satamamıştır. Bunları ve benzerlerini birlikte hesaplarız Türkiye'nin son iki yılda karşılaştığı zararın büyüklüğü korkutucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Y—Tüketimdeki savurganlık ile tüketim modelini mi kastediyorsunuz?

K—Evet.. Bu konu çok konuşuldu. Herkesin bildiklerini yinel emeye gerek yok. Yalnız bir örnek vermekle yetineceğim. Türkiye'de otomobil yapımı için yılda 6 milyar liralık gelir tüketiliyor. Yaklaşık yararlanan adam başına 30 bin lira diyebiliriz. Köy elektrifikasyonu için ise ancak 1,5 milyar lira.. Yararlanan kişi başına 2 bin lirayı bile tutmuyor. Bir toplum yaşamı modeli için bu örneğin düşündürücü olduğunu sanıyorum.

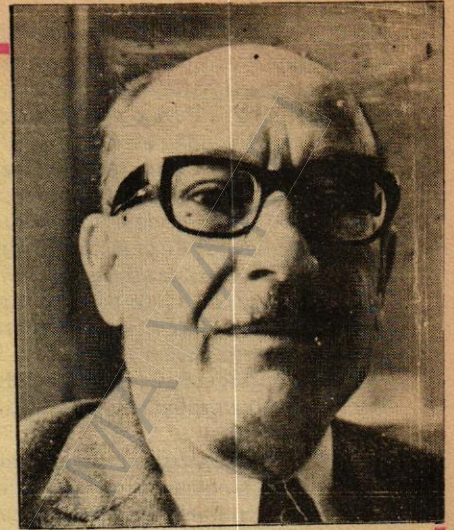
Y—Yatırımlardaki savurganlığı da aynı çerçevede içinde mi anlıyorsunuz?

K—Biraz değişik. Yatırım aslında

uzun süreli bir tür.. Onun modelini sadece son iki yıllık uygulama içinde aramamak gerek. Demir yolu ve kara yolu arasındaki dengesizlik tipik bir savurganlık ve bu arada dışa bağımlılık örneğidir.. Ama 1950'lerden bu yana böyle getiriliyor. Bir başka örnek demir çelik yatırımlarıdır. İskenderun Demir—Çelik tesisleri yapılan çok büyük yatırım ve harcamalara karşın henüz ekonomiye, kendi büyüklüğü ile orantılı katkıda bulunamıyor. Bu tesislerin haddehaneleri yok. Türkiye bu döviz kıtlığında dışardan bir milyon ton çelik ithal etme zorunda kalıyor. Oysa bu tesisler gereği gibi yapılsa idi bu bir milyon tonu içerde üretebilecektik. Enerji üretimine ilişkin yatırımlarda da akıl dışı savurganlıklar var. Türkiye 1979'da büyük bir enerji darlığı ile karşı karşıya kalacak. Bu darlığa en iyi çare en kısa zamanda yapılacak ve verim verecek yatırımlardır. Keban barajının 5—8. türbinleri böyledir. Hükümet son iki yılda bu türbinleri ihale etmemiştir. En son olarak bu ihaleyi yapmıştır ama % 10 avansı, tabii döviz olarak transfer etmediği için yatırım yapılmamaktadır. Bunun yerine 10 yıl sonra çalışmaya başlayacak santrallere ilişkin çoğu projeksi, tamamı dış finansmansız girişimlerle kamu oyu oyalanmaktadır ve zaman geçmektedir. Zaman ise hele bizim gibi başka ülkelere yetişmek çabasında olanlar için çok değerlidir.

Y—Dış ödemeler? ..

K—Tabii. Bu tür savurganlıkların başında dış ödemelerdeki, döviz rezervlerinin kullanımındaki ve kısa vadeli dış borçlanmadaki ciddiyetsizlik gelmektedir. Hükümet akıl almaz bir düşüncesizlikle iki yıldır, ekonomiyi kısa vadeli dış, tefeci borçları ile idare etmek gösterisinde dir. Yalnız DÇM'ler 1.840 milyon dolara çıkmıştır. 1977 Ocak ayında yapılan ithalatın önemli bir kısmının 1958 öncesinde olduğu gibi (arriere) denilen (karşılıklı transfer edilmemiş mal ithalinden doğan borçlanmalardan) sağlandığı kanısındayım. Merkez Bankası

Başkasının borçlanma konusunda Amerikada ve İsviçre'de yaptığı girişimlerden sonuç alınmamıştır. Burada iki tür savurganlık oluşuyor. Türkiye'nin hem gelecekteki döviz gelirleri savrulup gidiyor, hem de mali itibarı.. 1977 başında bütün döviz gelirleri kısa vadeli dış borçlarının ana parasına ve faizine tahsis eden, ithalat transferlerini yapamayan (bekleyen transferlerin 15 milyar liraya çıktığı Merkez Bankası bültenlerinde anlaşılıyor.) ve yabancı mali çevrelerde teknik düzeyde "Kredi Güvenirsizliği" tescil olunan Türkiye ciddi bir güç durumdadır.

Y—Seçim sonrasında kurulacak yeni hükümet bu duruma nasıl çare bulabilir? ..

K—Bu her şeyden önce kurulacak yeni Hükümetin niteliğine bağlı. Bu günkü türden bir hükümetten fazla bir şey ummamak gerçekçilik olur. Buna karşın ciddi bir hükümetin kısa vadede alabileceği çeşitli önlemler var. Toplumsal ve ekonomik faaliyetleri olumsuz biçimde etkilemeden tabii. Tarım alanında, bir tür göçebe nitelik gösteren üretime, çiftçinin ve toplum yararına yeni boyutlar getirebilir. Sanayi politikasında gerek ürün türleri ve gerekse, başta enerji olmak üzere girdiler bakımından dengeler sağlanabilir. Esnek bir vergi politikası.. Kaçakçılığın önlenmesi.. olanağı vardır. İtibarı, güvenilir bir hükümet dışardan sıhhatli dış kaynaklar bulabilir ve belli bir zamanlama ile kaynak-tüketim dengesini kurmak mümkün olabilir.

Dövize Çevrilebilir Mevduatları (DÇM) "şüpheli alacak" kabul etme eğiliminin gelişmesi borçlanma açısının dan ülkenin yeni bir darboğaza girdiği izlenimini vermeye yeterli oldu.

"Türkiye'nin borçlanma kapasitesi, diğer gelişmekte olan ülkelere göre daha büyüktür." diyen Maliye Bakanı

Yılmaz Ergenekon, 1977 yılında, 850 milyon dolar dış proje kredisi, 1 milyar 140 milyon dolar da kısa ve orta vadeli kullanılacağını söylüyor.

Özel sektör, orta vadeli borçlanma yolları arasında artık yavaş gelişim gösteren DÇM'nin yerine tahvil satışı ve özel dış kredi getirme yollarını deneme girişiminde. Özel sektör kredi-

lerinin dış finansmanında önemli bir kaynak olan özel dış kredilerin geliştirilmesi için, yeni öneriler var. Bir mali müşavir şöyle diyor:

"—Özel dış kredilerin kur garantisi ve vergilendirilme sorunu tam çözümlenmedi. Maliye Bakanlığı buna da mutlaka düzenlemeli."

Kur garantisi, yalnız kredi kullan-

çılarının sorunu değil. Sonkez yüzde 6.5 oranına varan para ayarlamasının ardından geçtiğimiz hafta Hürriyet Gazetesi'nin "Paramızın yeniden yüzde 5 devalüe edilmesi bekleniyor" başlıklı haberi, ihracatçıların bağlantılarında dikkatli davranmaları için işaret kabul edildi. Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Necdet Serin Yankı'ya şöyle dedi:

"—Türk parası dolara bağlı kaldığı sürece ve dalgalı kur sistemi oldukça bu ayarlama hep devam edecek."

Serin, küçük oranlı ayarlamaları büyük devalüasyonlara oranla daha yararlı buluyor:

"—Bu uygulamaların yararlı bir yönü de, beklenmeyen anlarda kur ayarlaması yapılması nedeniyle ithalatçıların ağıktan büyük kazançlar elde etmelerinin önlenmesidir. Bir devalüasyona gidildiğinde kararın dışarı sızması olanaksız. Oysa kur ayarlamalarının yapılağını önceden çok az kişi bilir."

Büyük ölçekteki devalüasyonu savunanlar da var. Ancak, seçim öncesinde böyle bir girişim, politik bulunmuyor. Özel sektörün erken seçim önerilerine bu görüşün hakim olduğu kanısı yaygın.

CHP Genel Başkanı da AP'nin yeniden erken seçimi savunmasını bütçe görüşmelerinde benzer bir biçimde yorumluyordu:

"—Demirel, ekonomik foyası iyice meydana çıkmadan seçim sandığına kapacağı atabilemek istiyor."

Para ayarlamalarının yanısıra, Maliye Bakanı'na 50 milyar lira dolaylarında ek borçlanma olanağı tanıyan 1977 bütçesi de ekonomik darboğazın bir göstergesi kabul ediliyor:

"—1977 bütçesi bir önceki bütçeye göre, yüzde 41 oranında büyüktür." diyen Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyelerinden Güneri Akalın Yankı'ya görüşlerini açıklarken şunları söyledi:

"—Bütçe bu artış nedeniyle, bütçe çoğaltanı dolayısıyla, finansman usulü olarak emisyonun seçilmesi nedeniyle ve yatırımların artırılması gerekçesiyle istikrarı bozacaktır."

Bütçe giderlerinin önemli bir bölümünün Merkez Bankası kaynaklarından karşılanma eğilimine ilişkin olarak Akalın şu görüşte:

"—Hükümet emisyonu finansman aracı olarak kullanarak gelirlerini bankalar sistemi ile bölüşmektedir. Yani yurttan emisyonla hem devlete hem de bankalara vergi ödemektedir."

Ankara Sanayi Odası Başkanı Hami Kartay da, bütçenin enflasyonist yanını Yankı'ya bir başka bakış açısıyla dile getirdi:

"—1977 bütçesinde memur maaşlarına ilişkin katsayının 9'dan 12'ye

SAYFA ONALTI

Hami Kartay bir toplantıda Sakıp Sabancı ile birlikte...

çıkarması, esasen yüksek olan cari harcamaları daha da büyütüştür. Bu artış, yatırım ödeneklerinden kısıntı yapılmak suretiyle sağlandığı için birtan yandan yatırımları ve dolayısıyla de üretimi azaltıcı, öte yandan ise tüketime dönük harcamaları artırıcı etkileri nedeniyle her iki yönden enflasyonu hızlandıracak endişesini taşı-maktayız."

Kartay, yatırım alanlarını da eleştiriyor:

"—Bu ödeneklerin alt yapı yatırımlarından daha çok, özel sektörün arzulu ve başarılı olduğu alanlarda, kamu yatırımlarına harcanmak istenmesini hem mevcut kamu yatırımlarının durumu açısından da kaynak israfı olarak görmekte, hem de karma ekonominin eşitlik ilkesini zedeleyici hatalı bir tutum olarak değerlendirmekteyiz."

Bütçe'nin Merkez Bankası kaynaklarından yararlanma oranının geçmiş yılların üzerinde olması, Banknot Matbaasının daha hızlı çalışması gereğini doğuracağı kanısı da güçlü. Yılın ilk ayında fiyat artışlarının 1976 yılının dakinin üzerinde olması da bunun sonucunu olarak yorumlanıyor.

Yurt içi tasarrufların enflasyon nedeniyle artırılmaması sonucu, 1976 yılında ancak yüzde 17 olan tasarruf mevduatındaki artış hızının yükselmesi de beklenmiyor. Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği'nin görüşü de aynı yönde:

"—Ferdî tasarruflar 1976 yılı düzeyinin altına düşecek, bunun açık etkisi bankalardaki mevduat hesaplarında görülmeye devam edecektir."

İşadamlar 1977'nin de "kendi içinde kullarılmış" olacağı görüşünde.

KİTAP

ROMAN YARIŞMASI

İş sürgünleri

Yazan: Güney Dal, İş Sürgünleri, Milliyet Yayınları, Çağdaş Türk Yazarları Dizisi 14, 168 sayfa, 15 TL.

Milliyet Yayınları bundan iki yıl önce bir roman yarışması başlattığında bu yarışmanın da Batı'daki bir çok yarışma gibi sadece ticari bir amaç güdeceği kuşkusunu yaratmıştı. Ancak, aradan geçen zaman ve ödül kazanan yapıtlar bunun hiç de böyle olmadığını ortaya koydu. Türk romancılığı, adı o zamana kadar duyulmamış değerli, genç kalemler kazandı. Milliyet Roman Yarışmasının ikinci yılında yarışmaya katılan 116 eser arasında 3 tanesi yayımlanmaya değer görülmüştü: Levent Ağralı'nın "Göçük", Zeki Niksarlı'nın "Türk oğlu Cıbrı Salih ile Acemoğlu Gaffar" ve Güney Dal'ın "İş Sürgünleri".

Güney Dal "İş Sürgünleri"nde çalışmak için yurt dışına giden işçilerimizin sorunlarını, dertlerini işliyor, yeni bir yaşam kurmak için Almanya'lara giden insanların acılarını dertlerini sanki kendisi yaşıyor gibi anlatıyor.

Bunda Dal'ın 3 yıl Almanya'da işçi olarak çalışmasının da etkisi olsa gerek.

Adanalı işçi Şevket, Tercüman

İngilizcenizi
İlerletmek mi
İstiyorsunuz,
Yoksa
Unutmamak mı?

O Halde

Türk Daily News Okuyun

ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ, ORDU
MENSUBU ve MEMURLARA

%50 TENZİLATLI
ABONE TARİFESİ UYGULAYAN
TEK GAZETEDİR

Adres: Konur Sok. No 16
Tel : 18 82 88
18 82 89

Ramazan, yurt dışında öğrenim yapan Ali, İlaç Fabrikası İşçisi Kadir Derya, bilinçli işçi Sıtkı Romanın kahramanları. Şevket izinden üç gün geç geldiği için Ford Fabrikası'ndaki işinden kovulur. Tercüman Ramazan ise Türk Konsolosluğu'nun da yardımıyla işçilerin mektup, dilekçe ve benzeri sorunlarını halleden bir adamdır. Aynı zamanda "Ankara'daki din düşmanları"na karşı savaşacak din mücahitlerini de besleyen kişidir. Bir gün Ford Fabrikası'nda Türk işçiler, işten atılan arkadaşlarının işe geri alınması için greve giderler. Sıtkı işçi temsilcisidir. Grev komitesine seçilir. İşçilere yönelik bir gazete çıkarmakta olan öğrenci Ali kendilerine yardım eder. Grev işçilerin başarısızlığı ile biter. Romandaki olay özet olarak bu. Uygun bir gerilim ile işlenmiş. Dilin akıcılığı da okuyucuyu sıkımsıyor. Ancak eleştirilmesi

gereken bir nokta var. Bu genç kuşak romancılarımızın sık sık içine düştükleri bir hata. Roman kahramanlarının ağzından okuyucuya teorik bilgi vermek hatası. Bundan romanın hiçbir siyasal içeriği olmamasını kastetmiyoruz. Aksine roman, belli bir dünya görüşünün ışığı altında işlenirse roman olma niteliğini taşır. Ancak, romanın içinde okuyucuya teorik bir şeyler vermek olsa olsa okuyucuyu küçümseme olur. Romanın gerçekçiliğini zedeler. Hele hele romancı yeni teorik kavramlar icad etmeye kalkışsın. Örneğin "Geç kapitalizm" adlı deyimini alalım. Bu deyim kendilerine sorduğumuz birçok iktisatçı hayatlarında şimdiye kadar böyle bir terim duymadıklarını söylediler. "Azgeliştirilmiş" deyimini ise Türkiye'nin geri kalmasında etken olan içsel etkenleri ihmal ettiği için hatalı bir terim. Ancak, romanın bu kısımları dikkate alınmazsa oldukça iyi bir roman İş Sürgünleri.

Güney Dal 1944 yılında Çanakkale'de doğmuş. 1972'de karısının aracılığıyla işçi ailesi olarak Batı Berlin'e gitmiş, 3 yıl işçi olarak çalışmış. Urfa Harran bölgesi üstüne yaptığı bir araştırma röportaj Akşam Gazetesi'nde yayınlanmış. 1968'de de İstanbul Radyosu'nda "Beyin Salatası" adlı bir oyunu oynanmış. "İş Sürgünleri" Güney Dal'ın ilk romanı.

Ah şu sekreterler

Ah Şu Sekreterler. Bilgi Yayınevi. Yazarlar Trudy Baker ve Rachel Jones. Çeviren Aziz Üstel. 266 Sayfa.

20 TL.

Türk Yayınevleri önemli bir hata yapıyorlar. Dünyanın çeşitli ülkelerinde ilgi görmüş kitapları çevirip Türk okuyucusuna sunarken bu kitapların kendi ülkelerinde başarılı olan yönlerini genellikle özetleyip kapaklarına aktarıyorlar. Ama gene genellikle bu aktarılan hususlar ne Türkiye'nin ölçülerine göre oluyor, ne de çeviren bunları aslına uygun şekilde Türkçe'ye nakledebiliyor. Netice arka kapakta vadedileni okuyucu kitapta boş yere arıyor. Bu kitapta da aynı şey olmuş. "Mizaha ısırtıcı tazelik, hafif bir cinsellik katıp da biberli hale getiren.." iki kadın yazar yerine mizahını çok zaman anlaşılmayan, cinselliği itici kalmış, tuzu biberi Türk zevkine göre yavan birşey var ortada.

Çalışmak için New York'a giden, orada kendisi gibi genç ve güzel kızları bulup geçici sekreterlik işlerinde çalışan bir kız Kathy.. Çok iyi arkadaş olduğu Donna ile hatıralarını toplamışlar. Kitap Amerika'da büyük ilgi görmüş. Kathy ve Donna Time Dergisi'ndeki, bir klinikteki, bir yayınevindeki temel deneylerine birkaç da küçük deneyden kalan notları eklemişler.

Amerika'yı çalkalamasının nedeni verilen örnek yerlerin Amerika'da sık rastlanan ortamları hatırlatması. Böyle yerler binlerce. Burada Kathy ve Donna gibi çalışan sekreterler de onbinlerce..

Kitapta yer alan, değiştirilmiş te olsalar tanınmış isimler ayrıca ilgi çekmiş, kızlar zaten bu tür bir yayını,

kendilerine daha önce başarılı bir yol olarak seçtiklerinden kendilerinden son derece bahsedilen kişiler arasına girmişler. "Kahvemli çay mı yoksa benimi?" ile "Höstesler eğleniyor"un yazarları.

Bu tür mahalli havayı ayrıntılarıyla aksettiren Kitapları çevirmenin güçlüğü ortada ama gene de New York'un "Long Island"ını —uzun ada— diye çevirme hoşgörülecek gibi değil. Lorel—Hardy çifti unutulalı çok oldu ama gene de çevirenin Hardy'yi Kardı yapması yadırganıyor. Böyle işaretlere bakarak kitabın tuzunun biberinin neden kaçtığını anlayabiliyorsunuz.

Kathy'nin Time dergisinde çalıştığı birkaç haftasının hatıralarının a-bartılmış bir şekilde aktarılmasıyla dünyanın bu en şöhretli dergisinin pek sanıldığı kadar itinayla çıkarılmadığı iddiası ortaya atılmış. Bütün sekreterlerin ya patronlarıyla ya da yakışıklı gazetecilerle yaptığı sergileniyor. Lüks, pahalı özel klinikteki hayatta gayrimeşru operasyonlar, doktor eşleri, sekreterler dünyasından parçalar ve klinikte verilen bir kokteyl partide metreslerini muayenehanesine birer birer alıp karnısının farkedeceği skandallar yaratan doktor hikayeleri de var. Büyük bir yayınevini cazip patronuna tutulan Donna'nın her güzel kıza evlenme teklif eden, sonra da özgürlüğünü kaybetmeden korkup sözünden dönen büyük naşirle bir tatlı hafta sonu geçişi hikaye ediliyor.

"Ah Şu Sekreterler" in neden ilgi görüp, en çok satılan kitapların arasına girdiğini izah etmek kolay. Ama Amerika için kolay..

KİTAP LİSTESİ

- 1) Hatırladıklarım:Zekeriya Sertel(A)(I)
- 2) Mavi ve Kara:Sabahattin Eyüboğlu(D)(-)
- 3) Trinity:Leon Uris(R)(-)
- 4) Şahidin Gözleri:Agatha Christie(R)(-)
- 5)Kürtlerin Mecburi İskanı:İsmail Beşikçi(Ar)(12)
- 6)Mayınlı Topraklar Üzerinde:Fikret Otyam(G)(7)
- 7) Her Gece Bodrum:Selim İleri(R)(5)
- 8) Bir Kadının Penceresinden:Oktay Rifat(R)(3)(5)
- 9) Eğitim, Politika ve Pedagoji Üzerine Lenin(Ar)(-)(I)
- 10)Timsah:Shilley Catz(R)(4)
- 11)Atlantisin Esrarı:Charles Berlitz(R)(6)
- 12)Uçuş Korkusu:Erica Jong(R)(2)
- 13)Avrupa Gerçekçiliği:Lukacs(Ar-I)(8)
- 14)Boşluk: Kosinski(R)(2)
- 15)Savunmayı Bir ak Saldırmaya Bak:Epraim Kishon(R)(9)

R—Roman
Ar—Araştırma—İnceleme
H—Hikaye
G—Gezi Notları
D—Deneme
A—Anı

NOT: Parantez içindeki rakamlar kitapların geçen haftaki sıralamada yerlerini gösterir.

Yankı kuruluşundan bu yana Millî Selamet Partisi'ne de, diğer siyasi partilere gösterdiği dürüst ilgiyi göstermekte, bundan dolayı da MSP yetkilileri Yankı'nın görüşme taleplerini yerine getirmekteler. Geçen hafta başında MSP'nin Basın ile ilişkiler konusunda görevli Genel Başkan Yardımcısı ve Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu Yankı'yı ziyarete geldiği zaman Yankı sorumlularından biri Müftüoğlu'nun savcılarının Yankı aleyhine "müsteheçen yayın" iddiası ile açtığı davalardan birindeydi. Müftüoğlu bunu öğrenince güldü "Ne güzel gazete haberi" dedi, "Adalet Bakanı mahkemeye verdirdiği gazetecinin gazetesini ziyaret etti." Müftüoğlu'na göre Yankı'nın siyasi çevrelerde ilgi ve saygı görmesinin temelinde "dürüst davranış" yatıyordu. Yankı bilhassa yaptığı konuşmaları "tahrif etmeden" yayınlarak önemli bir basın görevi yapıyordu. Bakan Yankı'nın dımsa bile genel "müsteheçen film ve yayınlar"dan şikayetçiydi. "10 senedir bu yüzden sinemaya gitmiyorum" dedi. Müftüoğlu'nun göre kadınlar korunması gereken yaratıklardı. Onları adeta bir fanus içinde muhafaza etmeliyiz dedi.

Tanınmış isimler haber yaratırlar.. Hakan Balamir'in üzüntüsü var. Karaciğer'de bulunan seks hormonunun erkeğin cinsel yaşamını etkilediğini öğrenen Balamir'in morali bozulmuş, çünkü yıllardanberi karaciğerinden rahatsız. Ama bugüne kadar bir şikayeti olmamış.. Muazzez Abacı da burundan memnun olmayan şöhretlerden biriydi. Belli yaşlardan sonra kadınların kendilerine güvenlerinin azalması Abacı'da da görüldü. Çare İstanbul'un güzellik cerrahisi uzmanı Dr. Erdoğan Konuk'un müdahalesindeydi. Konuk "Abacı'ya Kim Novak burunu yarasır" dedi ve böyle bir burun yaptı... TRT yöneticileri ses ve sahne sanatkarları üzerinde özellikle ağırlıkları olan kişiler —tabii bu arada siyasetçileri de unutmamak gerek— Geçen hafta TRT Eğlence ve müzik şubesi müdürünün sanatkar Serpil Barlas ile evleneceği haberi açıklandı..

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TUBİTAK) Başbakan yardımcılarında Necmettin Erbakan'a bağlıdır. Erbakan bu kurumun kendi eğilimlerine göre şekillendirmeye çalışır. Bunda en azından Kurumun yaygın organı olan "Bilim ve Teknik" dergisinde muvaffak olmuş bu lunuyor. Derginin başında Kurumun Genel Sekreter Vekili (çünkü Er-

bakan Genel Sekreter tayin edemiyor) Prof. Dr. Naci Bor var. Derginin son sayısındaki bilimsel yazılardan biri "Eb—Ül—İz'in Otomatlar Kitabı'ndan; Bir Otomatik Aptes Alma Düzeni" idi.

"Babam. ekmeç fabrikasında gece bekçiliği yapar.. Bu sene ayda 1000 lira almaya başladı. Veteriner Fakültesi'ne, bitirdikten sonra işsiz kalmamak için girdim... İki kat elbisem ve bir yıldır giymekte olduğum bir çift ayakkabım var... Para vererek Her Gün ve Millet Gazetelerini alır okurum.. Son olarak okuduğum kitabın adını hatırlayamıyorum... Flört olarak kız arkadaşım yoktur. Olmasına da taraftar değilim... Gerek dini gerek Türk olarak bildiğimiz ahlak anlayışına ters düşer.."

Bunları Kayseri'nin Yahyalı ilçesine bağlı Kopçu köyünde 1954 yılında doğmuş Ülku Ocakları eski Başkanı Ali Batman söyledi..

Dışişleri Bakanlığı partacılık siyasetinin girmediği nadir bakanlıklardan biriydi. Ama Cephne hükümeti devrinde bu bakanlığı da siyasi zorlamaların rahatsız ettiği görüldü. Fakat ne olursa olsun uzun bir geleneğin izleri hala kuvvetle hissedilmekte..

İhsan Sabri Çağlayangil..

Geçenlerde CHP Ankara Senatörü Prof. Uğur Alacakaptan Köln'de Türk işçi ve öğrencilerinin isteğiyle bir toplantı yapacaktı. Başkonsolos Ömer Engin Lütem'den salonu iste- di. Lütem "Yetki Büyük elçinin" de-

yince bunu kibarca red kabul eden Alacakaptan ısrar etmedi. Oysa Lütem büyük elçi Vahit Halefoğlu ile konuşmuştu. Çağlayangil'in Genel Sekreter adayı Halefoğlu "Tabii" demişti. "Salonu hemen Sayın Alacakaptan'a tahsis ediniz.."

Dünya basınında "Türkiye'nin Devlet ve Özel Sektöründen sonra iş aleminde üçüncü sektörü" olarak tanınan Vehbi Koç'a geçen hafta düzenlenen bir törenle "örnek vergi mükellefi" plaketi verildi. Koç gelir vergisi ödeyenlerin vergi miktarlarının açıklanmasını yıllar önce istemişti. O zamandan bu yana da Türkiye'nin en yüksek vergi ödeyen vatandaşı olmuştu. İlerleyen yaşına rağmen bütün enerjisini ve kabiliyetini ekonomi içinde gerek duyulan yeni alanlara yatırım yapmaya yönelten, bunun dışında ne özel bir eğlence türüne ne de zevke sahip olmayan Vehbi Koç "Devlet benim en büyük iş ortağım" dedi. Çünkü "Kazandığım her yüz liranın 73 lirasını vergi olarak devlete veriyorum..". Törende plaket alanlardan biri de Vehbi Koç'un oğlu Rahmi Koç'tu..

Ömer Sami Coşar Türk basınında mücadeleciğin, dürüstlüğün, araştırmacılığın en güzel örneklerini verdikten sonra emekliye ayrılmış bir gazetecidir. Silifke'nin Taşucu nahiyesinin Bogsak kesiminde bir koy kenarında deniz üzerinde kendisine bir oda bir mutfak küçük bir kulübe yapıtıp oraya yıllardır biriktirdiği kitapları ve plaklarıyla yerleşmiş fakat mücadeleci alışkanlığını orada da terketmemiştir. Geçen hafta ortasında basında yer alan "Taşucu Balıkçılık kooperatifi ortakları yasa dışı uygulamaları protesto için denizde gösteri yaptı." haberinin ardında Ömer Sami Coşar vardı. Coşar yıllardır bu yöredeki dalyanları işleten kooperatif mensuplarına siyasi baskılar yapılmasını ve dalyanların ellerinden alınmasının karşısına çıkmakta.

Ahmed Benabud Fas'ın Ankara Büyükelçisidir. Yıllarca büyükelçiliği tek başına yürüttükten sonra şimdi yanına yardımcı bir diplomat daha gelince rahat bir nefes alan Benabud Kral 2. Hasan'ın tahta çıkışının 16. yıldönümü dolayısıyla evinde

Emel Sayın ve Beyaz Kelebekler

* Emel Sayın ve Beyaz Kelebekler 20 konser vermek üzere Sovyetler Birliği'ne gittiler.

* Ahmet Lale adındaki bir tutukluyu işkenceyle öldürdükleri saptanan İzmir Eşrefpaşa Karakolu polislerinden Şükrü Topkara, Gençer Demir, Ahmet Kaya, 6 yıl 8 ay hapse mahkum oldular.

* Hava üsteğmen Ruhi Gürocak uçağının Sivrihisar yakınlarında düşmesi sonucu şehit oldu.

* İş ortağı Kemal Has'ı öldüren Ahmet Celepçi'nin 8-15 yıl arasında hapsi istendi.

* Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Senatörü Bahriye Üçok CHP'ye girdi. Üçok'un partiye giriş töreninde Bülent Ecevit de bulundu.

* İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği Başkanı Paşa Güven serbest bırakıldı. Güven bir süre önce ruhsatsız tabanca taşımaktan tutuklanmıştı.

* Ressam Fethi Karakaş öldü.

* Yurt dışında bulunan piyanist Deniz Arman Gelenbe konserler vermek üzere Ankara'ya geldi.

* Eskişehir Savcı Yardımcısı Kemal Ömer Şimşek İstanbul'daki bir kumarhanede öldürüldü.

* Fransa'nın İstanbul Konsolosu Frederich Neumann'ın Beyoğlu'ndaki evi soyuldu.

* Eski Bornova Savcısı Osman Kurkyaşaroğlu MHP İzmir İl Başkanlığı'na seçildi.

* Siyasi tutukluların davalarına ücretsiz baktığı için Ankara Barosu tarafından cezalandırılan Avukat İsmet Erdemoğlu'nun cezası Türkiye Barolar Birliği tarafından kaldırıldı.

* Ünlü piyanist Tomas Vasary Ankara'ya gelerek bir konser verdi.

* Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay Tahran Belediye Başkanı'nin davetlisi olarak Tahran'a gitti. Dalokay ayrıca kendisi ve belediye başkan vekili Erol Saraçoğlu'ndan başkasının basına açıklama yapmasını yasakladı.

* İstanbul Bankası Samanpazarı şubesi kimlikleri belirlenemeyen şahıslar tarafından soyuldu.

* İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin olağan kongresi yapıldı. Kongrede yönetim kurulu üyelikleri şöyle belirlendi: Burhan Felek, Necmi Tanyolaç, Can Kaya İsen, Abdi İpekçi, Nezih Demirkent, Orhan Erinç, Ziya Nebioğlu, Nurettin Demirkol.

* TRT Personel Dairesi Başkanı Hami Özçınar, Televizyon Müdür Yardımcısı Çetin Çeki, TRT-2 Haber Müdürü Altın Aşar ve TRT-2 Haber Müdür Yardımcısı Aydın Soysal Şaban Karataş tarafından görevden alındı. TRT Haber Merkezi görevlilerinden Selçuk Atan Van'a, Ahmet Tümel ise Erzurum'a sürüldüler.

* Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Aile Planlaması Genel Müdürlüğü'ne Uğur Tuncer'in yerine Tandoğan Tekgöz atandı.

Tuna Kargılı

* İstanbul Magazin programının sunucusu Tuna Kargılı "Uğur kolyem" dediği kolyesini takmadan kameraların karşısına çıkmıyor. Küçük yaşta kaybeden annesinin hediye ettiği kolye hakkında "Annem bunu boynuma taktığından beri hep yüzüm güldü. Ömrüm boyu ne bu kolyeyi çıkarmayacağım." dedi.

* 1945 yılında gazeteciğe başlayan emekli gazeteci Niyazi İspartalı öldü.

* Parlamento Muhabirleri Derneği Başkanı Rafet Genç TRT'deki gazetecilerin kıyımına son verilmesini istedi.

* İstanbul Tabip Odası Genel Kurulu sonucunda Yönetim Kurulu üyelikleri şöyle belirlendi: Halim Dinç, Özdemir İlter, Kemal Parlak, Metin Tamer, Şakir Derkut, Sevil Özyalçın ve İsmet Koray.

* Üniversiteli Kadınlar Derneği Başkanlığı'na Avukat Demet Işık seçildi.

* Emniyet Müdür Muavinliğine Kamil Özdiğer atandı. Ankara İkinci Şube Müdürlüğüne ise Ünal Erkan getirildi.

büyük bir resmi kabul verdi. Diplomat, politikacı, sanatkar, üniversite mensupları ve birkaç basın mensubunun bulunduğu kokteylde, Ankara diplomatik çevre kokteyllerinin içki düzeni dışına çıkıldı. Berabur, Fransa'nın

Ankara büyükelçisi Kauger v aurs gibi bol bol şampanya ikram etti. Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri B.E. Şükrü Elekdağ başta olmak üzere birçok Genel Müdür ve Genel Sekreter yardımcısının bulunduğu kok-

teyde günün konusu "Erken seçim" idi. Bakanlık mensuplarından üst kademe memurlarının yurt dışına tayinlerinin ancak seçim sonrası hükümetle mümkün olacağını ileri sürüyorlardı.

Şevket Kazan, 6. Çalışma Meclisi'nde konuşurken...

İŞÇİ

ÇALIŞMA MECLİSİ

"Enflasyon alıp götürüyor"

"İşverenler tarafından sistematik bir şekilde propogandası yapılan işçi ücretleri sorunu, Çalışma Bakanlığı alet edilerek, işçiler aleyhine, işverenler lehine bir propoganda aracı haline getirilmek istenmektedir."

6. Çalışma Meclisi Türk-İş'siz toplanırken, Halil Tunç aynı saatlerde düzenlediği basın toplantısında, katılmamalarının asıl nedenini bu cümlede özetlemeye çalışıyordu. İlk kez bir Çalışma Meclisi tek maddelik bir gündemle toplanmaktaydı. Tunç'a göre, bu tek maddenin "işçi ücretleri" oluşu da, Bakan Şevket Kazan tarafından işverenlere verilen bir tavizdi. Hayat pahalılığının nedeni olarak işçi ücretleri gösterilecek ve bu karar da çalışma Meclisine maledilecekti.

Önceden saptanmış olan konuşmacılar hep Çalışma Bakanlığı mensuplarıydılar. Bu arada Nevzat Yalçıntaş gibi sağcı profesörler de özel olarak çağrılmışlardı. Türk-İş toplantıya katılmayacağını bildirince, alelacele yollanan bir yazı ile Ziraat Odaları ile Türkiye Odalar Birliği temsilcilerinin davet edildikleri biliniyordu. Bu davet toplantının başlamasından ancak 3 gün önce yapılmıştı.

Herşey Halil Tunç'a hak verdirecek bir düzenleme içinde görünüyordu. Ama işçilerin sözcülüğünü ühaha ilk günde, beklenmeyen bir kişi yaptı.

SAYFA YİRMİ

TRT'deki Genel Müdürlüğü her geçen gün övgü ile anılmaya başlanan Yalçıntaş, şunları söylüyordu:

"Böyle bir ortam içinde ücretlerin hızla artması ancak görünür bir refah getiriyor ve enflasyon bunu alıp götürüyor. Halen yarış eden sadece gelir ve fiyatlar değildir. Yorgun Türk parası bu koşuya katılabilecektir? Yoksa devallasyon devam edecek midir?"

İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Rafet İbrahim-oğlu, ihtiyaç içindeki bir ekonomide işçi ücretlerinin yüksek olmaması gerektiğini savundu. Türkiye'de sağlıklı bir ücret politikasının bulunmaması olumsuz sonuçlar doğurmaktaydı. Sendikalı işçiler, sabit gelirdi ve sendik asız gruplar karşısında muflu bir azınlık olma yolundaydılar. Ücret artışları maliyetleri yükseltiyor ve dış piyasada rekabet gücünü azaltıyordu. Devletin bu duruma müdahale ederek, ücretleri bizzat düzenlemesi gerekirdi.

İbrahim-oğlu'nun bir "müli ücret politikası"na temel olmak üzere ortaya koyduğu öneriler de oldukça ilginçti. Ücretler verimliliğe bağlı olarak arttırılmalı, üretilen değerde oranlı olmalıydı.

Tunç'un basın toplantısı, bu görüşlere önceden bir cevap niteliğinde idi. Toplu sözleşme düzenine girildiğinden bu yana, Türk ekonomi-

sindeki gelişmenin, toplu sözleşme döneminden önce görülen gelişmeden daha yüksek olduğunu söylemekteydi. Öyleyse ücret artışlarının ekonomiyi olumsuz yönde etkilediği ileri sürülemezdi.

Tunç, arkasından hükümeti açık bir biçimde suçlamayı da unutmadı:

"Artık kesinlikle anlaşılmalıdır ki, yurdumuzda bir ittifak kurulmuş ve devletin de, toplumumuzun da çıkarı, küçük bir azınlığın çıkarı uğruna unutulmuştur."

Tunç, bir yemekte Vehbi Koç'un sağında oturan Çalışma Bakanı'nın, onun kulağına, Çalışma Meclisi'nin işverenlerin çıkarına uygun bir biçimde toplanacağını fısıldadığını söylüyordu. Fakat bazılarına göre, Türk-İş'in katılmamasının asıl nedeni, toplantıya DİSK'in çağrılmış olmasıydı. Gerçi DİSK ile birlikte, MSP'nin yandaşı Hak-İş ile MHP'nin yandaşı MİSK de çağrılmışlardı. Ama, Türk-İş son ikisini ciddiye almıyor ve kendisine rakip olarak görmüyordu.

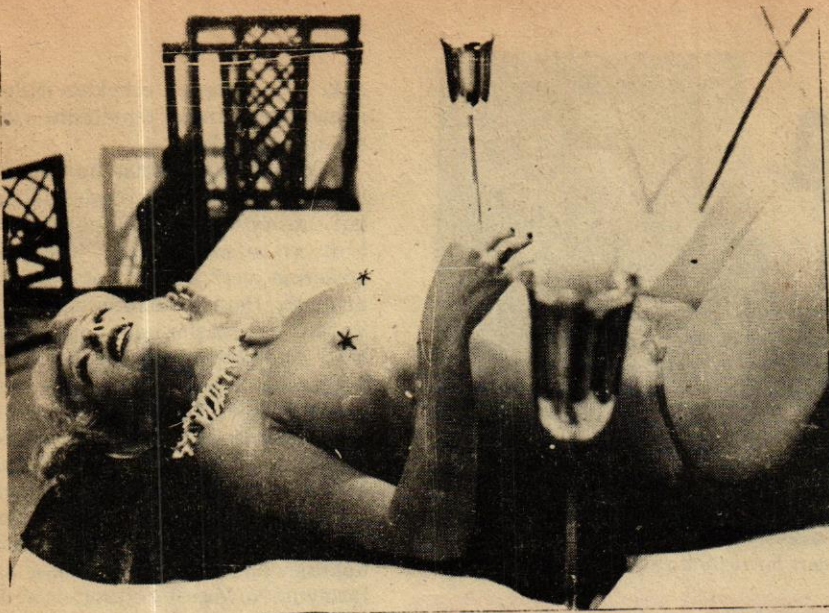
Türkeş'in toplantıya yolladığı "Türk ekonomisinin istihdam ve sosyal politika meseleleri" başlıklı tebliğ okunmayıp, sadece dağıtıldı. MİSK delegeleri de oturlara katılmadılar. DİSK temsilcileri de, bakanlık, işveren ve Hak-İş temsilcileri arasında yalnız kaldılar. Görüşmelerin kaleme alınması için, hükümet adına Memduh Akkur, İşverenler adına Cumhuriyet Turanlı ve Hak-İş'ten Mustafa Taşçı'dan bir komisyon kurulmasını önleyemediler. Böylece de toplantının ikinci günü, toplantının yapıldığı Vakıflar Bankası Genel Müdürlüğü'ndeki Salona tam bir MSP havası egemen oldu. Ortada bakanlık temsilcileri ve Hak-İş delegelerinden başka kimseyi görmek zorlaşmıştı.

Hak-İş adına konuşan Yasin Hatipoğlu'nun kullandığı bazı cümleler ise dikkatlerden kaçmıyordu.

"Toplu iş sözleşmelerinden doğan bazı mazaraatlar vardır. Kökleri dışardaki şirketlerin müsamaha kar toplu sözleşmeleri diğerlerine kökü örnek olmaktadır."

MSP içindeki muhaliflerden Gündüz Sevilgen'in işçilere tanınan bazı hakların memurlara da tanınmasını savunması ve işçi ücretlerinden vergi alınmaması gerektiğini söylemesi de ilginçti. Fakat Ziraat Odaları Birliği Genel Sekreteri Zeki Yücedürkün Yankı muhabeirine söyledikleri, birçok dinleyicinin görüşünü yansıtırdu:

"Şimdi kapıdan çıkarken bir çiftçi yanına gelse de, içerde ne yaptığımızı sorsa, ne diyeceğimi bilmiyorum."

SİNEMA

PİJAMALI İTALYA

Fellini'ye rekabet

Bugünlerde bütün İtalyan gazeteleri Guido Guerrasio'nun yapımı olan bu filmde bahsediyorlar. Filmin adı Pijamalı İtalya. Roma'nın Byron otelinde filmi yerli ve yabancı gazetecilere tanıtmak için yapılan basın konferansında, bu ilginç konulu filmin ilk gösterisi de yapıldı. Filmin her manaya çekilebilen adı bu sıralarda İtalya'da da açık saçık filmlerin bolluğunda dahi, birçok yoruma ve meraka yol açtı. Ama rejisör bu filmin değişik olduğunu söyledi.

Yankı'nın Roma muhabiri Bojana Zivković şunları yazdı:

"Pijama lafı burada İtalyan toplumunda bir seksüel tabulardan ve iki

yüzlülükten sıyrılamama, yani soyunarak asıl yüzüyle ortaya çıkamama halini sembolize ediyor.

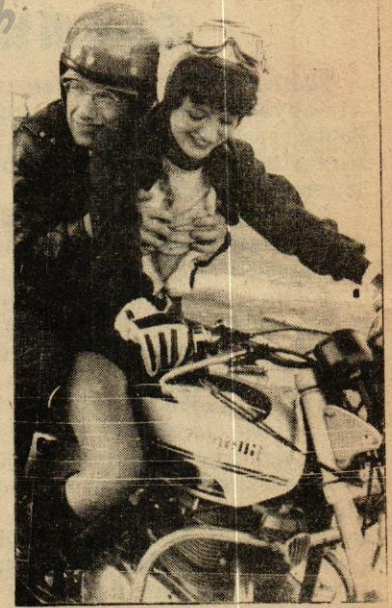
Filmi din adamları, sosyologlar ve seksologların işbirliği, araştırmaları ve gözlemleri neticesi, halkın da gönüllü olarak katılmasıyla ortaya çıkan bir belgesel olarak nitelendirmenin daha yerinde bir yorum olacağını söylüyor rejisör. Filmde bütün toplum grupları, mesela feministler veya homoseksüeller, kendi şahsi problemlerini ortaya koyarak katkıda bulunmuşlar. Pijamalı İtalya filmi bir nevi araştırma olarak görünüyor. Bir halkın seksüel adet ve göreneklerinin vücut buldukları ortam içindeki yo-

rum ve araştırması.

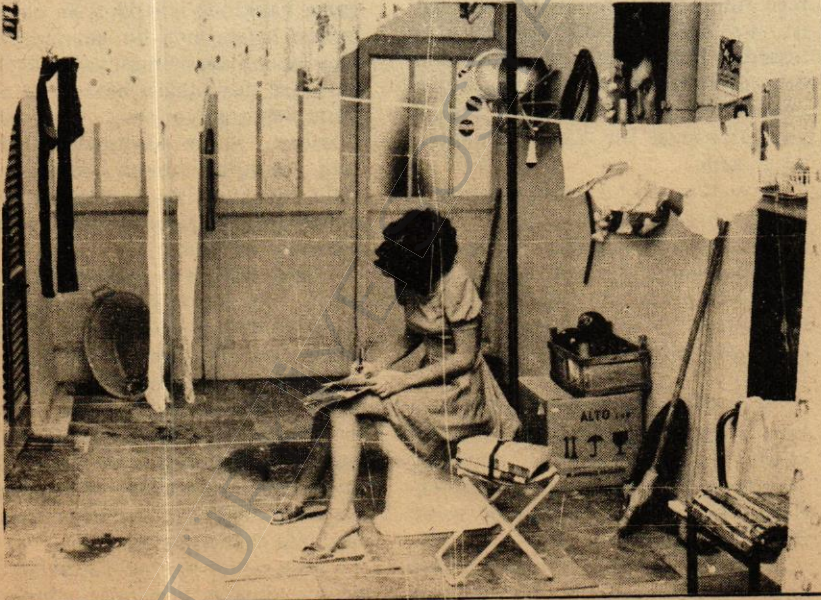
Bu film birçok temanın ve alışkanlıkların bir araya geldiği, anlaşılması güç bir insan grubunu temsil eden olarak alınabilir. Öyle bir birleşme ki hem komedi, hem dram, hem de seksler savaşı.

Filmin yapısı bir ziraatçinin yüzlerce değişik dalları olan bir bitkiyle uğraşması gibi bir çalışma. Hep göstermeye çalışılan, ama anlamaya gayret edilmeyen ihtiyar bir bitki. İtalya denilen bu kökleri kah dinsiz, kah katolik olan ağaç, problemli ve çatışmalı yeni seksüel adetlere yol açmış.

Rejisör filmin çekilişini dolaşır bir halde İtalya'yı güneyden kuzeye katederek ve artistlerini önüne çıkıtları gibi seçmiş. Bunlar çoğu zaman katettiği bölgeden toplanan sokak insanları. Filmde 67 kadar böyle sanatçı rol almış. "Benimki tam bir tu-

luatçılık oldu ve böylece gerçeğe eriştim" diyor Guareasio. "Ün yapmış aktörler istemedim. Çünkü bu filmin bütün İtalyanların gerçeklerini yansıtmalarını istedim" diyor ve ekliyor. "Çünkü kişilerimin, İtalya'nın bütün özgürlük ve ahlak çatışmalarından geçmiş olan ve günlük yaşantının içinden çıkan alade insanlar olmasını istedim." Rejisöre göre bütün film hiciv tarzında ele alınmış. "Bu silahı kullanarak İtalyanların tabularından kurtulmaya, tam manasıyla soyunmaya yani pijamalarını çıkarmayı başardım diyor. Rejisör bu herkesin anlayabileceği gerçek hiciv tarzındaki film ile yeni bir film devrini açtığını ve Fellini'nin çok pahalı az kişinin anladığı ve dolayısıyla lüks sayılan film türünün üstüne çıktığını iddia ediyor."

"Pijamalı İtalya" adlı film İtalya'da büyük yankılar uyandırdı. Sayfamızdaki fotoğraflarda bu filmin çeşitli sahneler görüyorsunuz...

"İdeal" kadın ve erkek kavramları birbirinden yaklaşıyor...

SEKS

ERKEKLİK

Çeşitli tipleri ne yapar?

809 kadın ile 1119 erkek arasında Almanya'da bir araştırma yapıldı. Bunlar genellikle 26 ile 30 yaşları arasında. Bekar ve solcu. Çoğunluğu üniversite öğrencileri.

Göz yaşlarının sadece kadınlar ait bir imtiyaz olmadığı, yakınlarını kaybetmeleri hali başta olmak üzere erkeklerin birçok hallerde rahat rahat gözyaşı dökebilecekleri ve bunun erkeklik kavramına ters düşmediği görüşü ileri sürüldü.

Anketi yapanlar günün şartları içinde giderek ideal erkek ve ideal kadın kavramlarının birbirine yaklaştığı kanısına vardılar. Tamamen "erkek" olan erkekler de daha ziyade kadımsı olan karakterlere eğilim gösteriyorlardı. Örneğin duygusal kuvvetlerin sıcaklığı erkekleri de

sarıyordu. Bunun karşısı olarak genç kadınlar arasında profesyonel bir iş sahibi olma kaygusu giderek artıyordu. Bu ise "erkeklik" işareti olarak alınırdı. Kadınlar kendilerine yeterli gelir sağlama çabasındaydılar. Erkekler gittikçe daha ziyade kadınlara ait olan aşk alanında gelişmeye başlıyorlardı. Buna karşı kadınlar ise kendilerini giderek daha fazla profesyonel hayatın içine itiyorlardı.

Erkeklerin kendilerini içine soktukları üç kategori vardı. Çok erkek, erkekliği orta derecede olan adamlar ve daha az erkek olanlar. Kolayca anlaşılacağı gibi kendilerini birinci gruba sokanlar hırs, fizik ve güç ve kendini tehlikeye atma aşkı gibi konulara daha büyük önem atfediyorlardı. Bunlar spor yapıyor, soyguna karışıyor, kadın özgürlüğüne inanıp bunun parçası haline gelmiş kadınları cinsel yönden daha az cazip buluyor, kendi-

lerini kadınlar karşısında ortaçağ erkekleri gibi rahat ve cesur, cömert buluyorlardı. Aralarından yüzde 9'u kadınlara fazla ısrar edenlere hemen yılışık damgasını vurmakta tereddüt etmiyor, yüzde 16'si ise biraz daha yumuşak davranıyordu. İkinci kategori-

HİTE RAPORU

Orgazm olmayan kadınlar

100.000 kadına gönderdiği anket fişlerinden 3.000'inden aldığı cevapları bir kitap halinde yayınlayan Shere Hite "Hayatlarında hiç orgazm olmamış ve bunlardan dolayı son derece ruhsal bunalım içinde olduklarını, ya da aldatıldıklarını düşünen hisseden kadınlar var. Çünkü toplum orgazmı öylesine taçlandırmış ki gerçekten böylesine bir zevkin farkına varılamaması bir kayıp olmakta." diye yazdı.

Hayatlarında hiç orgazm olmamış kadınlar da olmak istiyorlardı. "Kendimi orgazm olamadığım, ya da yeterli kadar olamadığım için az arzulanır kabul ediyorum" diyenler de "Cinsel hayatımın yarısı orgazmı aramakla geçti" diyenler de vardı.

Gelen cevaplar arasında sadece iki kadın orgazma önem vermediklerini söylüyorlardı. Cevapları şöyleydi: "Konuyla daha fazla uğraşmak niyetinde değilim. Benim için de zaten fazla önemi yok."

"Çeşitli deneylerimden sonra şimdi artık vücudumun pek orgazma uygun olmadığını düşünüyorum.. Bunda kimsenin suçu yok.. Tabii ko-

deki orta dereceli erkekler ilgilerini daha dengeli tutup tepkilerine yumuşak oluyorlardı.

Çok "erkek" olanlar bu hallerini işlerinde gösteremiyorlardı. Çalışmaları sırasında kendilerini pek fazla erkek hissetmiyorlardı. Kendilerini gösterme yeri olarak yatakları seçmişlerdi. Hem kendilerinden hem de yatak arkadaşlarından hem sayıca hem de kalite yönünden büyük performanslar bekliyorlardı. Çok erkeklerden yüzde 36'sı, orta derecedekilerden yüzde 23'ü ve daha az erkek olanlardan yüzde 20'si şimdiye kadar kendilerine 10 cinsel ilişki arkadaşı bulmuşlardı. "Çok erkek" olanların yüzde 12'den fazlasının şimdiyedek bulduğu kadın sayısı 30, hatta daha fazlaydı. Northwest Zeitung'da açıklanan ankete göre ortalama erkeklerin edindikleri cinsel partner sayısı üç ile altı arasında değişiyordu.

Kolayca anlaşılacağı gibi kendilerini "gerçek erkek" kategorisine koymaları sempati ya da antipati duydukları konulardaki tutumları kesindi. Mutfak çalışmaları ile de pek az ilgileniyorlardı, bunların içinden homoseksüel de az çıkıyordu. Kendilerine yakıştırdıkları imaja göre mutfakta da çalışmazlardı, çocuk büyütme de de ilgilenmezlerdi.

camın da.."

Sorulara cevap veren kadınlardan bir kısmı orgazm olup olmadıkları hakkında pek belirgin birşey söylemiyorlardı. Bunun da temelinde orgazm hakkında işittikleri ve okuduklarının kafalarında bir kavram yaratması bunun abartılması yatabilirdi. Uzun süre duydukları hazzın ne olduğunu kestiremiyorlardı. "Önce ıslanıyorum.. Sonra kurumaya başlıyorum.. Kendimi yorgun hissediyorum. Rahatlıyorum. Hayatımdan memnun oluyorum. Orgazm bu mu?" diyen bir kadın da vardı.

Shere Hite'in cevaplardan edindiği intiba —ki zaten bu husus daha önce Amerika'da yaygın bir biçimde uygulanan grup terapide yararlanılan bir yöntemdi— orgazmı öğrenmenin en kolay yolu mastürbasyondan geçiyordu. Cevaplardan hayatlarında hiç orgazm olmadıklarını söyleyen kadınlar arasında hiç mastürbasyon yapmamış olanların nisbeti diğerlerine nazaran beş defa daha fazlaydı.

Ama mastürbasyon yaptıkları halde hiç orgazm olmamış kadınlar da vardı. Cevaplarında kadınlar yaptıkları işten haz aldıklarını ifade ediyor fa-

kat sonunda orgazma ulaşamadıkları-
nı da ekliyordular. Bunlardan bir kıs-
mının orgazmdan ne anladıkları tar-
tışılır olsa bile geri kalan kısmın hiç
orgazm olmadıklarını kabullenmek
gerekliyordu.

"Mastürbasyondan hoşlanıyorum.
Fakat orgazm olamadığım için de
kendimi komik hissediyorum" diyen-
lerde vardı.

1974 yılında Dr. Helena Wright
yazdığı bir kitapta kadınlara cinsel
hayatlarını geliştirmek için, vücutları-
nı tanımak için kendi kendilerini tat-
min yolunu denemelerini gerektiğini
yazıyor ve bütün ayrıntılarıyla bu işi
nasıl yapacaklarını ortaya koyarak
"önce karşınıza bir ayna alınız."
diyerek izahatına başlıyordu...
Wright'ın kitabından 30 sene sonra
tavsiyelerine bu konuda ekleyecek
pek fazla şey bulamıyorlardı.

Kadınların yıllar yılı orgazma u-
laşmadan cinsel ilişki sürdürdükten
sonra orgazm olmaya başlamaları da
sık rastlanan hususlar arasındaydı.

"Otuzbeş yaşındayım.. Pek yakın-
da bir mastürbasyonda orgazm olun-
caya kadar bunun ne olduğunu
bilmiyordum"

"Şimdi biliyorum ama yıllardır
bilmiyordum. Kendim ve vücudumu
daha iyi tanımam ve pratik yapmam
gerekliyormuş.."

"Altı yıl evliliğim, iki sene de da-
ha önceki cinsel yaşantım sırasında
orgazmın ne olduğunu bilmedim. Da-
ha ziyade tecrübesiz eşlerim ve bir de
suçluluk duygusunun etkisi olduğunu
sanıyordum. Bu halimi istemeye iste-
meye yaptığım mastürbasyon ile hal-
lettim.." diyenler vardı.

Araştırmalarını yayınladığı kitabı-
nın "orgazm" bölümünü Hite daha
ziyade Amerikan kadınları arasında
yaygın bir yöntem olan vibratörle
kendini tatmin ile ilgili bir parçayla
kapadı. Anketine cevap veren kadın-
lar arasında hayatlarında sadece ve sa-
dece vibratör yardımıyla orgazm ol-
anlardan cevaplar yayımlandı. Bunlar-
dan biri; "Hele şayet hayatımızda hiç
orgazm olmadıysanız vibratör müthiş
yardımcı bir alet.." diyordu.

**GÖKLERE SAHİP
OLMADIKÇA
VATANA SAHİP
OLAMAYIZ**

TÜRK HAVA KUVVETLERİNİ GÜÇLENDİRME VAKFI

İKD'nin düzenlediği gecede türküler de söylendi...

8 MART

Dünya kadınlar günü

8 Mart Dünya Kadınlar Günü
Mayıs ayında kutlanan Anneler
gününün kapitalist toplumlarda
tüketimi teşvik eden bir hediye
kampanyası gereksinmesi ve er-
keklerin kadını hala salt "ana"
imajı altında görme çabalarının
ürünü olarak kabul eden "İlerici"
Kadınlar bayramlarını 8 Mart
da yapıyorlar. Doğu Bloku Ülkele-
rinde 8 Mart, 1 Mayıs örneği res-
mi bayram. Türkiye'de ise çeşit-
li ilerici kadın dernekleri ta-
rafından özel anma günleri ile
kutlanıyor.

Günün tarihi 1905 8 Mart'ı-
na dayanıyor. ABD'de 129 emekçi
kadının bir haksızlığa başkal-
dırması üzerine, işveren tarafın-
dan toplu olarak yok edildikleri
kadınlar günü olarak seçildi.
1910 Sosyalist Kadınlar Konferan-
sından bu yana kutlanıyor.

Türkiye'de kadınlar günü,
bu yıl ikinci kez, iki dernek ta-
rafından kutlandı. İlerici Kadın-
lar Derneği (İKD) ile Ankara
Kadınlar Derneği (AKD) ayrı ayrı
düzenledikleri törenlerle günü
andılar. Aslında 1977 kutlaması
Türkiye'deki üçüncü kutlama. U-
luslararası Kurtuluş Savaşı sırasında,
1921 yılında ilk kez kutlanmış.
İKD Ankara Şubesi Genel Sekre-
teri Melsa Ararat "Ogünden bugüne,
kadınların yığinsal olarak örgüt-
lenmesi için bir birikim gerek-
miş" diyor.

İKD, Anma törenini Öncü Sah-
nede bir gece olarak düzenledi.
Gecenin biletleri özellikle gece
kondu sentlerinde ve emekçi ka-
dınlarla satıldı.

Geceyi izleyen Yankı Muhabi-
rinin salona girdiğinde gözüne
ilk takılan duvarlara asılan slo-
ganlardı.

"Demokrasi ve özgürlükler-
den yana, ileri demokratik bir
iktidarın oluşturulması yolunda
güç birliği"

"Her işyerinde, her mahalle
te kreş"

"Barış, Özgürlük, İlerleme,
Eşitlik"

İKD, CHP'nin çok daha so-

lunda bir eğilime sahip olması
na rağmen, CHP'li kadınların or-
ganizasyonlarını destekliyor. Ev-
lat acısına son mitingine katıl-
maları bunun bir örneği. Türk so-
lündaki bölünmeye de katılmıyor
havaları var. Bayan Ararat 8 Mar-
ta, çok başka bir sol eğilimi be-
nimseyen AKD'nin de sahip çıkma-
sından gocunmadıklarını, tam ter-
sine memnun olduklarını söylü-
yor. "Kim olursa olsun 8 Mart'ın
dünyada ve Türkiye'de kutlanma-
sını sevindirici bir olaydır. Biz
bunun öncülüğünü yaptık" diyor.

İlerici Kadınlar, Öncü Sah-
nedeki gecede bir de bildiri ya-
yınladılar. "Biz emekçi kadınlar
eğitimsiz, geri bırakılmış, ezi-
len ve horlananlar.. analığın
saygı göreceği, erkeklerimizle
eşit ve sömürülmeksizin barış
içinde yaşayacağı kurtuluş gü-
nümüzün yakın olduğunu biliyo-
ruz. Bizler de meydanları doldu-
yoruz artık, erkeklerimizle.
Faşistlere korku salıyor kararlı
inançlarımız.. Faşizm akitti-
ği kanda, anaların ve genç kızla-
rın yitirdikleri için döktükleri
göz yaşlarında boğulacaktır"

Kadınlar günü ile ilgili
çeşitli konuşmaların yapıldığı,
türkülerin söylendiği, folk dans-
larının yapıldığı gecede ozan
Sümeysa Yakı'nın türkülerini ve
Bulgaristan Büyük Elçiliğinin
hazırladığı renkli slaytların
projeksiyonu büyük ilgi topladı
Elçilik mensupları da zaten ge-
ceyi dikkatle izlediler. Bol bol
alkışladılar.

Bayan Ararat, "Amacımız ka-
dın ve erkeklerin mücadelesini
bölme değil, onunun için yanın-
da savaş verebilecek düzeye gel-
mesine yardımcı olmaktır. Bunu
başarmak için kadınların somut
sorunlarından yola çıkmayı uy-
gun görüyoruz." dedi. Bu somut
çabalar arasında okuma yazma
öğretmek, iş bulmak fırsat eşit-
liği sağlamak ve benzerleriyle,
sahip oldukları hakların bilin-
cine ulaştırmak gibi, sosyal ve
siyasal eğitim de var.

"10 yılda 30 milyon seyirci yarattık her yaşta"

"On yılda 30 milyon seyirci yarattık her yaşta!..."

27 Mayıs devrimini izleyen günlerde, zamanın Alman Büyükelçisi, Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel'in yanına çıkıp "Sizin için ne yapabiliriz" dediğinde "Televizyon" yanıtını almasaydı, Türkiye belki de bugün Televizyonun kuruluşunun onuncu yılını kutlar olmayacaktı.

Gürsel'e derhal "Hay hay" diyen büyükelçinin, o zaman, en büyük adamı Ankara Radyosu Müdürü olan teşkilatla yaptığı görüşmeler hemen sonuç vermeye başladı. Zamanın Ankara Radyosu Baş Mühendisi Fahrettin Işıkcı, hemen Almanya'ya gönderildi ve TV konusunda incelemeler yaptı. 1964 yılında TRT'nin kurulması ile gelişmelere hız verildi. Fahrettin Işıkcı şimdi TV Daire Başkanı idi. Bir yandan elemanlar Almanya ve İngiltere'ye kursa gönderiliyor, bir yandan da Alman Yardımı siyah beyaz TV Stüdyo malzemeleri Ankara'ya gelmeye başlamıştı.

1967 yılına gelirken, TV'nin 38 kişilik bir kadrosu olmuştu. Kapalı devre yayınları başlamıştı. Biraz da politik baskılarla, TV yayınlarının Ankara ve yöresine başlatılması kararı verildiğinde, gerekli olan tek malzeme bir verici anteni. Bu da Norveç'ten tedarik edildiğinde, artık yayını önleyecek birşey kalmamıştı. TV 10 yıl önce bugün o zamanki Ankara TV Müdürü Mahmut Tali Öngören'in bir konuşması ile, 30 kilometre kare

inde yaşayan Ankaralılara ilk görüntülerini yolladı. 10 yıl sonra, görüntü alabilen kişi sayısı 30 milyona ulaşmıştı.

Düsseldorf'ta yapılan bir Moenchengladbach-Brugges maçını anında izleyen, Dünya Artistik Patinaj Şampiyonasının görüntülerini ta Tokyo'dan alan, düne kadar sadece magazin dergilerinin haberi olarak baktığı, Kaçakları 6 milyon dolarlık adamları, Columbo ve Mc Millanları ekranda izleyebilen seyirci bir ölçüde memnundu ama, bunlar hep başkasında pişen, bize düşen şeylerdi. Türk Televizyonu 10 yıl içinde neler yapmış, neler getirebilmişti, bu soruya verilecek cevap güçlü işte.

Çünkü, TV kurulduğundan beri, bir çalkantı, bir bocalama içinde kalmış bir türlü yerli yerine oturmamış. rahat bir nefes almamıştı. Özerklik dönemi dahil, daima politik mücadelenin içinde kalmıştı. Yepyeni televizyon gerek ilginçliği, gerek maddi olanakları yüzünden herkesin iştahını çektiği için, daima koltuk kavgalarının konusu olmağa başlamıştı. 10 yıllık yaşamı daima çelişkiler içinde geçmişti. Özerk dönemde, Mahmut Tali Öngören, Sovyet yapımı Türkiye'nin kalbi Ankara'yı ekrana getirdiği zaman Adnan Öztrak küplere biniyor, verdiği emirle yayını kestiriyor, Öngören mahkemeye veriliyordu. Yıllar sonra, Şaban Karataş TV'sinde aynı film den bölümler rahat rahat gösteriliyordu.

TV'nin en özgür olması gereken İsmail Cem döneminde, özgürlüğün Bedeli adlı oyun, faşizmle savaşan komünizmin öyküsü olduğu için rafa kaldırılıyor, ardından "Yasa Dışı" Nevzat Yalçıntaş'ın döneminde yayınlanıyordu. Yasa Dışı Şaban Karataş, Yalçıntaş'tan da öteye gidiyor, yıllar önce Türkiye sansürü tarafından "Komünizm Propogandası" gerekçesi ile reddedilen Çanlar Kimin İçin Çalıyor adlı, İspanyol İç savaşında, Franco'nun faşistleri ile savaşan komünist partizanlara övgü değilse bile sempati getiren filmi yayına koyuyordu.

Tüm bu çelişkiler, TRT TV'sinde olup bitenlerin başından beri belirli prensip, ilkeler içinde olmadığını, içinde olmadığını hatta belirli siyasal görüşlerin temsilcileri olarak görev gelenlerin, kendilerinden beklenenin zaman zaman nasıl tam tersini yaptıklarını ortaya koyuyordu. Tüm bunlar, TV'de Genel Müdür'den yapım y yardımcısına, kimsenin kimseden haberinin olmayışının örneğiydi. Tepe den tırnağa politikaya boğulmuş, ama, ya şaşkınlıktan, ya otorite buhranından o politikanın gereklerini bile yerine getiremeyen bir kurumdan da, naklen maç yayınları ve bol bol Amerikan dizilerinden başka şey beklemek güç olurdu.

TV yayınına başladığı zaman Seyircilerinin büyük bölümünü kaybetmenin yarattığı panik havası içinde, TV'de gösterilmeyen tür filmlere yöneldiler. Sinemaları birden örneği Danimarka Porno filmlerinde görülen, seks yapıtları ve yürekli kişilerin bile midelerini bulandıran, vahşet, dehşet, terör ve kan filmleri, kung-fular ve benzerleri doldurdu. Bu tür filmler genellikle matinelere erkek seyircileri çekerek küçük boy, az

PAZARTESİ	20.35 Sevimli Aile	PERŞEMBE	21.25 Çanak kale
18.40 Vikingler	21.05 Türk Sanat Müziği	18.40 Noddy	22.25 06 Soruyor
19.05 Guguklu saat	21.35 TV'de Yerli Sinema	19.05 Baş başa	23.25 Güne Bakış.
19.30 Tarımda ilaçlama	(Yıldızların Altında)	19.30 Kadın Magazin	CUMARTESİ
20.00 Haberler	23.05 Güne Bakış.	20.00 Haberler	15.00 Tatil Günü
20.35 Polis Dosyası	ÇARŞAMBA	20.35 Görevimiz Tehlike	20.00 Haberler
21.25 Kültür Programı	18.40 Hayvanların	21.25 Beylerbeyi Sarayı	20.35 Evdekiler
22.00 Spor Stüdyosu	Bilinmeyen Yönleri	(I)	21.25 Birlikte Eğleneli m
23.00 Güne Bakış	19.05 Issız Ada	21.50 İstanbul Magazin	22.25 TV'de Sinema
SALI	19.30 Necdet Karar	22.50 Sabahları Öldüler	(Son Çığlık)
18.40 Bir Belgesel	dörtlüsü	23.20 Güne Bakış.	24.00 Güne Bakış.
19.05 Ağır öğrenen çocuklar	20.00 Haberler	CUMA	PAZAR
19.30 Deniz Çocukları	20.35 Müzik	18.40 Heidi	TRT öğreticileri Pa-
20.00 Haberler	21.00 Naklen Yayın	19.05 Alabalık Üretimi	zar'ın programını açıklama-
	22.50 Klasik Batı Bütüğü	19.30 Antikacı	mışlardır.
	23.20 Güne Bakış.	20.00 Haberler	
		20.35 Küçük Ev	

masraflı sinemaları kurtardılar ama, belirli bir seyirci düzeyini tutma zorunda olan büyük sinemalar daha bir süre çaresiz kaldılar.

Aslında, Amerikan sineması, dev Amerikan TV Endüstrisine karşı silahını bulmuş ve Süper Yapımlara girişmişti. Köpek Balığı, Deprem, Cehennem Kulesi, Hava Alanı (I, II, III ve IV) gibi masraflı büyük reklamli filmler, sinema tarihinin gelmiş geçmiş en çok kazanan filmi Rüzgar Gibi Geçti'nin rekorunu y akalamış, hatta geçmiş, yeni piyasaya çıkan King Kong daha ilk ayında milyonlara milyonlar katmış, bu kez sinemayı kendi silahı ile vurmağa kalkan TV, Rüzgar Gibi Geçti'yi akillere durgunluk veren bir telif ücreti ödeyerek yayınlamak zorunda kalmıştı.

Türkiye'de ise en azından şimdilik buna imkan yoktu. Zira mevcut ithal yönetmelikleri fiyatı 10 bin dolardan pahalı filmlerin getirilmesini önlüyordu. Süper yapımlar ancak fiyatları çok düştükten sonra Türkiye'ye girebilecekler, aradaki boşluk ise, korsan Alman, İtalyan, İngiliz ve hatta Hong Kong firmalarının sahte Köpek Balığı, Deprem, King Kong filmleri ile doldurulacaktı.

Gazetelerin endişesi ise, filmcilerden de kısa sürdü. TV reklamlarında herşey birkaç saniye içinde olup bitiyordu. Ortada kalıcı, incelenebilecek bir mesaj kalmıyordu. TV reklamları ancak merak uyandırmaya yönelik olacak bir yıldızdı. Mali satacak, gene onu tanıtılabile özelliğine sahip gazete reklamları olacaktı. Büyük reklam şirketleri ve firmalar bu gerçeği kısa zamanda gördükleri için, televizyonun piyasadan kaldırdığı milyonlarca liraya rağmen, gazetelerin reklam gelirlerinde artma devam etti. Televizyona, açıktan ödenen para, maliyete biniyor ve aslında Mönchengladbach-Brugges maçını, evi.de ayaklarını uzatarak bedava seyrettiğini düşünen seyircinin cebinden çekilip alınıyordu.

Seyredeceklerimiz

Son günlerde TRT iyice karıştı. O kadar karıştı ki her kes yerinden tedirgin. Program yapmayı bırakanlar "Acaba tayinimiz çıkacak mı?" diye düşünüyorlar. Üst kademelerde ise program yerine operasyonlar hazırlanıyor. Bir yandan savcılığa verilen dilekçeye imza atanlar araştırılıyor. Öte yandan gazetecilerle ilişki kuranlar saptanıyor. Program Planlama Şubesi'nde bulunan programlar da gelişmiş güzel yayına giriyor.

Bu hafta verilen program bültenin-

de de çoğu programların içeriği yok. Bazı saatlerde de boşluklar var.

PAZARTESİ

Kültür Şubesi'nin hazırladığı Ankara adlı belgesel programda geçen haftalarda Atatürk'ün ölümüne kadar olan bölümü izlemiştik. Bugün İsmet İnönü döneminin başlaması gerekiyor. Ancak üst kademelerde bu bölümün bazı kısımlarının çıkarılması öngörüldü. Yapımcılar programın bütünlüğünü bozacak bu değişikliğin yapılmasına karşı. Haftalık bültende de programın adı yazmıyor. Kesin sonuç yayın saatinde belli olacak. Belki yayından kaldırılacak...

SALI

Günün ilk saatleri nde harcanan ilginç belgeseller dizisinde bugün meraklı bir konu ekranlara geliyor. Köpek balıklarının yaşantıları, hangi hallerde insanlara saldırdıkları ve bu saldırılardan ne şekilde korunulması gerektiği görüntülerle anlatılıyor.

Haftanın yerli filmi yönetmenliğini Ülkü Erakalın'ın yaptığı Yıldızların Altında. Başrollerini Hülya Koçyiğit ile Göksel Arsoy paylaşıyorlar. Bir soyguncu çetesi ile işbirliği yapan genç bir adamın çetenin isteği üzerine saklı mücevherlerin yerini öğrenmek için köşke girmesi gerekir. Köşkteki hasta kızı tedavi amacıyla doktor kılına girer. Ancak kıza aşık olunca.....

ÇARŞAMBA

İki hafta önce izlediğimiz Brugges-Mönchengladbach karşılaşmasının rövanşı ekranlara geliyor.

Hayvanların bilinmeyen yönlerini konu alan belgesel dizide bu kez deniz nehir ve göl kenarlarında yaşayan hayvanlar görüntüleniyor. Günün erken saatlerinde harcanan bir program daha.

PERŞEMBE

Sabahları öldüler. Bu bölümde birçok Avrupa ülkelerinin sahip çıktığı yazar Franz Kafka'nın öyküsünü izleyeceğiz. Prag'da doğan Kafka öğrenimini Alman okullarında yaptı ve 3 Haziran 1924 yılında Viyana yakınlarında Kierling adlı bir sanatoryumda öldü. Kafka'nın dehası iç dünyasının çeşitli dalgalanmalarını şuur altının derinliklerinden söküp yüzeye çıkarmasını ve bunları ince bir dille okuyucuya aktarmasını bilmesinden ileri gelir.

Bu programda önce İstanbul Magazin'i izlemek zorunda kalacaksınız. İzleyin ve bir programın kötü olabilmesi için neler yapılması gerektiğini anlayın.

Küçük seyirciler için Noddy adlı bir kukla dizi başlıyor.

CUMA

Yapımcı Sebla Özveren'in Radyodaki görevine dönmüş ile yayını tehlikeye giren 06 Soruyor adlı yarışma

Rock Hudson(Mac Millan)

programı Özveren'in geçici görevle yeniden Televizyon'a alınması ile bugün yayınlanıyor. Bu programın konukları Şakir Öner Günhan ve Modern Folk Üçlüsü.

CUMARTESİ

Bu akşam Televizyonda sinema da yönetmenliğini John Ford'un yaptığı Son Çığlık adlı filmi izleyeceğiz. Başrollerini Spencer Tracy, Jeffrey Hunter ve Pat O'Brain'in paylaştıkları film yaşlı bir politikacının serüvenlerini yansıtıyor. Zevkle izleyeceksiniz.

PAZAR

Kaşifler dizisinde bu hafta Alexandre Von Humbolt var. Humbolt modern coğrafyanın ve bilimsel araştırmaların babası olarak belki büyük keşiflerde bulunmadı. Ancak Amerika'da yaptığı ve bugünkü modern bilime birçok temel taşları hazırladı.

Bu hafta Çanakkale Zaferi'nin kutlanması nedeniyle Çağımız Sarı Sarı Olaylar adlı dizide "Gelibolu" adlı bölümü izleyeceğiz. Amerikan CBS yapımı belgesel Dünyanın büyük kahramanlık destanlarından olan program. Herkesin Televizyonlarının başında olması gerekli.

Jonny Guitar... Bu ismi duyunca hemen anımsadınız. Yıllarca belleklerden silinmeyen bir şarkı. Pazar Sineması'nda izleyeceğimiz Jonny Guitar adlı filmin müziği. Başrollerini John Crawford, Sterling Hayden ve Scott Brany'nin paylaştıkları filmde John Fuitar uzun bir ayrılıktan sonra kasabaya döner ve sevdiği kadının barında çalışmaya başlar. Tabii bu arada kendisini istemeyenlerle de mücadele etmek zorundadır. Film Nicolas Ray gibi bir ustanın imzasını taşıyor.

KÖPRÜDEN GÖRÜNÜŞ

Hangi dağda kurt öldü?

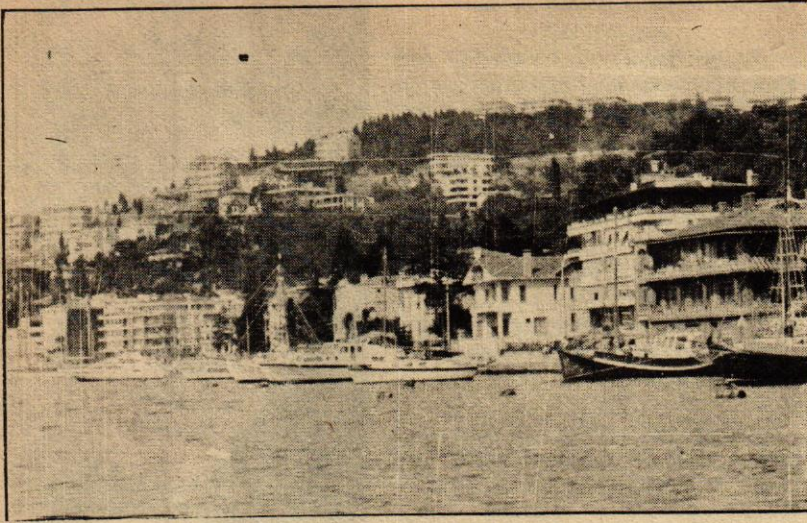
Devlet Tiyatro ikinci tur oyunları hazırlanırken Bozkurt Kuruç'a yıllardan beri ilk kez Büyük Tiyatro'nun bırakıldığını öğrenince, kendi kendimize "Hangi dağda kurt öldü" demiştik.

Cüneyt Gökçer'in, Bozkurt Kuruç'u nasıl sevmediğini, sadece dedikodular değil, yıllar yılı izlenen olaylar da göstermişti çünkü. Hazırlanan oyunun Arthur Miller'in Köprü'den Görünüş'ü olduğunu öğrenip, Kuruç'a verilen oyuncu listesini de inceleyince niyeti tespit etmemiz kolay oldu. Gökçer, öteden beri nedense kendisine rakip gördüğü, geleceğin Devlet Tiyatroları Genel Müdürü diye düşündüğü Kuruç'a bir azıklık etmesi düşünmüştü. Bu ekiple bu işin altından nasılsa kalkamazdı. "Bir taşla iki kuşu vurdum." diyor olmalıydı. Köprüden Görünüş, iki kuşu vurdu, ama avcının adı, Gökçer değil, Kuruç'tu. Zira Bozkurt Kuruç, tüm koşullara rağmen, fırsatı en iyi şekilde değerlendirmeyi başarmış ve ortaya Yılın Tiyatro Olayı'nı çıkarmıştı. Perde son kez kapandığında bitmek bilmeyen alkışların sahipleri, bu nefis oyunu sergileyen ekibin sadece altı sahne provası ile buraya geldiğinin farkında değildi. Oyunun önde gelen sanatçılarından birisi, "Kulis arasından My Fair Lady'yi izleyerek hazırladık bu oyuna" dedi. Büyük Tiyatro Sahnesi Gökçer Ailesinin şovuna ayrılırken, Kuruç ve ekibine, sahne gerisinin bile düşmesi, altında bu yönetimde nimetti.

Köprüden Görünüş, Arthur Miller'in günümüz Türkiye'si'ne çok uygun düşen bir oyunu. Seyircinin duyduğu yakınlık ve sıcaklığın nedeni bu.

Hasta çocuklarına gelecek ilaç parasını temin için Amerika'ya kaçak işçi olarak giden ve oradaki yasal yoldan göçen akrabalarının yanında kalan Marco'lardan kaç tanesi şimdi Mehmet adı ile, Almanya'da aynı yaşam şartlarını sürdürmüyor ki?.. Akdeniz insanı İtalyanların sevgileri, öfkeleri, nefretleri, hatta Miller'in anlattığı cinsel çıkmazları ile, bizden farkları ne?

Miller oyununu, Freud üzerine kurmuş. Eddie, yeğeni Catherine'i önce, olmayan çocuğunun yerine koymuş. Onu en iyi şekilde yetiştirmek için liman hammallığına razı olmuş. Ama Catherine büyüyüp geliş-

Macomber'in çektiği fotoğraflardan bir tanesi..

SANAT

MACOMBER VE MORRISON

Boğaz'ın gemileri

Dünyanın hemen tüm ülkelerinin dış merkezlerindeki elçiliklerini, zaman zaman haberalma işlerinde kullandıkları, casusluk ve karşı casusluk dünyası ile birazıcık ilgisi olan herkes tarafından bilinir. En azından bir James Bond okuyanın kafasında, elçiliklerde dönen bu tür olaylarla ilgili hayaller fazlasıyla yer etmiştir. Şimdi bu temel bilgi kafanızda iken Amerikan Sefareti'nin hem de çok önemli iki yetkilisinin ellerinde en modern fotoğraf makineleri ile İstanbul Boğazı kıyılarına oturup, Rusya'dan doğru gelen ve Rusya'ya doğru giden her taşıtın resmini çektiklerini görürseniz, aklınıza ne gelir?

Sizin aklınıza geleni bilmeyiz ama, Amerikan Birleşik Devletleri eri Ankara Büyükelçisi William Macomber ile, bir zamanlarki, Basın Ataşesi Dale Morrison'un aklına, Ankara'da Türk Amerikan Derneği'nde "Boğazda bir gün" adlı fotoğraf sergisi açmak geldi. 19 Mart'a kadar, her gün 14.00-19.30 arasında izleyebileceğiniz bu sergi Macomber'in sakat sokak köpeklerini, Vedat Dalokay'ın "Yoketme" ekiplerinin elinden kurtarıp tedavi ettirdikten sonra, Büyükelçilik evinde besleme dışında bir başka amatör merakının olduğunu ortaya koyuyor.

Fotoğrafçılık merakı mı, Macomber'i güzel boğaza sürüklemiş, yoksa Asya ile, Avrupa'yı ayıran o yarı mistik görüntüleri çaptırma arzusu mu, Macomber'i fotoğrafçılığa itmiş pek biliniyor ama, Macomber'in "Ne yazık ki fotoğrafçılık yeteneklerim bu güzelliği çekmeğe yeterli değil" dediği biliniyor.

SAYFAYIRMİ ALTI

Sergide renkli, siyah beyaz ve solarize (Grileri ve detayları kaybolmuş, yalnız siyah ve beyaz netlikleri kalmış çalışma şekli) fotoğraflar var. Aslında tüm resimleri renkli çekilmiş, bir kısmı çeşitli baskı teknikleri ile, siyah beyaz ve solarize edilmiş. Renkli fotoğrafların kalitesi, insana derhal Amerikan Elçiliğinin olanaklarını hatırlatıyor. "Çekmişler, yollamışlar, bastırmış, getirmişler". USIS'in sergiler uzmanı Kaya Güvenç "Hayır" dedi. "Bu kağıtların tümü, Türkiye'de her yerde bulunan Kodaklardır ve baskılar Türkiye'de yapılmıştır.

Sergi Büyükelçi Macomber'in ilk çalışması. Daha önce Amatör resim çektiği bile söylenemez. Boğaz'da bir gün oturmuş süzüle süzüle geçen gemileri izlerken, karar vermiş makinesini kullanmağa. Dale Morrison ise, öteden beri bir amatör fotoğrafçı.

Renkli fotoğraflar gerçekten ilgiyle izlenmeğe değer. Siyah beyazlarda aynı başarı yok. Belki, renkliden çevirme oldukları için. Renkleri içinde, İstanbul tanıtım a fişisi olarak kullanılabilecek kadar güzel ve başarılı olanlar var. İki diplomatın çektikleri resimler oldukça fazla. Ancak yer sorunu, sadece 50 fotoğrafı sergileyebilmelerine neden olmuş. İstanbul'da daha önce açılan ve büyük ilgi gören sergi Ankaralıların da merakını çekti.

Kirli havasından boğulduğumuz Ankara'da, İstanbul'u ve boğazı, fotoğraflarda dahi olsa hatırlamak, insana biraz nefes aldırıyor. Fotoğrafların iki Amerikalı diplomat olması duyulan merakı daha da artırıyor.

TÜRKİYE'DE KONUT SORUNU

Alan da razı veren de..

tikçe ve dışılıkte, hatta Eddie'ye biraz da Elektra kompleksini düşündüren yakınlıkla bağlandıkça, Eddie'nin duyguları da değişir olmuş. Miller, oyunu bugün yazsa, Catherine, aslında belki de Eddie'nin yeğeni değil, kızı olabilirdi. Seksin tabu olmaktan daha yeni yeni çıkmaya başladığı Amerika'daki halâ tabu kabul eden eyaletler var o dönemde, bu bile cesaret aslında. Eddie bu yeni gelişen duyguları içinde, Catherine'nin, Amerika'ya kaçak olarak gelen karısının kardeşi Rudolfo'ya aşık olmasını hazmedemiyor bir türlü. Bu hazımsızlık onu, New York'un İtalyan Kolonisince en büyük şerefsizlik kabul edilen davranışa itiyor. Cezasını hayatı ile öderken, görünen olay intikam. Gerçek ise intihar. Eddie, şerefsiz yaşamak yerine, bile bile öldürtüyor kendisini. Öldüren bıçağın ve bıçağı tutan elin kendisine ait oluşu, intiharı simgeliyor. Sandalyeyi bacağından tutup kaldırma yarışmasında gücünü gösteren Marco'nun bu bileği büküp bıçağı kendisine saplayacağını herkes gibi o da biliyor, başından beri.

Galip Kardam'ın nefis bir türkçe ile A View From Bridge'den, Köprüden Görünüş yaptığı oyunda, Ergun Uçucu, Eddie rolünde doyumsuz bir oyun veriyor. İstanbul Efendisi'nin İrfan Mollası ise, buradaki Eddie'nin aynı kişiler olduğunu, hatta TV'nin sevimli dizisi Tatlı Cadı'da Darrin'i Uçucu'nun seslendirdiğini değil farketmek, düşünmek güç. Sanatçının tanıma da biraz bu zaten.

Avukat'ta Ejder Akışık, Rudolfo'da Alev Sezer, olumlu ve abartmasız oyunları ile dikkati çekerlerken, Marco'da Atilla Olgaç ve Beatrice'de Tomris Oğuzalp, uzun süre hatırlardan çıkmayacak iki kompozisyon sunuyorlar. Kuruç ekibinde Gülsen Alnaçık'ı andıran, abartmalı vurguları ile İclal Seper biraz geride kalıyor. Miller'in oyununda odak noktası olabilmek için, fiziği de, tecrübesi de, oyun gücü de henüz yeterli değil. Bütün olayların onun etrafında döndüğüne, dönebileceğine seyirciyi inandıramıyor.

Köprüden Görünüş, Hüseyin Mumcu'nun bir kartpostal güzelliğindeki nefis dekorları ve "Brooklyn By The Sea"nin insanın içine işleyen notaları içinde açılırken, koltuğuna gömülüp "Hazır olmalıyım, iyi bir şey seyredeyim" diyen seyirci, sonuna kadar umduğunu fazlasıyla bularak geliyor.

Köprüden Görünüş, sadece tiyatroseverlerin değil, "Bu tiyatroyu niye seviyorlar acaba" diye düşünenlerin de mutlak görmesi gereken bir oyun. Kaçırılmayız.

Bir yanda müteahhidler "Yüzde 3'ten fazla kar edemiyoruz. Malzeme ve işçi maliyetleri ateş pahasına çıktı" diye yakınıyor, öte yanda vatan-daş "Konut fiyatları füze ile yükseliyor. Başımızı sokacak bir yer bulamıyoruz" diye kıyameti koparıırken, Türkiye'de planda görülen kalkınma hızına en çok uyan sektörlerden birinin, konut inşaatı olduğunu rakamlar ortaya koyuyor. Satan da, alan da şikayetçi de, niçin kentlerde yeşil saha olacak tek karış yer kalmıyor, eski binalar kitleler halinde yıkılıp, yerlerine apartmanlar dikiliyor, sorusuna cevap bulmak güç. "gerek-sinme" diyenler, 1975 sayımı sonuçlarını örnek gösteriyorlar. Türkiye'deki yaklaşık 7 milyon aileden 80 bini mağara ya da çadırda, üstelik 1500'ü de bu mağaraya kira ödeyerek oturuyor. Ev denen yerlerde yaşayanların durumu da pek iç açıcı değil. Hemen yarısının evi tek ya da iki gözlü. Yani ne banyo var, ne hela, ne de mutfak. 3 milyonu elektriksiz, 600 bini, tez-zele ısıyor.

Ancak 7 milyon konuttan 6 milyonunda konutun sahibinin oturduğu dikkate alınırsa, ailelerin konut mülkiyetine verdikleri önem ortaya çıkıyor. Herkesin kendi evinde oturma arzusu, ne pahasına olursa olsun bir konut alınmasını gerektiriyor. Bunun yarattığı talep de, en şikayetçi müteahhidin bile sürümünden kazanmasına sebep oluyor.

Yankı'nın yaptığı küçük bir soruşturma, konut sorunundan asıl karlı çıkanların, arsa alım satımı ile uğraşan spekülâtorler olduğunu ortaya koydu. Örneğin İstanbul'da arsa fiyatlarının 1975'ten bu yana yüzde bin arttığı açıklandı.

Konut fiyatları ile ilgili görüşlerini, konu ile çeşitli bakımlardan ilgili kişiler şöyle açıkladılar:

COŞAR GÜRTAN (Ankara'da çalışan, büyük çapta toplu konut inşa eden ME-SA'nın yöneticilerinden) —Konut fiyatlarını en çok etkileyen şey, malzeme fiyatları ve işçi ücretlerindeki artışlar. Fiyatlar, şehir merkezine, iş yerlerine ve imar durumuna göre belirli bir oranda değişiyor. Müteahhidler Bayındırlık Bakanlığı'nın tesbit ettiği fiyatlar içinde kar edebilirler. Bizim alıcılarımız genellikle Sosyal Sigortalar Kredisi olanlar. Ancak fazla talebi karşılayamıyoruz. Devlet Konut sorununa yeterince eğilmiyor. Daha süratli ve küçük sosyal

konut yapımına hız verilmelidir. Yapıtığımız konutlara belediyeler alt yapı hizmeti götüremiyorlar. Bunları da biz yapınca, maliyet gene artıyor.

BİR ORAN SİTESİ YETKİLİSİ—Sitemiz köy hudutları içinde olduğu için, şehir fiyatlarından gerideyiz. Alıcılarımız büyük ölçüde bürokratlar ve üniversite çevreleri. Şehirde arsa payı maliyeti çok etkiliyor. Örneğin metrekaresi 7,8 bin liraya arsa var. İnşaat malzemelerindeki artış ise, sade geçen yılda, yüzde 50. Biz de fiyatlarımızı yüzde 50 artırdık. Metrekaresi 3800 liradan satıyoruz şimdi. Aynı dairelerin Çankaya ve Gaziosmanpaşa'da metrekaresi 7,8 bin lira. Oranlarda artış daha da hızlı. Üç ay önce Çankaya'da 544 bin liraya alınan bir daire şimdi 750 bin liraya satıldı. Soruna devlet eğilmeli, eğilmiyor. İmar İskan Bakanlığın Arsa Ofisi var. Bu ofisin kuruluş yasasına göre, isterse Başbakanın evini istimlak yetkisi var. Arsa Ofisi birtakım yerleri kamulaştırırsa, Belediye oralara alt yapı hizmetlerini götürse, Emlak Kredi Bankası gibi konut yapan kuruluşlar binaları dikseler, çok daha ucuza ev inşa edilir, hem devlet, hem belediyeler, hem de vatandaşlar kazanır. Arsa spekülasyonu da ortadan kalkar.

ERDOĞAN ERKAN (Emlak Komisyoncusu)—Fiyatlar semtlere ve İmar durumuna göre değişiyor. Ankara'da metrekaresi 175 liradan 10 bin liraya kadar daire var. En büyük alıcı kitlesi, alt tabakadan. Odacılar, kapıcılar ve kalabalık müşteri kitlesi. Fiyatların artışı nüfustan. Herkes Ankara'ya dolarsa böyle olur. Arsa kalmadı. Memleketinde çobanlık yapan, buraya gelip ev alıyor. Arsa bitince, eskiyi yıkıp yeniyi yapma başladı. İşçi ücretleri de yüksek. Bir yapı ustası 500—600 lira alıyor.

HASAN ELMALIOĞLU (Müteahhid)—1968'de ekmek 75 kuruştı. Şimdi 2.5 lira. 1968'de 100 bin lira olan daire, şimdi 200 bin lira ise çok mu? İşçi ve malzeme fiyatı çok arttı. Bizim kârımız yüzde 3'ü geçmiyor. Kazanmak için çok iş yapıp, çok satmak zordur. Konutun fiyatında yeri önemli. Aynı inşaatı Çankaya'da yap, 3 milyon, Keçiören'de yap, 300 bin liraya satıyorsun. Bunun sebebi de arsa fiyatları. Biz ülkedeki konut açığını kapamaya çalışıyoruz. Devlet

"Keyfi ve savruk konut politikasına son"

"CHP Senatörü eski İmar ve İskan Bakanı Yüksek Mühendis Selahattin Babüroğlu, YANKI'nın sorularını cevaplandırdı.

YANKI—Türkiye'de konut ve kentleşme sorununun sınırları nasıl belirlenmiştir?

BABÜROĞLU—Konut ve kentleşme sorununun sınırlarını anayasa belirlemiştir. Anayasa'nın 49. maddesi yoksul ve dar gelirli vatandaşlarının konut gereksinimini karşılamakla devletin yükümlü olduğunu söylemektedir. Ayrıca Anayasa'nın 2. Maddesi de sosyal hukuk devletini öngörmüştür. Konut gereksinimi konut sorunundan ayırmak mümkün değildir.

Y—Konutların tümünü devlet eliyle yapmaya olanak var mı?

B—Var tabii... Eğer devletin gelirleri maliyesi uygunsa konutun tümünü devlet eliyle yapabilirsiniz. Ancak, özel sektöre "konut yapamazsın" diye yasak koyamazsınız.

Y—Halen konut yapımının ne kadar devlet eliyle?

B—Yüzde 7 ile 8'i.

Y—Konut politikasını nasıl sınıflandırabilirsiniz?

B—Konut politikasını üçe ayırmak mümkün. Parçacı konut politikası, sosyal konut politikası, tümcü konut politikası. Bize en yakışanı sosyal konut politikasıdır.

Y—Bu kavramları biraz açar mısınız?

B—Tümcü konut politikasında önemli olan konut kooperatifleri sorunudur. Konut kooperatiflerini bugünkü yaşama uygun hale getirip, İmar İskan Bakanlığı'na bağlayıp süreklilik kazandırmak gerekir. Parçacı konut politikası, olayların içine kendini kaptırması, düzensiz bir politika. Büyük kentlerde kent çevresinde gecekondu mantarlaşması ile kentlerin geliştirilmesi adı altında yık-yap, yap-sat politikasıdır. Arsa spekülasyonunu kamçılayan, vergi ve mülkiyet anlayışının sonucudur. Parçacı politika önüne gelenin dilediği biçimde konut yapımıdır.

Y—Bugün hangi konut politikası uygulanmaktadır?

B—Cephe Hükümeti, yoz, keyfi,

savruk parçacı konut politikası uygulanmaktadır.

Y—100 bin konutluk hedef olduğunu İmar ve İskan Bakanı söylüyor?

B—Tamamen bir rakkam karıştırmadır. 1974 yılında başlamış bir programla 15 bin konut yapılabilecekti ve bunun 4 bin konutu belediyeler eliyle, diğerleri de İmar İskan Bakanlığı'nın çeşitli kredileriyle yapılacaktı. Bunun üzerine bir miktar daha eklemiş olacaklar ki, 1977 kadar 16 bin 200 konuttan söz etmektedirler. Bunun da henüz yapılmadığı anlaşılıyor. Bakan, 100 bin konutun, slogan olduğunu itiraf ediyor.

Y—Gecekonduların konut yapımındaki yeri nedir?

B—Halkın konut gereksiniminin büyük bir bölümünü gecekondu sağlar. Halkın konut yapım aktivitesinden yararlanmak gereksinimi vardır. Gecekondu, yapım halinde iken içine girilen ve kullanım halinde genişletilen konutlardır ve büyük kentlerin yarısından fazlası bu konutlarda yaşamaktadır. Gecekondu süreci doğaldır. Gecekondulara tapu verme yerine inşa sürecinin yasalaştırılması gereklidir. Gecekonduyu, kişileri suça teşvik edip sonra affetme aracı olarak kullanmak, siyasal baskı cellatlığıdır.

Y—Gecekondu ticareti hakkındaki görüşleriniz?

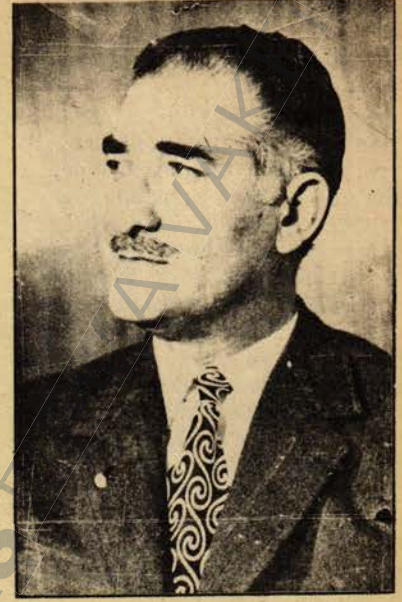
B—Gecekonduların yüzde 40'ında ticaret yapılmaktadır. Bunun en güzel örneği, Ankara'daki Karşıyaka ve Demetevlerdir. O bölgede 6-7 katlı binalar gecekondu sisteminde yapılmıştır, ne emlak ne gelir vergisi verirler.

Y—Arsa spekülasyonu nasıl önenebilir?

B—Arşanın spekülasyona konu olmaması için gecekondu ve normal kentleşmede arazinin önemli bir kısmının kalmasını sağlamak lazımdır. Profesyonel spekülatörler vardır. Fiyat dondurmaları ve tanzim arsa satışları yapmak mümkündür.

Y—Kamulaştırmada nasıl bir yol söz konusu olmalı?

B—Biz Anayasa'nın 38. maddesinin değişmemiş şeklindeki bir politikadan yanayız. Vatandaşın mülkünü

satacağını beyan ettiği değerden kamulaştırılmasının akli olduğuna inanıyoruz. Burada dar boğaz, vergi için 5 yıl süreli taktire gidilmesindedir. Enflasyonla doğan değer artışı bina değerine eklemek lazımdır.

Y—Kentleşme ile konut politikasının ilişkisini açıklar mısınız?

B—Hangi ülke, topraklarını en verimli, en ileri kentleşme politikasına göre kullanamıyorsa, milli geliri en çok israf eden toplumdur. O toplum kalkınamaz, kentleşme ile konut sorunu bu denli birbiriyle ilişkilidir.

Y—Nasıl bir kentleşme politikası olmalı?

B—Merkezlerde konut yığılmasının azaltılması, sanayide çalışan işçilerin önce yerleştirilmesi, hem üretime katılma, hem de yakın yerde iskan konusu düşünülebilir. Bölge geliştirme merkezleri, köy-kentler yaratılabilir.

Y—Köy-kent projesinin yer aldığı CHP'nin kentleşme politikasının temel esasları, ilkeleri neler?

B—CHP'nin konut ve arsa politikasında bir tarafı tutma politikası hakim olacaktır. Otaraf ta yoksul, fakir, ezilmiş, azgelirli vatandaşlar olacaktır. Kapitalist düzenin kentleşmesi bunun tamamen tersidir. Kent soyular, kentin daha lüks yerlerinde yaşamaktadır. Mülkiyet son derece spekülasyona müsaittir. Kâr amacı güdüldüğü için toplumun önemli bir kesimi ikinci plana itilmektedir.

bize yardım etmeli. Malzeme karaborsasını önlemeli, kredi ile desteklemeli.

ZEKİ AKGEYİK(Emlak Komisyoncusu)—Satışlardan yüzde 4 komisyon almamız mümkün. Oysa gerçekte

yüzde 2 ile çalışıyoruz. Satışlarda vergi kaçırıldığı doğru. 400 bin liralık mal tapuya 200 bin lira diye geçiyor. Ben Maliyenin yerinde olsam, rayiç fiyatın altında tapu kaydı kabul et-

mem. Daire başına en becerikli müteahhide 50 bin lira kalır, en fazla. Ben hayatımda bir kez bu işi yaptım. Daire başına 20 bin lira zor kazandım. Bıraktım.

DAĞCILIK

Erzurumlu dağcılar

"310. sayınızdaki dağcılık yazısını sevinçle okuduk. Hiç olmazsa Federasyon Başkanımız Güner Ünal'ı resmiyle biz dağcılara tanıtmaya imkanı sağladınız." Geçen hafta Yankı'ya gelen ve "Erzurumlu dağcılar adına Alaattin Karaca" imzalı mektupda böyle diyordu. Erzurumlu dağcılara göre Federasyon Bakanı Dr. Güner Ünal göreve başladığında "Bütün bölgeleri dolaşacağım" dediği halde yalnızca İstanbul bölgesine gitmişti.

Erzurum'da 50'ye yakın dağcı vardı. Hepsisi de Federasyonun açtığı kamplardan yetişmişti. Dünya'da ilk kez gerçekleştirilen Kaçkar dağı kış tırmanışını da Erzurumlu dağcılar gerçekleştirmişti. Erciyes dağına ilk kış çıkışı yapan dağcılar arasında Erzurumlu dağcılar da vardı. Dağcılık Federasyonu Başkanı Dr. Güner Ünal "İstanbul'dan başka bir yere gitmediğim iddiası yanlıştır. Ayrıca benim Yankı'ya verdiğim demeçte genel olarak bölgelerden söz edilmişti. Doğu bölgesinde dağcılık açısından ileri illerden birinin Erzurum olduğu kanısına katılırım" dedi.

Dağcılık Federasyonu göreve başladıktan sonra ilk kamp Erciyes Dağı'nda "Temel eğitim kampı" olarak açılmıştı. Erzurumlu dağcılar "Kampta görevlendirilen öğretmenler ehliyetsiz ve sertifikasızdır. Bölgemiz dağcılık antrenörlerinden Alaattin Karaca kamptaki çalışmalarını yetersiz görmüş ve kampı terk etmiştir. Ayrıca Federasyon Başkanının yasaklaması nedeniyle zirveye çıkılması da yasaklanmıştır" derken Federasyon Başkanı Ünal "Türkiye'de ehliyetli ve sertifikalı öğretmen azdır. Biz bu kampları öğretmen yetiştirmek için açıyoruz. Zirveye çıkış teknik bir konudur. Ben bu teknik konulara müdahale etmem. Alaattin Karaca da kampı teknik yetkililerle görüş ayrılığına düştüğü için terketmiştir" dedi.

Erzurumlu dağcılar Ünal'ın hiç bir kampa katılmamasından da şikayetçiydiler. Dr. Ünal "Ben kamplara imkanlar ölçüsünde katılırım" dedi. Erzurumlu dağcılar, federasyonunun gereğince çalışmadığı, Federasyon yetkililerinin kamplara geçtikleri kanısındaydılar. Federasyon Başkanı Güner Ünal ise "Federasyon yetkilileri kamplara zamanında giderler. Erzurumlu dağcı arkadaşların geçen yaz kampda doğan bazı kırınlıkları bana iletmeyip polemik yaratmalarına üzülüm. Alaattin Karaca değerli bir dağcıdır. Kendisine görev vermek isterim" dedi.

ALMANYA

Türk işçileri ve CHP

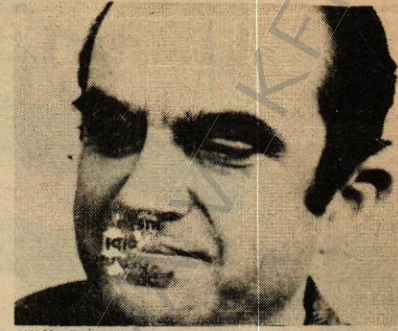
"Ben komünist değilim.. Kimse bana komünist diyemez..." Hersey, MHP'li olduğu tesbit edilen bir şahsın Köln'deki toplantıda birden ayağa kalkıp sanki bir parola verir gibi bu sözleri söylemesi ile başladı. Salon birbirine girdi. Çatışma birkaç dakika devam etti. Bu sırada toplantıyı izleyen ve pen cere kenarında oturan küçük Mao-cu grupdan bir kaç kişinin kavgaya katıldığı ve sonra bunların diğer kavgacılarla salondan ayrıldıkları görüldü. Maoocular CHP adına Prof. Alacakaptan ile Semih Eryıldız'ın katıldıkları kurultayı sabote etmek istemiş, ama hakim olamamışlardı.. Ecevit'in banda alınan demeci okunduktan sonra dinleyicilerin sorularına Alacakaptan cevap verirken çıkan çatışmada MSP'li olduğu tesbit edilen ön sıralarda yanında çok genç oğluyla sakin sakin oturan bir şahıs öldürüldü. Üzerinde sekiz-dokuz tornavida yarası bulundu. Yere düşen pasaportunun içinde bir MSP İl Başkanının kartı vardı.

Almanya'daki toplantıları ATÖF ve TDDF isimli dernekler organize etmişlerdi. Bunların TKP olarak anılan yeraltındaki Türk Komünist Partisine yakın çevrelerce yönetildiği ileri sürülüyor. Maoocular hariç bütün soldaki derneklerin -ki bunların bazıları bir kaç üyesi olan yüz kadar dernekteki davet edildikleri biliniyordu. Kurultaya işçi meselelerini ele alan çok iyi düzenlenmiş bir rapor sunuldu. Toplantının ardındaki amaç kendi cephelerine yeni taraftarlar toplamak. Yeni seçilecek yönetim kuruluna CHP'den altı kişi almak istiyorlardı. Kendilerine güvenleri vardı. "Her katılana, sağcı olsun solca olsun AVRUPA KOMÜNİZMİ

Hayal mi? Gerçek mi?

Başkan Carter'in, Sovyetler Birliği'nde İnsan Hakları'nı destekleyen tutumu kıyametler kopartırken, daha hızlı bazı eleştirilerin Avrupa Komünist Partilerinden, hatta Doğu Bloku ülkelerinden geldiği gerçeğini de gizledi.

Avrupa Komünist Partilerinden yükselen bu itirazlar, Avrupa Komünizmi sözcüklerinin yeniden duyulmasına yol açtı. Avrupa Komünizmi, son birkaç yıl içinde, İtalyan, Fransa ve İspanya Komünist Partilerinin birbiri ardına Moskova'dan bağımsızlıklarını açıklamaları ile başlamıştı. Hepsisi de, kendi ülkelerinin şartlarına göre, yollarını seçmede serbest olduklarını ileri sürmüşlerdi. Bu tutumları

Uğur Alacakaptan

gömtüşlerimize ortak yaparız." diyorlardı. TKP'nin güçlendirilmesi e CHP'nin alet edilmesi mi arzulanıyordu? Ama bunun yanında Türkiye'deki solun olduğu gibi, Türkiye dışındaki solun çok büyük kısmının CHP'ye günün şartları içinde destek olunması eğilimi muhakkakdı. Nitekim Almanya'daki sayıla yüzbin civarındaki oy verecek durumda olan işçinin Türkiye'ye seçim günü getirilmesi konusunda bütün dernek üyeleri ve yöneticileri yarıdımci olmak niyetindeydiler.

Almanya'daki CHP yetkilileri iyi ilişkiler içinde bulundukları Alman Sosyal Demokrat Partisi yetkililerine müracaat ettiler. Seçimler Haziran ayına alındığı takdirde onbinlerce Türk işçisi Alman hükümetinin yardımıyla cumartesi günü kaldırılacak dev jamba jetlerle Türkiye'ye getirilecek ve Pazar günü oylarını verdikten sonra geri Almanya'ya döneceklerdi.

Bu projenin gerçekleştirilmesi CHP'ye sadece fazladan oy değil çok büyük ve etkili bir propaganda imkanı sağlayacaktı.

Almanya'daki yüzbinlerce işçi kendilerini anavatanından uzaklaşacak eli bekliyorlardı. Daha ziyade ortanın solu, demokratik sol eğilimi içinde görülen bu işçiler sağlıklı bir biçimde örgütlenemedikleri takdirde her halde ya Maoocuların ya da TKP'nin etki alanına gireceklerdi.

ile kendi sosyal ve politik koşullarına uyan farklılıkları benimseyebileceklerdi. Aslında hareketin öncülüğünü 1948'de Yugoslavlar yapmışlardı. 1955'da Macaristan, ardından Polonya aynı yolu denemek istemiş ama başaramamışlardı. Ardından en büyük ayırım, Çin ile Sovyetler arasında baş göstermiş, Romanya biraz da bundan faydalanarak, daha bağımsız bir yol çizmeğe başlarken "İnsan Yüzlü Komünizm" tezinde fazla ileri giden Çekoslovakya, 1968'deki Sovyet işgali ile yeniden hizaya gelmişti. Çek bunalımı, Batının önemli komünist partilerine önemli dersler vermiş, onları yeniden düşünmeğe sevk-

LİBYA

Çölde sosyalizm

Eylül 1969 tarihinde Libya Kralı İdris El Sunusi Türkiye'ye gelmişti. Bursa'daki kaplıçalarda Cariyeleri, karıları ve altın tabakda besledi i köpekleri ile tatil yapmak istemişti. Beklenmedik bir haber tatili yarıda kesti. Başlarında Muammer El Kaddafi olan 12 genç subay yönetimi ellerine almış, Libya Arap Cumhuriyeti'ni kurmuşlardı. Libya, Cumhuriyetin kurulmasından 8 yıl sonra yeni bir devrime sahne oldu. Libya Arap Sosyalist Halk Cumhuriyeti kuruldu.

Libya Devrim Komuta Konseyi Başkanı Kaddafi bir süre önce "Yeşil Kitap"ını yayınladı. Yeni bir teori oluşturmaktaydı Kaddafi. Üçüncü Dünya Teorisine göre partiler çağdaş bir aşirettiler. Halkın gerçek temsilcisi olamazlardı. Halk kendisini, kendi kurduğu organlarla yönetmeliydi. Geçtiğimiz yılın son günlerinde Kaddafi teorisini uygulama alanına koymak istedi. Halk Kongrelere davet edildi. Halk Kongrelerini Temel Kongre'ler ve Sendika Kongreleri takip etti. Fizan'da bir kent olan Sebha'da toplanacak "Genel Halk Kongreleri" için 970 delege seçildi. 970 delegenin arasında yine Kaddafi'nin isteği üzerine bir de kadın delege vardı. 3 gün sürdü halk kongreleri. Kaddafi emaneti teslim etmek istiyordu. Kongre Kaddafi'nin isteklerinden yalnız bunu kabul etmedi. Kaddafi Genel Halk Kongrelerinin Başkanı oldu. Kur'anı Kerim Libya Anayasası olarak kabul edildi. Yönetim de belirli günlerde toplanacak Genel Halk Kongrelerine bırakıldı. Bakanlıklar kaldırıldı. Bu görevi halk kongrelerinin kurduğu komitelerin sekreterleri yürütecekler.

Kaddafi Halk Kongresinde konuşurken

Genel Halk Kongresi toplandı sırasında

Fransız Sosyalist Partisi yöneticileri. Arka planda partilerine amblemi "Gül ve Yumruk"un da bulunduğu afişte "Hayatı hep beraber değiştirelim" yazıyor

mişti. Sovyet çizgisinde yürüdükleri sürece iktidara gelmelerinin zor olduğunu görmüşlerdi. Yeni eğilim, De-tant ile birlikte gelişti. Ruslar, Batılı Komünist Partilerin diğer solcu partilerle işbirliği yapmalarından menfaat görmeğe başladılar. Doktrin ve politikasını ilk değiştirenler, İtalyan Komünistleri oldu. Kısa bir süre sonra Fransızlar onları izledi. Geleneksel Stalinci Fransızları, sürgündeki İspanyol ve nihayet İngiliz Komünistleri takip ettiler.

Avrupa Komünizminin üç ana unsuru vardı. Proleter Diktasını reddetmek ve çok partili demokratik rejimi, kişi özgürlüğünü ve düşünce özgürlüğünü kabul etmek.

Sovyet Parti ve hükümetinin üstünlüğünü red ve kendi ulusal yollarında yürümek. Nihayet dış politikada yeni unsurlar benimsemek. Örneğin İtalyan Komünistleri NATO'yu ve Ortak Pazarı kabul ettiler.

Avrupa Komünistleri aslında blok-suzluk yanlısı idiler. Ancak, Doğu-Batı Kuvvet Dengesini bozmamak için NATO'da kalmayı kabul ediyorlardı. İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Berlinguer ise daha öteye gidiyor ve NATO'da kalmanın, Sovyet Baskısından kurtulmakta yararlı olacağını söylüyordu. 1976 seçimlerinden, hiçbir parti ekseriyet elde edemeyince, Komünistler, Hristiyan Demokratların azınlık hükümeti kurmalarına yardım etmişti.

Fransa'da durum biraz değişti. Orada asıl güç sosyalistlerdeydi. Komünistler azınlıktaydı. 1972'de Ko-

münist ve Sosyalistler ortak bir programla güç birliği yaparak seçime girdiler. Mitterand Liderliğindeki Birleşik Sol, 1974 Başkan seçimlerinde de işbirliği yaptı ve seçimi kıl payı ile kaybetti. Birleşik Fransız Solu'nun gelecek yılki seçimlerde Meclis'te çoğunluk elde edeceğinden şimdi şüphesi olan yok. Bu da Komünistlerin önemli bir Batı devletinde hükümet koalisyonunda yer almalarına yol açacak. 1946'daki savaş sonu hükümetinden bu yana, bu komünistlerin ilk iktidarı olacak. Tabii bu arada, sağ merkezci başkan Giscard D'Estaing ile de Meclis arasında anlaşmazlıklar doğacak.

Avrupa Komünistlerinin Sovyet yolundan ayrıldıkları resmen 1976'da, Doğu Berlin'de, Brejnev'in yüzüne karşı açıklandı. Gelişmelerden gocunanlar ise, Brejnev'den çok Amerika Birleşik Devletleri ve bazı Avrupa Ülkeleri oldu. İtalya ve Fransa'da komünistlere iktidar yolu açan bu gelişmeler, Portekiz ve İspanya'daki benzer durumlarda da yakından izlenen Batılı liderlerin bazılarını telaşlandırdı. Cevap veremedikleri soru şuydu: Komünistler, Avrupa'da gerçekten hedef mi değiştirdiler, yoksa taktik değişikliği mi yapıyorlar. Avrupa'da bir komünist parti iktidara gelmeden de bu soruya cevap verme olanağı yok. Hedef değişti ise, mesele yok. Avrupa Komünizmi, Çin Komünizmi gibi, Sovyet yayılmasını önleyeceği gibi, Doğu Bloku ülkelerinde de Özgür Komünist Partileri hevesleri yaratabilir. Ya değilse? ...

ISRAİL

Rabin kazandı ama...

Mayıs ayında İsrail'de yapılacak olan genel seçimlerde iktidardaki işçi partisine lider olarak gene İzhak Rabin sadece yüzde 50,4 oyla seçildi. Partinin kurultayının kendisine verildiği buydu. 2.865 oydan sadece 41 oy farkıyla çoğunluğu aldı. Rabin'in Savunma Bakanı Şimon Perez diğer oyları alıyordu. Eskiden İşçi Partisi liderlerini merkez komitesi seçerdi. Bu kez ilk defa Kurultay oylarıyla seçim yapıldı.

Kurultay başladıktan 33 saat sonra netice belli oldu. Bu saatler içindeki kulis çekişmesi son aylarda parti teşkilatı içinde sürdürülen ılımlı ve temiz kampanyaya hiç benzemeyen bir düelloydur. 22 Batılı ülkeden davetli heyetler çekişmeyi seyrettiler.

Ama kazanan ve kaybeden oylama neticesinden sonra karşı karşıya gelince herşey donduruldu. Rabin savunma Bakanı'nın kendisine bu kadar rakip çıkmasını pek hazmedememişti. Teşekkür konuşmasında sanki Şimon Perez'e veda etti. Perez Savunma Bakanlığı koltuğunu, en büyük koltuk için mücadele edip ya hep ya hiç derken kaybetmiş olmalıydı. Rabin Kurultay tarafından seçilen yeni Merkez Komitesi'ne Perez'in iki adamı yerine kendi iki adamını seçtirmeye de muvaffak oldu. Bu komitenin görevi son derece önemliydi. Mayıs seçimleri için partinin adaylarını tesbit edecekti.

Rabin seçim mücadelesi yaparken geçmişini ortaya koydu. Askeri meslek hayatı üzerinde durdu. İsrail'in hudutlarındaki sükunet, askeri gücünün yeniden tesisi ve Amerika ile iyi ilişkiler hatırlatıldı. Ülkenin zor iç problemlerine pek dokunmadı.

Sanki kendisi ve kendi takımı için bir güven oyu istiyor, ortaya ayrıntılı bir program koymuyordu. Buna karşın Perez halkın değişiklik arzularına hitap etti. Ülkeyi, hükümeti ve partiyi içine alacak büyük bir reform programı ortaya attı. Eski Dışişleri Bakanı Abba Eban'ı da yanına alarak dış politikada ılımlı olduğunu da belirlemiş oluyordu. Ama her iki adaydan da İsrail-Arap ilişkileri hakkında yeni birşey söyleyen olmadı.

Rabin başarısını kurultayın bir başkanı görevinden uzaklaştırmama arzusuna borçluymuştu. Ama kazandıktan sonra değişikliğe karşı olan delegelerin etkisini duymuş olmalıydı. Başbakan ne hükümeti ne de partiyi canlandırabilecek durumda. Hükümetin çoğunluğu kendisini desteklediğinden bakanları da değiştiremeyecek. Savunma Bakanlığını ya kendisi

İzak Rabin

alacak ya da düellodaki müttefiki dışişleri Bakanı Yigal Allon'u getirecekti. Maliye Bakanının parti sekreterliği için görevinden ayrılması muhtemel görünüyordu.

Ama Rabin rakibi Perez'in kabine içinde kalacağını vakit geçirmeden açıkladı. Bu savunma bakanlığı olmasa bile herhalde önemli bir görev olacaktı.

İsrail İşçi Partisi son dört seçimlerden hep oy kaybederek çıkmıştı. 17 Mayıs'ta yapılacaklardan da oy kaybederek çıkması bekleniyordu. 120 kişilik İsrail parlamentosu Knesset'te 51 koltuğa sahip İşçi Partisi'nin milletvekili adedinin 40 civarına düşmesi beklenmekte. Bu da Başbakanın koalisyon ortaklarının daha fazla etkisi altında kalması demek olacak. Hükümetler İsrail'de daha ziyalayacaklar.

SOVYET YAHUDİLERİ

Devamlı malzeme..

Avrupa ve Amerika'daki insan hakları organizasyonlarının şimdi üç önemli konusu var. Üç Sovyet Yahudisi.

Neum Salanski' 41 yaşında. Litvanya Cumhuriyetinde matematikçi. 1975'de kanserden ölmekte olan anesi ile birlikte vize istemiş "Devlet gerekleri" gerekçesi ile reddedilmişti. Geçen yıl, kentinde bir İbrance semineri açınca, aralık ayında Sovyet aleyhtarı yayımları bulundurmamak ve yaymak suçu ile tutuklandı. O günden beri KGB tarafından sorguya çekiliyor. Annesine İsrail için vize verildi. Ama Salanski kaldı. Yakında

ne suçu ile itham edileceğini öğreneceği kendisine bildirildi.

Vladimir Sverlin 44 yaşında makine mühendisi. Akrabalarından birinin devlette gizlilik dereceli görevde olduğu gerekçesi ile, göç istemi reddedildi. Leningrad'da İbrance bir seminer açınca evi arandı. 10 yıl önce bir atıcılık yarışması sonunda kazandığı armağan şarjörler bulundu. Ateşli silahlar bulundurmaktan yargılanacak.

Amner Zavurov 26 yaşında inşaat işçisi. Özbek Cumhuriyetinde yaşıyor. Sadece Tacikçe biliyor. 1975'de kardeşi Amnon ile birlikte göç vizesi aldı. Hareketten önce, Sovyet Pasaportları geri alındı. Az sonra da vize-leri iptal edildi. 23 Aralık'ta tutuklandılar. Amnon daha sonra serbest bırakıldı. Amner ise, elinden alınan pasaport ve kağıtlarını ibraz edememekle suçlandı. 14 Ocak'ta 3 yıl çalışma kamplarında kalmağa mahkum edildi. Temyize başvurusu çeşitli yollarla engellendi. O günden beri kendisinden haber alınmadı. Yalnız 15 gün önce yeniden mahkeme edildiği duyuldu. Bu mahkeme de, tek kelimesini bilmediği Özbek dili ile yapılmıştı. 20 kişilik Zavurov ailesi şimdi evlerini terke zorlandılar. 18 metre karelik bir apartman dairesinde yaşamaya başladılar.

Üç olay da, Sovyetlerin göç etmek isteyen Yahudilere karşı tutumlarında bir değişiklik olmadığını örneği. Aslında, kişi özgürlüklerini garanti altına alan, Helsinki anlaşmasından sonra, aksine gelişmeler olduğunu gösteren işaretler var.

Sovyet Yahudileri oldukça eski bir sorun. Çarların anti siyonist politikaları altında yıllar yılı yaşayan yahudiler, devrimden sonra, kısa bir dönem rahatladılar. Stalin Yahudi aleyhtarlığını geri getirdi.

Stalin'in ölümünden sonra Kruşçev döneminde ümitlenen Yahudiler, Sovyetler Birliği'nin ırk ayrımını ya-

LÜBNAN

Beyrut'u düzenlemek için gayretler

Lübnan Cumhurbaşkanı Elias Sarkis Beyrut'u iç savaştan önceki Orta Doğu'nun iş merkezi haline getirmek için çabalara başladı. Başbakanı Selim Hoss'u petrol üretici Arap Ülkelere gerekli olan paraları toplamak için gönderdi. Birçok Uluslararası banka

saklayan yasalarına rağmen, geleneksel yahudi düşmanlığının ağır bastığını gördüler.

Sovyetler Birliği'nde 110 ulus ve azınlık yaşıyor. Anayasa'ya göre, her ulus kendi gelenekleri, dili, tarihi ve kültürünü koruma hakkına sahip. Ancak üç milyona yaklaşan nüfusları ile, 11. büyük topluluk olan Yahudiler, ırklarını devam ettirme olanakları ve-rilmeyen tek ulus olarak bırakıldılar.

1957-61 arasındaki din aleyhtarı kampanya sonunda 500'ü bulan sina goglarınin sayısı 55'e indi. Hahamları devlet atamağa başladı. Yahudi okullarına izin verilmedi. Ülkenin tek İbrance gazetesini devlet yayınlamaya başladı. Yahudi okullarına izin verilmedi. Ülkenin tek İbrance gazetesini devlet yayınlamağa başladı.

Her Sovyet vatandaşı, pasaportunda kendi Cumhuriyetinin adını taşıyordu. Örneğin Litvanya'da yaşayanın pasaportunda Litvanyalı, Özbekistan'dakine ise Özbekistanlı yazıyordu. Oysa, yahudiler için, nerde olursa olsunlar, tek damga basılıyordu: Yahudi.

1960'da önemli bir Yahudi guru-bu Rusya'da gelecek göremedikleri için göç isteğinde bulundular. Sovyet yaşamına uyuşturulan ve alıştırılan İbrance bilmeyen, tarih ve kültürleri öğretilmeyenler de, bu konulara merak sarmaya başladılar. 1970'lerde KGB bu eğilimleri izlemeğe girişti. İbrance kitap bulunduranlar tutuklanmağa 15 yıl çalışma kampı cezası almağa başladılar. Buna rağmen haklarını arayan Yahudilerin sayısı arttı. 1970'den bu yana 120 bin Yahudi vize almayı başardı. 150 bin Yahudi halâ bekliyor. Şu sıralar, göç vizesi istemenin suç olduğu şeklinde haberler Sovyet Gazetelerinde yer almağa başladı. Sovyet Yahudileri ile dış dünyadaki akrabalarının haberleşmesi önlenir oldu. Vize başvurusu yapanların telefonları kesildi. Mektupları sansürden geçmeğe başladı. Yurt dışına mektupları gitmez oldu. İsrail Radyosu'nun Rusça yayınları da ülke içinden dinlenmeyecek şekilde bozulmağa başladı.

kendisini bir an önce Beyrut taki şubelerini açabilmek için sıkıştırıyorlardı.

Ama Beyrut içinde karşıt görüşlü tedhiş örgütlerinin beklenmiyen zamanlarda birbirlerine girmeleri Sarkis'in başarmak istediği şeyin pek ko-

İç savaştan sonra yıkılan Beyrut yeniden düzenleniyor...

lay gerçekleşmeyeceğini gösteriyor. Kahire'deki bir büyük Amerikan şirketinin müdürü "Herşey düzelmeden Beyrut'a dönmemiz mümkün değil" dedi.

Beyrut'u yeniden inşa etmek çok pahalıya mal olacak. Lübnan'ın tüm sanayiinin dörtte biri çatışma sırasında imha edildi. Bunun değeri 3 milyar dolar olarak hesaplanıyor. Beyrut'taki tahribatin 500 milyon dolarlık kısmı liman bölgesinde, 70 milyon dolarlık zarar ise otellerde oldu.

Sarkis'in programı daha ziyade komşu arap ülkelerinin cömertliğine dayanacak. Başbakan Hoss 180 milyon dolarlık bir ucuz mesken projesi gerçekleştirmeye çalışıyor. Libya, Küveyt ve Suudi Arabistan hemen yardım vadettiler. Mısır da son derece sıkıntılı durumda olduğuna göre Lübnan arzu ettiğinin ne kadarlık kısmını sağlayabilecek bilinmez.

Bir kısım Arap lider de yardıma başlamadan önce Lübnan'da artık bir daha çatışma olmayacağından emin bulunmak istiyorlar. Halen devam eden çatışmalar Hristiyanlar ile Müslümanlar arasındaki silah toplama işlemlerinin tam etken olmadığını gösteriyor.

Herkeste tereddüt devam ederken Beyrut'ta iş hayatı canlanmaya başladı. Başta büyük Amerikan bankaları olmak üzere birçok banka şubelerini yeniden açtı. Bu defa Müslüman ve Hristiyan bölgelerinde ayrı ayrı şube açıyorlar. Sarkis hem yerli hem de yabancı bankalara Ocak 17'den önce dönmeleri gerektiğini bildirmişti.

Dünyanın büyük inşaat şirketleri de Beyrut'ta kendilerini büyük işler bulacaklarını düşünüyorlar. Ama hükümetin çeşitli teşvik tedbirlerine rağmen işler pek çabuk yürümüyor.

Bütün mesele şirket yöneticilerinin Beyrut'un gerçekten Orta Doğu'nun iş merkezi olması konusunda tereddüte düşmüş olmalarından ileri geliyor. Kahire, Amman ve Bahreyh Beyrut'un yüklerinin bir kısmını üzerine aldı. Hem de Beyrut'un sağladığı ulaşım kolaylıklarından mahrum olmalarına rağmen.

Merkezlerini Beyrut'tan Atina, Paris ve Londra'ya götüren bazı şirketler de gerçekten Beyrut'a dönmek zorunda olup olmadıklarını düşünüyorlar.

Uluslararası iş adamları Beyrut'un limanının açılmasının büyük zaruret olduğuna inanıyorlar. Ama Beyrut'un iç savaştan önce de iş merkezi olmaktan ziyade Orta Doğu'nun zevk ve eğlence merkezi olduğuna işaret ediyorlar. Ama savaş yıllarında Paris ve Londra gibi şehirlerin eğlence hayatının zevkini almış zengin arapların artık eğlence için bile Beyrut'a dönmeceği ileri sürülüyor.

ÇİN

Sovyetlere karşı

Odanın döşemesi açıldı. Ortaya 50 bin kişiyi alabilecek muhteşem bir sığınagın girişi çıktı. Çin Savunma Bakanlığı'nın resmi konuğu Amerikalı gazeteci, orta boy bir kenti (Tabii batı ölçüleri ile) içine alabilecek bu dev sığınagı gezerken verilen bilgileri de dinliyordu.

Çin'in tüm büyük kentlerinin altı bu tür sığınaklarla örülmüştü. 1969 Rus-Çin savaşından sonra sığınakların yapılmasını bizzat Başkan Mao önermişti. Rusya'dan Çin'e yönelecek bir nükleer saldırıya karşı 5

milyondan fazla milisin bu sığınaklarda korunması ve daha sonra da, Sovyet istilasını püskürtmesi planlanmıştı.

Vietnam sorununun çözümlenmesinden sonra, Çin'in asyadaki Amerikan eylemleri ile ilişkisi kesildi. Güney Doğu Asya'daki ve Güney Kore'deki askerler onları pek rahatsız etmiyordu. Asıl dikkat ettikleri, Pasifikin kuzey köşesini kontrol altına almak isteyen Ruslardı. Çin, gelecekte Rusya ile çatışma olasılığının büyüklüğünü belirlemiş ve hazırlıklara başlamıştı. Amerikalı gazetecinin gezdiği 50 bin kişilik sığınagın yapımında yarım milyon işçi, bir o kadar da gönüllü görev almıştı. 1970'de tamamlanan bu dev tünelde müzik düzeninden makineli tüfeğe herşey düşünülmüştü. Nükleer ve zehirli gaz saldırılarından buğday ve pirinç saklayacak 6 dev kiler, bir yığın silo, okullar, mutfaklar, silah imal atelyeleri, havaya değiştiren dev ventilatörler görülyordu. Sığınaga yapılacak saldırıları önleyecek sayısız silah ve tuzak da düşünülmüştü.

Savunma Bakanlığı'nın bir yetkilisi "100 milyondan fazla milisimiz var. Silah bakımından da çok güçlüyüz. Yardım alacak güvenilir kaynaklarımız da cabası." diyordu. Milisler uzayabilecek bir savaşta etkili güç olacak şekilde yetiştiriliyorlar. Her fabrikanın 1200 asıl, 3.000 yedek milisi var. Bir tek uyarı ile Şanghayda 10 binlerce milis uçakşavvarların başına koşabiliyor. Ancak silahlar, Sovyet ve Amerikalılara göre ilkel. Ama bu kimseyi yıldırıyor. Bir milis lideri "Sovyetlerin hücumunu bize Şanghay merkezi haber verecek. Yerden savunma yapacağız, uçaklara karşı. Başkan Mao'nun bize öğrettiği gibi Rusların hücumunu püskürteceğiz, ana ve babalarımız Japon savaşında ülke için nasıl öldülerse, biz de aynısını yapabiliriz." diyor.

Ancak Çin'in radarsız, haberleşme ağı olmadan nükleer bir hava hücumunu önlemeyi nasıl başaracağını kimse mantıklı açıklayamıyor. Bu yüzden sığınaklar büyük önem kazanıyor. Nükleer baskından sığınaklarla kurtulan milislerin, daha sonra istila ordusuna karşı gerilla savaşı vereceği biliniyor. Yaşlı bir asker "Geldikleri gibi giderler" diyor. "Topyekün istilasız Çin'i ele geçiremezler. Bunu başararlarsa, tıpkı Japonlar gibi ikmal noktalarından çok uzağa düşerler ve sığınaklarına çekilen gerillalarımız önünde yıpranırlar. Japonlar gibi onları da ülkemizden atmayı biliriz." diye ekliyor.

CHP-TİP yakınlaşması

Genel seçimlerin ufukta görüldüğü şu günlerde CHP ile CHP'nin solundaki partilerden en önemlisi TİP arasında ortaya çıkan yakınlaşma önemli bir gelişme.

1960'dan bu yana Türkiye'de gelişmekte olan toplumsal hareketin son yıllarda vardığı aşamalarda faşist bir karşı hareketle dengelenmek istendiği izlenimi güç kazanmaktadır. Bu şartlar altında Türkiye'de demokratik sol özgürlüklerin savunulması için geniş bir cephe içinde işbirliği yapılması fikri gittikçe daha fazla benimsenmektedir. İşte kanımızca Behice Boran ile Bülent Ecevit arasındaki temas bu konuda bir aşama olmuştur.

1977 seçimlerinde CHP'nin solundaki partilerin yer almasının kendilerine fazla birşey kazandırmaya bile CHP'ye birkaç milletvekili kaybettiireceği fikri üzerinde uzun süredir durulmaktadır. Ama CHP solundaki partilerden bir kısmının, seçimlere katıldıkları takdirde milletvekili çıkaracaklarını düşünmelerinin anlaşma kabul etmez bir gelişmeye yol açacağı düşünülmekte idi. Hatta soldaki partilerden kendilerine kontenjan tanınmasını isteyeceği de ileri sürülüyordu. Oysa geçen hafta başında bunun tamamen yersiz bir söylenti olduğu ortaya çıkmış, Boran CHP Genel Başkanını ziyaret ederken ilk olarak bu yanlış kanıyı ortadan kaldırmıştır.

CHP ile ilgili olarak genel olarak bütün solda mevcut olan bir endişe TİP-CHP görüşmelerinde dile getirilmiştir. Bu da CHP'nin şimdi oy potansiyelini olumsuz etkilememek için çıkarları karşısında dikkatli hareket ettiği grupların, seçimlerden sonra CHP'ye vadedtiği hamleleri yaptırmamasıdır. CHP dışındaki solun CHP'yi desteklemesi Türkiye'de CHP iktidarında solun arzuladığı bir özgür havanın kurulabilmesi ümidinin canlı ve inandırıcı tutulabilmesiyle mümkündür. İşte Boran başkanlığındaki TİP Heyeti Ecevit'ten bu konuda güvence istemiştir.

Ecevit samimiyetle CHP'nin iktidara gelmesi halinde kendilerine fatura çıkaracakları Türkiye'de demokratik sol gelişimi önleyemeyecekleri kanısındadır. Bugün dikkate alınan 8-10 milyonluk orman köylüleri ile esnaf ve sanatkar grupları seçimlerden sonra CHP'nin uygulayacağı programdan rahatsızlık duyacak mıdır? CHP bugün bu çevrelerin bazı tereddütlerini depreştirmekten kaçınıyor ama yarın bunların kendisine fatura çıkaracaklarından korktuğu için yapmaktadır. Diğer taraftan iş ve büyük sermaye çevrelerinin tereddütleri karşısında CHP'nin bir duyarlılık gösterdiğini söylemek kolay değildir.

Ecevit'in kanısına göre solun tüm olarak desteklediği CHP'nin iktidara gelmesiyle Türkiye'de açılacak yeni dönemde CHP'ye muhalefet sanıldığı gibi bir kısım çıkar çevrelerinden değil, CHP'nin daha solundaki çevrelerden gelecektir. CHP kendisine bağlanan umutları yitirmediği takdirde güçlü kalacak, yoksa güç CHP'den solundaki partilere kayacaktır.

Ecevit liderliğindeki CHP'nin verdiği sözden caymayacağını kanıtı olarak 12 Mart sonrasında, 1973 seçimleri öncesinde en güç şartlar içinde CHP'nin

siyasi af çıkarmak için verdiği sözü tutması gösterilmektedir. Şimdi daha rahat şartlarda yapılan vaadelerin yerine getirilmemesi için sebep yoktur.

TİP Heyetinin genel seçimlere

CHP lehine katılmama konusunda CHP ile yapılan görüşmelerde bir açıklamada bulunmadıkları, angaje olmadıkları anlaşılmaktadır. Ama herhalde en azından kendi iç bünyesini tatmin etmek ve seçimlere girmemenin sağlam bir gerekçesini bulabilmek için TİP lider kadrosu CHP'den güvence beklemektedir. Bu sağlandığı nispette ortak amaca doğru etkili adımlar atılabilecektir.

TİP kongresinde alınan kararların son derece dengeli olması örneğin devletleştirme, Nato'dan çıkma gibi konularda gerçekçi bir tutum izlenmesi, bankaların devletleştirilmesi gibi hususlara hiç dokunulmaması günün şartları içinde nelerin yapılabileceğini işaret sayılmaktadır. Belki TİP'in uzun vadede ana hedefleri değişmemiştir ama Avrupa'daki sosyalizmin geçirmekti e olduğu gelişmelerin yanısıra en azından TİP'e bir gerçekçilik geldiği söylenebilir. Bu da TİP ile CHP'nin hedef ve yöntemlerinde büyük farklılıklar olsa bile özgürlükçü demokrasinin muhafaza edilmesi, korunması bakımından akıl yolunda asgari müştereklerde birleşebileceklerini göstermektedir. Özgürlükçü demokrasiyi TİP'in içine sindirdiğinin işareti olarak kabul edilmektedir.

TİP'in bir yerde CHP ile anlaşmış olmasının ve seçimlere girmemesinin sol oylar, TİP oyları üzerindeki etkisi ne olacaktır? CHP'nin daha solunda olanlar TİP'in bu tutumu karşısında acaba CHP'yi destekleyecekler mi yoksa oylarını seçime katılacak bir başka siyasi partiye mi kaydıracaklardır? Anlaşılan bu soruların cevaplarını TİP yöneticileri kendi açılımlarında olumlu olarak vermişlerdir. Oyların, pek ciddiye alınmadıkları, diğer sol partilere kayacağından endişe etmemektedirler.

CHP de TİP dışındaki partilere bir temas arama gereğini duymamaktadır. Seçimlere doğru giderken aralarındaki hedef ve yöntem ayrılıklarını muhafaza ederek, bunları gizlemek bir yana daha da ortaya koyarak, solun izanına hitap ederek, sol oyların parçalanmasını önlemeye muvaffak olacaklarını düşünmektedirler. Bundan dolayı da Boran ve arkadaşları, varılan görüş birliğinin birdeklarasyon ile açıklanmasına gerek olmadığını söylemişlerdir.

CHP acaba TİP ile ilgili olarak alınan mesafeyi Türkiye Birlik Partisi'ne de uygulayabilecek midir? TBP'nin arzuladığı CHP listelerinden kontenjan verilmesi fikri yadırganmakta, "Partiyi kapatıp öz tabanlarıyla CHP'ye katılımlar" fikri de TBP'nde itibar görmemektedir. CHP yöneticileri 1977 seçimleri arifesinde DİSK'in kendileriyle hiçbir istişare yapmadan aldığı kayıtsız şartsız destekleme kararını diğer sol teşekküllere örnek olması gerektiği kanısındadır. Bununla oy potansiyelleri olumsuz etkilenmeyecek, tarafsız ve etkili kamu oyuna CHP dışındaki salla ilgileri olmadığını, kendi sol anlayışları dışına taşmayacaklarını gösterdikleri takdirde de Türkiye'de seçim neticelerini demokrasi dışına çıkararak problem yaratma ihtimalini bertaraf etmiş olacaklardır.

ÇUKUROVA ELEKTRİK A.Ş.

YÖNETİM KURULUNDAN

Şirketimizin 1976 yılı çalışma dönemine ait Olağan Genel Kurulu 29 Mart 1977 Salı günü saat 14.00'de Adana'da Çukurova Kültü salonunda, aşağıdaki gündemde yazılı hususları görüşmek üzere toplanacağından, ortaklarımızın toplantıda hazır bulunmaları rica olunur.

Şirketimizin 1976 yılına ait Bilanço, Kâr ve Zarar hesabı ile Yönetim Kurulu ve Denetçi Raporları Adana'da Seyhan Barajında bulunan Şirketimiz merkezinde 10.3.1977 tarihinden itibaren, sayın Ortaklarımızın tetkiklerine açık bulundurulacaktır.

Ortaklarımız veya yetkili temsilcileri, sahip oldukları hisse senetlerini veya hisse senetlerinin bir bankaya teslim edildiğini gösteren belgeyi, toplantı gününden bir hafta öncesine kadar Şirketimizin, T.C. Ziraat Bankasının Adana Merkez Şubesinde hazır bulunduracağı görevliye vermek suretiyle, giriş kartlarını alabilirler. Vekâletnameler Şirketimiz merkezinden veya Bankadaki memurumuzdan temin edilebilir. 1973 yılında ihraç edilen ve hamiline yazılı hisse senetleri henüz verilmemiş olan (B) ve (C) tertibi hisselerine ait Geçici Belgelerin bir bankaya tevdi edilmesine ve makbuz alınarak vekâletnameye eklenmesine gerek olmadığını arz ederiz.

GÜNDEM

- 1— Açılış, başkanlık divanının teşkili ve Esas Mukavelenin 50. maddesine göre, divan üyelerine tutanağı imza yetkisi verilmesi,
- 2— Yönetim Kurulu ve Denetçi Raporlarının okunması,
- 3— Yönetim Kurulunun, yatırım programlarını da ihtiva eden 1976 hesap yılı raporu ile Denetçiler Raporunun, bilanço, kâr ve zarar hesaplarının tetkik ve müzakeresi, kabulü halinde, Yönetim Kurulu ve Denetçilerin ibrası,
- 4— Yönetim Kurulunda vuku bulan ayrılma dolayısı ile açılan Yönetim Kurulu üyeliğine yapılan seçimin tasvibi,
- 5— Şirket Ana Sözleşmesinin 64. maddesinin (b) fıkrasına göre, Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Denetçilere verilecek temettü hissesi veya ikramiyenin tesbiti,
- 6— 1976 bilançosuna göre tahakkuk eden kârın tevzi şekli ve zamanı hakkındaki teklifin tetkiki ve karar ittihazi,
- 7— 1977 yılı için Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Denetçi ücretlerinin tesbiti,
- 8— Yönetim Kurulu Üyelerine Türk Ticaret Kanununun 334 ve 335'inci maddelerinde anılan mezuniyetin verilmesi,
- 9— Esas Mukavelenin 22. maddesi gereğince tahvil çıkarılabilmesi için Yönetim Kuruluna yetki verilmesi,
- 10— Türkiye Elektrik Kurumuna ait hisseler dışındaki hisse senedi sahiplerinin gösterecekleri adaylar arasından, Esas Mukaveleye göre süresi dolan iki üyelik ile açık bulunan iki üyelik için dört Yönetim Kurulu Üyeliği seçimi yapılması,
- 11— Türkiye Elektrik Kurumuna ait hisse senetlerini temsilen bu Kurum tarafından gösterilecek adaylar arasından, üç Yönetim Kurulu Üyeliği için seçim yapılması,
- 12— Türkiye Elektrik Kurumuna ait hisseler dışındaki hisse sahipleri tarafından süresi dolan bir Denetçi yerine seçim yapılması,
- 13— Türkiye Elektrik Kurumuna ait hisseleri temsilen bu Kurum tarafından gösterilecek adaylar arasından bir Denetçi seçimi yapılması,
- 14— Dilek ve temenniler.

Anadolu'nun yüzünü yenileyenlerin hizmetinde,

Fiat-Allis gücünü kanıtlıyor

1974'te İtalyan-Amerikan işbirliğiyle gerçekleştirilen Fiat-Allis inşaat makineleri, üstünlüğünü kısa sürede kabul ettirdi. Bütün dünyada ve Türkiye'de.

Ülkemizde, her geçen gün yeni yeni Fiat-Allis'ler işbaşında. Ve şantiyelerde Fiat-Allis'lerin güven verici, güçlü homurtuları gitgide daha çok duyuluyor.

Barajlarda, köprülerde, yollarda, tünellerde, su kanallarında, geçitlerde, toprağın yüzünü yenileyen kuruluşların hizmetinde Fiat-Allis'ler çalışıyor....

En çetin koşullarda bile güçlerini kanıtlayarak ve yüksek randımanla!

Fiat-Allis ve Egemak servisi...

Fiat-Allis inşaat makinelerinin her türlü bakım ve onarımı, makinenin bulunduğu yerde ya da Egemak'ın güçlü bakım merkezinde gerçekleştirilir. İnşaat makineleri konusunda eğitim görmüş uzman elemanlar kadrosuyla Egemak, servise özel bir önem göstermektedir. Egemak, Fiat-Allis'lerin tüm yedek parça ihtiyaçlarını her an sağlama olanağına sahiptir.

FIAT-ALLIS

FIAT-ALLIS TÜRKİYE UMUMİ MÜMESSİLİ:

EGEMAK

Ege Makine ve Ticaret A.Ş.

Cumhuriyet Bulvarı, 101, Tel: 14 53 80—İzmir

